

Univerza v Ljubljani

Filozofska fakulteta

Oddelek za slovenistiko

Vida Geršak

Glasoslovna primerjava branega in prostega govora v
informativnih sporočilih (Val 202)

Diplomsko delo

Ljubljana, septembra 2015

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za slovenistiko

Vida Geršak

Glasoslovna primerjava branega in prostega govora v
informativnih sporočilih (Val 202)

Diplomsko delo

Mentor izr. prof. dr. Hotimir Tivadar

Ljubljana, septembra 2015

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

Ime in PRIIMEK: Vida GERŠAK

Naslov: Glasoslovna primerjava branega in prostega govora v informativnih besedila (Val 202)

Kraj: Ljubljana

Leto: 2015

Št. listov: 68 **Število prilog:** 2 **Št. strani prilog:** 14

Število bibliografskih navedb: 36

Mentor: izr. prof. dr. Hotimir Tivadar

UDK: 811.163.6'34

Ključne besede: informativno besedilo, Val 202, besedilna fonetika, analiza govora, brano besedilo, Praat

Izveček: V diplomskem delu z naslovom *Glasoslovna primerjava branega in prostega govora v informativnih sporočilih (Val 202)* smo primerjali brani govor šolanih govorcev s prostim govorjenjem z miselno pripravo, govor novinarjev in govor spikerjev ter dve različni vrsti informativne oddaje na radijski postaji *Val 202*. V štirih oddajah, ki smo jih analizirali, nastopa 32 govorcev, 18 moških in 14 žensk, skupna dolžina analiziranega gradiva pa znaša približno 40 minut. Pri analizi smo si pomagali s programom za analizo govora *Praat*. Podrobneje smo analizirali naslednje besedilnofonetične značilnosti: hitrost govora, intonacijo in premor. Diplomsko delo je pomembno kot poskus glasoslovne primerjave branega in prostega govora v informativnih sporočilih ter iskanja razlik v govoru z glasbeno podlago in brez nje.

KAZALO

1	UVOD	1
2	RADIJSKA INFORMATIVNA SPOROČILA	2
3	GOVOR V INFORMATIVNIH ODDAJAH	4
3.1	RADIJSKA GOVORNA OSEBNOST IN VRSTE RADIJSKIH GOVORCEV	6
3.1.1	Radijski napovedovalec	7
3.1.2	Radijski novinar.....	7
3.1.3	Radijski voditelj.....	7
4	KNJIŽNI GOVOR (NA RADIU SLOVENIJA).....	8
4.1	CENTER ZA KULTURO GOVORA	11
4.2	VAL 202.....	12
4.3	RADIJSKA INFORMATIVNA SPOROČILA NA VALU 202	14
5	BESEDILNA FONETIKA.....	15
5.1	INTONACIJA	16
5.2	POUDAREK	17
5.3	HITROST GOVORJENJA.....	18
5.4	PREMOR.....	19
6	GRADIVNA ANALIZA – RAZISKOVALNA METODA	20
6.1	HIPOTEZE	22
6.2	IZBOR IN PRIPRAVA GRADIVA	23
6.3	DEJAVNIKI GOVORCEV	25
6.4	POTEK TRANSKRIPCije	26
6.5	SEGMENTACIJA IN OZNAČEVANJE GOVORNEGA SIGNALA.....	30
7	PREDSTAVITEV REZULTATOV.....	31
7.1	HITROST GOVORA	31
7.2	INTONACIJA	36
7.3	PREMORI	44
7.3.1	Premor kot sredstvo poudarjanja	47
7.3.2	Premor in intonacija.....	47
8	RAZPRAVA.....	48
9	ZAKLJUČEK	50
10	LITERATURA IN VIRI	51

KAZALO TABEL

Tabela 1: Sestavljenost šifre govorca.....	26
Tabela 2: Transkripcijske oznake.....	30
Tabela 3: Sestavljenost imena posnetka.....	31
Tabela 4: Primerjava hitrosti govora in artikulacije izbranih govorcev.....	33
Tabela 5: Hitrost govora pri posameznem govorcu	35
Tabela 6: Povprečne vrednosti izbranih skupin govorcev	36
Tabela 7: Končna intonacija pri običajnih govorcih	38
Tabela 8: Primerjava intonacije v informativnih oddajah.....	40
Tabela 9: Podatki o premorih govorcev na koncu povedi.....	46

KAZALO SLIK IN GRAFOV

Slika 1: Območje zajamčene slišnosti Vala 202	13
Graf 1: Hitrost govora z glasbeno podlago in brez pri različnih oddajah, izražena v številu besed na minuto.....	32
Graf 2: Hitrost govora z glasbeno podlago in brez pri različnih oddajah, izražena v številu zlogov na sekundo	34
Slika 2: Intonacija s poudarkom na zadnji besedi	39
Slika 3: Intonacija z minimalnim padcem.....	41
Slika 4: Ravna intonacija.....	42
Slika 5: Primer padajoče intonacije.....	42
Slika 6: Primer razgibane intonacije	43
Slika 7: Primer intonacije govorne z okvarjenimi glasilkami	44

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Seznam govorcev.....	55
Priloga 2: Transkripcije besedil.....	57

ZAHVALA

Mentorju izr. prof. dr. Hotimirju Tivadarju se zahvaljujem za pomoč pri razreševanju vseh zagat, ki so se pojavile pri pisanju te diplomske naloge in za hitre odgovore na vprašanja.

Alenki Kovačič z RTV Slovenija hvala za podatke o spikerjih, voditeljih in napovedovalcih, ki nastopajo v analiziranih informativnih oddajah.

Moji družini in prijateljem za izkazano podporo in intenzivno vzpodbujanje v času študija, čeprav je pisanje diplomskega dela na koncu vedno samotno početje.

1 UVOD

Govorjeni jezik je v primerjavi s pisnim primarni izraz; kljub tej primarnosti je bil v preteklosti dostikrat odvisen od pisnega jezika, ki je v nasprotju z govornim lahko dosegel več ljudi in ni bil omejen s časovno realizacijo. Z razvojem govornih medijev v 20. stoletju (radio in televizija) je tudi govorni jezik postal dostopen veliki množici poslušalcev in gledalcev, z možnostjo snemanja in ponovnega predvajanja in kasnejšim razmahom elektronskih medijev pa je premagal še nereverzibilnost oziroma enkratnost sporočila. Medijski govor se je pri nas razširil prav z razvojem radia v začetku 20. stoletja in je imel tudi narodnoprebujevalno vlogo, saj sovpada z osamosvajanjem slovenščine in Slovencev znotraj nove jugoslovanske države. Že ob prvem oddajanju 1. 9. 1928 je bil radio simbol kulturne odprtosti in razvitosti slovenske kulture. V prvih desetletjih je bila večina radijskega programa lektoriranega, branega in je torej temeljila na pisni predlogi. Sčasoma je radijski jezik, ki se mu je medtem pridružil tudi televizijski, postajal vse bolj sproščen, v ospredje so prihajali aktualni dogodki in oddajanje v živo in vse bolj se je približeval prosto govornemu jeziku. Tudi prestižna vloga napovedovalca, ki je bil govorni vzor, se je spremenila; čeprav so napovedovalci še vedno najelitnejši govorci na radiu, so se jim pri branju novic pridružili tudi novinarji, ki so govorno manj usposobljeni (Tivadar 2008: 24–29).

V diplomski nalogi sem raziskovala besedilnofonetične prvine govora v informativnih oddajah na Valu 202. V teoretičnem delu sem opisala značilnosti radijskih informativnih oddaj in govor v informativnih oddajah ter v povezavi s tem še jezikovno politiko RTV Slovenija oz. Vala 202. Sledi opis osnovnih značilnosti besedilne fonetike in teoretična izhodišča terminov intonacija, poudarek, hitrost govora in premor. Teoretični del skuša biti kar najbolj pomensko povezan s praktičnim delom, v katerem sem raziskovala in analizirala opisane besedilnofonetične značilnosti v realnih informativnih besedilih. Pri raziskovanju pravorečja mora imeti prednost prosti govor, v katerem vidimo samostojni razvoj pravorečja, obenem pa ne smemo pozabiti na soodvisnost s pisno podobo jezika, ki pogojuje knjižni jezikovni izraz in se izkazuje v branem govoru (Tivadar 2012a: 209). Čeprav najdemo v informativnih oddajah prosti in brani govor, je branega veliko več, zato sem mu tudi posvetila več pozornosti. Raziskovala sem hitrost govorenja, intonacijo in premore pri vseh nastopajočih govorcih v informativnih oddajah, tj. pri spikerjih, novinarjih in gostih v prispevkih. Uvodoma sem v praktičnem delu predstavila še zbiranje

gradiva in opis govorcev v izbranih oddajah, predstavitev hipotez in uporabljene metode dela, v zaključnem delu diplomske naloge pa sem še enkrat povzela rezultate in zaključke.

2 RADIJSKA INFORMATIVNA SPOROČILA

Radijska informativna sporočila imajo vnaprej določeno zgradbo in format (Čakš 2007: 55). Razlikujemo dve obliki: klasično poročilo in poročilo z napovedjo napovedovalca. V klasičnem poročilu si vsebine sledijo v določenem zaporedju – prvi stavek prinaša bistvo, drugi vir, nato pa sledijo podrobnosti, dogodki, kontekst in na koncu še dodatna dejstva (Ohler v Čakš 2007: 55). Bistvo iz prvega stavka se v nadaljevanju poročila pojavi večkrat, da se trdneje zasidra v poslušalčevo zavest, tako ga poslušalec ne more preslišati. Z vsebino moramo odgovoriti na osnovna vprašanja (kdo, kaj, kdaj, kje, kako, zakaj) (Čakš 2007: 55). Pri drugi obliki, poročilu z napovedjo napovedovalca, že napovedovalčev uvod v poročilo prinaša najpomembnejša dejstva iz poročila, ki sledi. Napovedovalec konec uvoda napelje na pravi uvod v poročilo, ki ga preberejo novinarji. (Čakš 2007: 55–58). Jedro poročila je preprosto nizanje dejstev v obliki tonskih posnetkov in besedila. Zaključek velja za najpomembnejši del radijskega poročila. Tu še enkrat povzamemo vso zgodbo, omenimo dejstva, ki jih še nismo, in napeljemo poslušalca k poslušanju še kakšne oddaje s podobno temo (prav tam).

V seznamu novinarskih stalnih oblik uvrščamo radijska informativna sporočila v vejo informativnih zvrsti (Košir v Valh Lopert 2009: 771), ki se nadalje delijo v naslednje vrste:

- **vestičarska vrsta** (kratka vest, razširjena vest, vest v nadaljevanju, naznanilo);
- **poročevalska vrsta** (običajno poročilo, komentatorsko poročilo, reportersko poročilo, nekrolog, prikaz);
- **reportažna vrsta** (klasična reportaža, reporterska zgodba, potopis);
- **pogovorna vrsta** (intervju, okrogla miza, izjava, anketa, dialogizirano poročilo).

Zgrabljičeva meni, da je govor v medijih izbran glede na vrsto programa (informativni, znanstveni, športni, zabavni) in da sta narava in način govora določena z radijskimi žanri, kar pomeni, da moramo govor na radiu raziskovati v okviru žanra glede na njegovo funkcijo, ki jo ima v določenih okoliščinah (2002: 46). V radijskih informativnih sporočilih napovemo dogodek, poročamo o dogodku, ki še traja ali se je že zgodil, in ga analiziramo,

ko je že končan (Pirc 2005: 176). Stil pisanja mora biti prilagojen prenosniku, ki dela radijsko sporočilo enkratno in neponovljivo.

Radijska novica je »sveža (nova) in zanimiva informacija« (Pirc 2005: 129–133). Pomembna prednost radijskih novic je, da v njih izvemo, kaj se dogaja zdaj, kaj se je dogajalo pred petimi minutami in kaj se bo zgodilo čez pet minut (prav tam), torej morajo biti aktualne in jedrnate. Radijska novica se mora držati naslednjih načel (prav tam):

- **aktualnost**; radio se lahko zaradi svojih specifičnih značilnosti (tehnologija dela, možnost prekinitve programa, možnost hitrega poročanja s terena) prvi odzove na dogodek, kar je njegova pomembna prednost pred drugimi mediji;
- **natančnost in razumljivost** morata biti upoštevana pri slogu pisanja in govorjenja: uporabljamo jedrnate, jasne stavke in splošno znane in razumljive besede, saj je radio velikokrat zvok v ozadju in ga ljudje ne poslušajo zbrano;
- **uravnoteženost**; skupek vseh novic v informativnem sporočilu mora biti tematsko, zvrstno, geografsko in politično uravnotežena celota;
- **objektivnost, resnicoljubnost, nepristranskost** so načela, ki jih moramo upoštevati tako pri pisanju kot pri interpretaciji novic; pri slednji lahko miselni premor, intonacija in posebni poudarki povsem spremenijo nevtralnost besedila.

Radijsko poročilo je »povzetek, oris dogajanja, razširjena novica« (Pirc 2005: 135–136). Pogosto vsebuje kratke tonske inserte, ki poslušalcu že sami predstavljajo informacijo, npr. značilna glasba pred napovedjo vremena ali prometnega poročila. Radijska poročila so kratka (še posebej, če so del dnevnoinformativne oddaje), trajajo največ minuto ali dve, v njih pa so možne naslednje izvedbe (prav tam):

- novinar poročilo napiše, prebere pa ga kdo drug,
- novinar je hkrati avtor in bralec poročila,
- poročilo je posneto,
- poročilo je povedano neposredno (živo) v program.

Radijska informativna sporočila so brana besedila, v katerih naj bi govorci uporabljali knjižni zborni jezik oziroma knjižni govor¹. Posebnost radijskih informativnih sporočil je še, da so pisana 'za uho', kar pomeni, da je pisna predloga podrejena govorni realizaciji (Čakš 2007). Radijska informativna sporočila lahko razlikujemo glede na dolžino, čas predvajanja, elemente, iz katerih so sestavljena, in vlog, ki jih imajo v oddaji radijski govorci (Pirc 2005: 182).

¹ V nadaljevanju bomo uporabljali izraz knjižni jezik oz. knjižni govor, ki ga predlaga Tivadar (2004a).

Glede na dolžino lahko govorimo o naslednjih vrstah informativnih oddaj (Pirc 2005: 182, 183):

- **kratke informativne oddaje ali novice** so najkrajše informativne oddaje, ki trajajo približno tri minute, bere jih ena oseba, ponavadi jim sledi še servisni blok, tj. vreme in prometne informacije. Med novicami so vse bolj pogosti kratki tonski inserti;
- **srednje dolge informativne oddaje** ali poročila trajajo 5 do 10 minut, pojavlja se več glasov (napovedovalci, novinarji, voditelj, reporterji); šport, vreme in promet so pri tem tipu sporočil stalnice;
- **daljše informativne oddaje** so nekakšna razširjena poročila, trajajo 15 do 30 minut in več in poleg informacij o dogodkih nudijo še njihovo analizo, osvetlitev ozadja dogodkov in komentarje.

3 GOVOR V INFORMATIVNIH ODDAJAH

Govor v medijih je odvisen od vrste programa – govor v informativnih oddajah se na primer razlikuje od govora v zabavnih, športnih ali znanstvenih oddajah. Narava in način govorjenja sta torej odvisna od žanra (Zgrabljic 2002: 47). Informativni govor velja za 'elitno' obliko novinarstva, ki naj bi kljub vse večji tržni usmerjenosti ohranjal 'klasično' paradigmo novinarstva (Zgrabljic 2002: 56). Informativne oddaje morajo biti kredibilne in v poslušalcih vzbujati zaupanje, pri čemer imajo pomembno vlogo tudi govorci. Novinarji, ki nastopajo v govorjenih medijih, morajo upoštevati pravila dobrega govora, da lahko ustvarijo optimalno raven komunikacije s poslušalci in zadržijo njihovo pozornost (Zgrabljic 2002: 46). Prvi pogoj je dober mikrofonski glas, ki mora biti bogat, zrel, zvočen in brez govornih ovir. Poslušalci za prijeten radijski glas označijo glas, ki je »živahen, melodičen, pravilno naglašuje in poudarja, dobro artikulira, slovnično pravilno govori« (Pirc 2005: 65, 66). Poslušalci radijske glasove delijo na prijetne in neprijetne, vendar pa enotna merila, zakaj se nam nek glas zdi prijeten oziroma drugi ne, ne obstajajo. Tu vstopamo na področje psiholingvistike; veliko je dovisno od govorca samega in njegove govorne osebnosti² (prav tam). Poleg lepega glasu je pomembno tudi obvladovanje pravorečja. Polemike se pojavljajo tudi pri spolu, čeprav so danes vloge precej bolj izenačene kot so bile na začetku radijskega oddajanja, ko je veljajo za nepredstavljivo, da

² O govorni osebnosti več v podpoglavju 3.1.

bi informativna sporočila brale ženske govorke (da je danes stanje drugačno, govori tudi podatek, da ima RTV Slovenija trenutno deset spikerjev in devet spikerk). Poslušalcem se namreč zdijo moški glasovi bolj primerni za branje poročil, ker naj bi bila barva njihovega glasu bolj prijetna in naj bi imeli večjo prepričevalno moč. Frances Dyson (v Pirc 2005) pravi, da morajo imeti ženski radijski glasovi lastnosti idealnih moških glasov, saj višji glas ustvarja vtis pomanjkanja samozavesti in vtis, da govorec ne verjame vase in v to, kar govori³. Temu pritrjujejo tudi sodobne raziskave, ki kažejo, da poslušalci različno sprejemajo visoke in nizke glasove; visoki naj bi bili manj prepričljivi, strokovni in avtoritativni. V eksperimentu na psihološkem inštitutu na Harvardu so ugotovili tudi, da so ženske govorke pred mikrofonom manj naravne od moških in da je njihov ton govora odvisen od okoliščin (Pirc 2005: 65–67).

Govor v medijski produkciji je s pojavom radia in televizije postal prav tako pomemben kot pisna oblika jezika, s pojavom elektronskih medijev pa se je njegova vloga približala vlogi, ki jo je imel govor pred pojavom pisave (Zgrabljić 2002: 46). V informativnih oddajah je govor povsem odvisen od pisne predloge. Pisna predloga je neke vrste nenaravna situacija, saj je primarni jezik govorjeni, kar se mora odražati tudi v knjižnem jeziku, vendar pa je to za javne in formalne govorne položaje knjižnega jezika običajno (Tivadar 2004b: 36). Radijski bralci morajo popolnoma razumeti besedilo, ki ga interpretirajo, saj ga le tako lahko na razumljiv način podajo tudi poslušalcem. Na Radiu Slovenija oddaje z zelo dolgim besedilom prebirajo izključno napovedovalci, ki so usposobljeni za interpretacijo raznovrstnih besedil (Sinkovič 2010). Informativne oddaje zahtevajo neinterpretativno (spikersko) branje (Erhartič 2007: 133), pri katerem govorec poslušalca obvešča tako, da ne razkrije svojega odnosa do besedila. Pri takem branju ni izrazitejših stavčnih poudarkov in intonacijskih razponov, logični premori sledijo členjenju napisanih misli brez posebnega zvočnega barvanja besedila, hitrost branja je ves čas enaka in vizualni elementi govora niso izpostavljeni (prav tam). Pri radijskem jeziku razlikujemo govor in branje, uveljavlja pa se tudi izraz govorno branje; *»d/obri radijski govorci se namreč tudi takrat, ko imajo pred seboj popisan list papirja, potrudijo, da poslušalec dobi vtis govora in ne branja«* (Pirc 2005: 75), čemur rečemo govorno branje. Namen takega govornega branja je približati se poslušalcu.

³ Program *Praat* za merjenje ženskih glasov priporoča razpon med 100 in 500 Hz, moških pa med 75 in 300 Hz; mi smo v raziskavi za merjenje moških glasov uporabili razpon 30 do 200 Hz, za merjenje ženskih pa 40 do 350 Hz. Iz tega lahko sklepamo, da imajo ženske govorke na radiu nižji register od pričakovanega.

Glede na vezanost govora na pisno predlogo delimo besedila na pet osnovnih načinov oziroma stopenj govora (Tivadar 2011: 493), ki zahtevajo različno obvladovanje knjižnega govora: branje, polbranje, govor na podlagi opornih točk, prosti govor brez zapisa, a z miselno pripravo in popolnoma prosti govor. V informativnih sporočilih se pri radijskih napovedovalcih (poklicnih govornicah oz. spikerjih) in radijskih voditeljih (vrste radijskih govorcev so podrobneje opisane v poglavju 3.1) pojavljata branje in polbranje, ki sta vezana na zapisano besedilo in zahtevata osnovno znanje pravorečja (prav tam). Govor na podlagi opornih točk in prosti govor brez zapisa, a z miselno pripravo sta stopnji, ki nista več neposredno povezani s pisno predlogo. Obe zahtevata aktivno usvajitev pravorečne norme. Uporabljata se zlasti na televiziji ter v parlamentarnem govoru in debatah. Popolnoma prosti govor pa zahteva popolnoma avtomatizirano govorno (govornotehnično in pravorečno) znanje. Najdemo ga v kontaktnih oddajah ter v intervjujih in tiskovnih konferencah, kjer vprašanja in teme niso vnaprej pripravljeni.

3.1 RADIJSKA GOVORNA OSEBNOST IN VRSTE RADIJSKIH GOVORCEV

Od lepega glasu in obvladovanja pravorečja do radijske govorne osebnosti je še velik korak:

»Radijska govorna osebnost mora imeti še primerno barvo glasu, obvladati mora naglas slovenskega knjižnega jezika, vse segmente stavčne fonetike (intonacijo, register, ritem in hitrost govora, glasnost, členitev besedila), znati pravilno dihati, negovati svoj glas. Ko to temeljito obvlada, lahko svoj govorni nastop nadgradi z živostjo, energičnostjo, s prepričljivostjo. Radijski govorec mora biti ne le glasovno, ampak tudi strokovno usposobljen, široko razgledan ter čustveno, psihično uravnovešena osebnost – in predvsem v službi poslušalca« (Sinkovič 2010).

Poslušalci v množici anonimnih govorcev samo nekatere posameznike sprejmejo kot radijske govorne osebnosti (Pirc 2005: 83–85). To pomeni, da jih poslušalci prepoznajo po govornih in glasovnih značilnostih. Poslušalci lahko govorno osebnost bodisi sprejmejo ali odklanjajo, vendar jo povežejo z določeno radijsko postajo. Radijske govorne osebnosti niso samo voditelji in napovedovalci, ampak vsi, ki so v programu tako izraziti, da jih zlahka prepoznamo, npr. redni gostje radijskih oddaj, novinarji, vremenoslovci (prav tam).

Pred radijskimi mikrofoni nastopajo bralci, napovedovalci, voditelji programa, novinarji novičarji, novinarji poročevalci in novinarji komentatorji (Pirc 2005: 80–83). Z racionalizacijo radijskega dela se vloge vse bolj prepletajo (prav tam), vendar velja, da je v sodobnem radijskem programu njihovo delo strogo ločeno (Sinkovič 2010). V grobem razlikujemo napovedovalca, novinarja in voditelja.

3.1.1 Radijski napovedovalec

Štular (2009 v Sinkovič 2010: 37) za napovedovalce pravi, da so *»govorno visoko usposobljeni, dodatno izobraženi za govor pred mikrofonom, odlično obvladajo zakonitosti in specifične mikrofonskega govora, intonacije, govornega ritma, po drugi strani pa imajo tudi dodatno pridobljena znanja o fonetiki, ki na teoretični ravni podpirajo njihovo nastopanje pred mikrofonom.«* Delo radijskega napovedovalca je, da napoveduje program in oddaje ter bere oz. posreduje že vnaprej pripravljene informacije, je posrednik med novinarjevim besedilom in poslušalcem (Sinkovič 2010). *»S stališča vsebine /.../ je napovedovalec vendarle 'izvajalski' profil, torej izrazito neavtorski in razmeroma neoseben«* (Štular 2009 v Sinkovič 2010: 38), vseeno pa mora biti interpretator in razlagalec vsebine sporočila, saj je od te spretnosti odvisno, kako bo poslušalec vsebino sprejel in razumel. Napovedovalčeva interpretacija mora biti *»preprosta, pristna, čista, v knjižnem jeziku«* (Sinkovič 2010: 38). Vloge napovedovalcev RTV Slovenija se razlikujejo tudi glede na potrebe programa; na tretjem programu (ARS) so obdržali vlogo klasičnih tradicionalnih radijskih napovedovalcev, povezovalcev programskih vsebin in bralcev daljših besedil, na prvem programu so prevzeli funkcijo bralcev klasičnih poročil in povezovalcev programskih pasov, na Valu 202 pa se večinoma pojavljajo v vlogi voditeljev (Sinkovič 2010: 39).

3.1.2 Radijski novinar

Radijski novinar besedilo napiše in praviloma tudi prebere sam. Krišelj (v Sinkovič 2010: 39–40) nadalje razlikuje še novinarja novičarja, novinarja komentatorja, novinarja reporterja. Novinar novičar je interpret z imenom in priimkom, ki sam izbere, napiše in prebere novico. Novinar komentator zasleduje samo področje, ki ga zanima kot komentatorja in ga s svojim glasom interpretira. Obvladati mora tako radijski govor kot formo komentarja. Novinar reporter je vloga, ki jo zaupajo izkušenim novinarjem, saj obsega celotno paleto novinarskih jezikovnih interpretacijskih načinov (prav tam). Radijski novinarji ne nastopajo le v informativnih oddajah, ampak tudi kot avtorji ali avtorji in voditelji oddaj z zelo raznolikih področij.

3.1.3 Radijski voditelj

Radijski voditelj oziroma moderator je povezovalec radijskih vsebin. Je vez med glasbo, oddajami in drugimi radijskimi vsebinami, navzven pa mora dajati vtis, da kramlja

s poslušalci (Sinkovič 2010: 39–40). Radijski voditelj je nadgrajen profil klasičnega radijskega napovedovalca – ima sposobnost oblikovanja avtorskih idej, osebnostni espri in radijsko govorno strokovnost (Krišelj v Sinkovič 2010: 39–40). Krišelj (prav tam) radijske voditelje deli v tri kategorije (prav tam):

- radijski voditelj napovedovalec je najvišja stopnja radijskega voditeljstva glede na govorno kulturo;
- radijski voditelj novinar je najvišja stopnja radijskega voditeljstva glede na kakovost informacije; radijski voditelj novinar sodeluje pri nastajanju in izvedbi informativne oddaje, v kateri je njegova osebna nota značilna in za informativno oddajo pomembna lastnost;
- radijski voditelj programov oz. oddaj je najvišja stopnja radijskih voditeljskih nalog; radijski voditelji programov vodijo nočni program, jutranji program, moderatorske oddaje, ciklično vodene oddaje idr.

Vloge radijskih govorcev se najbolj združujejo v informativnem programu, kjer novinarji postajajo voditelji in avtorji velikokrat svoje prispevke preberejo kar sami. 'Običajni poslušalci' informativne oddaje ne razlikujejo novinarja-voditelja od napovedovalca (Pirc 2005: 80–83), medtem ko ostali menijo, da se voditelji oddaj in novinarji razlikujejo po stopnji govorne kulture in da je med novinarji veliko takih, ki ne morejo skriti svojega govornega porekla in jih slednje pokrajinsko določa na Primorsko, Ljubljano, Koroško, Dolenjsko in Štajersko, vendar ne zaradi narečja, ampak zaradi barvanja govora – struktura njihovih besedil ni narečna, ampak knjižnojezikovna, vseeno pa lahko iz splošnega akustičnega vtisa razberemo njihovo poreklo⁴ (Pogorelec 2008: 76).

4 KNJIŽNI GOVOR (NA RADIU SLOVENIJA)

Javni mediji morajo delovati neodvisno tako od oglaševalcev in posameznih centrov moči, kot od države (Lengar Verovnik 2013: 242). Primarna naloga normativnega novinarstva, ki je značilno za programe javnega servisa, je obveščanje javnosti o zadevah, ki so zanjo pomembne, vendar morajo prav tako kot komercialne postaje, ki so podrejene tržnim interesom, s pestrostjo vsebin in oblik ohranjati čim večji delež občinstva, ker jih

⁴ Breda Pogorelec pravi, da je t. i. akustični vtis, ki izdaja pokrajinsko reklo govorca, razviden iz »razlik v besedilni fonetiki in deloma v glasoslovju«, vendar »gre zgolj za narečno barvanje, ne za sistemsko narečno izreko« (Pogorelec 2008: 76).

slednje neposredno financira in nadzira s prisotnostjo v nadzornih organih (prav tam). Jezik na nacionalnem radiu in televiziji ima nacionalno združevalno vlogo, vpliva na oblikovanje jezikovne kulture in kulture govora ter tako predstavlja idealno govorno normo (in tudi sprejemamo ga tako) (Huber 2013). Tudi v strategiji razvoja RTV Slovenija 2011–2015 beremo, da je eno izmed poslanstev v nacionalnem interesu skrb za zbornu izreko in kulturo govora. V 4. členu Zakona o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1) najdemo dokaj ohlapen zapis, da RTV Slovenija v svojih programih *»posebno pozornost posveča razvijanju splošne, jezikovne in politične kulture«*, podobne opredelitve splošne, okvirne narave pa najdemo tudi v drugih aktih, ki urejajo delovanje RTV Slovenija, npr. v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija in v Programskih standardih, ki jih je oblikoval programski svet RTV Slovenija (Lengar Verovnik 2010: 115–116). V Poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija je jeziku posvečen člen 1.9; tam beremo, da mora biti jezik *»jasen, preprost, jedrnat in nedvoumen«* ter da morajo *»b/ralci, voditelji oddaj in novinarji /.../ dosledno uporabljati slovenski knjižni jezik ali knjižni jezik narodnih skupnosti; profesionalni bralci in novinarji pri branju uporabljajo zborni jezik, pri vodenju pogovorov pa je dopustno uporabljati splošni pogovorni jezik. Uporaba narečij je dopustna samo, če jih uporabljajo nastopajoči, ki niso zaposleni na RTV Slovenija, ali če to zahteva poseben družbeni interes (npr. ohranitev določenih narečij).«* Jezikovna politika se kaže tudi implicitno, v publikacijah *Naš govor* in *Antibarbarus*, ki ju je izdajal Radio Slovenija (Lengar Verovnik 2010: 116–118). Alenka Valh Lopert v svoji študiji govorjenega korpusa programa nacionalne radijske postaje Radio Maribor pri branem govoru ni zasledila posebnih odstopanj od norme⁵ niti na ravni oblikoslovnih elementov niti na ravni besedja in je na podlagi raziskave zaključila, da *»na nacionalni radijski postaji poklicni novinarji na osnovi poklicne izobrazbe, dodatnega jezikovnega usposabljanja, ki so ga deležni, in sodelovanja z lektorji pri reproduktivnem ubesedovanju ne odstopajo od norme«*⁶ (Valh Lopert 2009: 779).

Tatjana Pirc (2005: 69–70) med najpogostejše moteče napake v radijskem govoru uvršča napake pri rabi dvojine, sklanjanju (predvsem uporaba tožilnika namesto roditelja, npr. *»ni pametno pripravljati nov zakon«* namesto *»novega zakona«*), napačni uporabi

⁵ Omenila je pojavljanje dveh značilnosti mariborskega pokrajinskega pogovornega jezika, in sicer, da se pri samostalniki realizira narečno nižji izgovor nenaglašene *u* v mestniku ednine samostalnikov moškega in srednjega spola (*na festiválo*) in rabo pešajoče oblike kakovostnega zaimka *kák* namesto *kakšen*.

⁶ Avtorica v svojem članku brani govor imenuje reproduktivno ubesedovanje.

zaimkov in predlogov (»do kje gremo« namesto »do kod gremo«), napake pri branju decimalnih števil, neujemanje besed v spolu, sklonu in številu (»napovedovalca sta Maja in Anja«), nepravilno sklanjanje imen in priimkov in nepravilen izgovor tujih imen. Mnenje nekaterih avtorjev (Tivadar, Zgrabljić) je, da govorci delajo nepotrebne napake zaradi nesproščenosti in želje po čim lepšem govoru. V slovenskem jezikoslovju je prisotno prepričanje, da slovenski knjižni govor tradicionalno izhaja iz pisave, kar ga na nek način v odnosu s pisnim knjižnim jezikom postavlja v podrejen položaj (Tivadar 2006: 210–213). Na podrejen status kaže tudi, da je govorjeni jezik opisan v *Slovenski slovnici* in kodificiran znotraj pravopisa (Tivadar 2012b: 591), enak vtis pa dobimo nenazadnje tudi, če pogledamo učenje knjižnega govora, ki poteka kot učenje iz zapisa, kar je v nasprotju s primarnostjo govornega jezikovnega izraza. V celotnem izobraževalnem procesu je večji poudarek na učenju pisnega jezika, pogosto se izpostavlja tudi pomanjkanje pravorečnih priročnikov⁷ (prav tam), medtem ko se knjižni govor kaže kot »svojevrsten, elitističen prestižen govor«, ki so ga večči profesionalni govorci, med poslušalci, gledalci in sogovorniki pa jih je večina s »prešibkim jezikovnim znanjem, da bi znali ločiti pravilno od nepravilnega, kakovostno od nekakovostnega« (Šeruga Prek 2003: 10). Pomanjkanje ustreznega šolskega izobraževanja se kaže v nastanku različnih šol govora, ki jih vodijo pretežno spikerji (Jure Longyka, Ajda Kalan, Ida Baš), kar vodi v priučenost in igranost govora (Tivadar 2006: 221). Govorno izobraževanje in želja po izboljšanju govora že sama po sebi napeljujeta na misel, da je ta slab in da mora zadostiti normam (pisnega jezika?). V tem smislu lahko razumemo tudi strah pred govorjenjem, ki je nastal prav zaradi institucionalizacije govora, zato je mogoče razumeti, da novinarji ostajajo v varnem pristanu naučenega knjižnega govora in ne raziskujejo jezika, saj se to (v informativnih besedilih še prav posebej) ne vzpodbuja (Zgrabljić 2002: 54). S stališča primarnosti govorjene besede bi bilo potrebno spremeniti doktrino govornega ustvarjanja in se usmeriti k sproščnemu govoru namesto k branemu perfekcionizmu, ki pogosto vodi v hiperkorektnost (Tivadar 2006: 213, 217). Zaključimo lahko, da je »jasna opredelitev knjižnega govora kot samostojne jezikovne enote, ki je skupna vsem slovenskim govorcem, v interesu uporabnikov jezika in njegovih raziskovalcev, /.../ /n/atančna opredelitev znotraj samostojnega pravorečnega priročnika /pa/ je pomembna za izobraževanje knjižnega jezika (šolstvo), ki bo zagotovilo za nadaljnje kakovostno govorno izražanje v slovenščini,

⁷ Leta 2003 je izšel priročnik *Slovenska zborna izreka* avtoric Cvetke Šeruga Prek in Emice Antončič, ki je nastal na osnovi radijske prakse in zato posledično prav tako temelji na pisnem jeziku, ker je radijsko delo v veliki meri pogojeno z brano obliko govora.

katera ne sme biti podrejena nekemu nerazumljivemu in regionalno omejenemu 'nadjeziku'« (Tivadar 2012b: 597).

4.1 CENTER ZA KULTURO GOVORA

Kandidate za suveren govorni nastop pred mikrofonom na Radiu Slovenija izobražuje Center za kulturo govora (Sinkovič 2010). V okviru Centra deluje skupina fonetikov in mentorjev, ki *»sistematično, prizadevno in z vso odgovornostjo vzgaja in izobražuje radijske govorne osebnosti že skoraj 50 let«* (Sinkovič 2010: 76). Temelje sistematičnega izobraževanja na Radiu Slovenija je postavila Ana Mlakar, sledili pa so ji Nada Šumi, Marta Kocjan Barle, Ludvik Kaluža, Tončka Godina (Jakopič v Sinkovič 2010: 76). Od 70-ih let dalje so se govorni mediji širili, z njimi pa tudi potreba po specializiranem jezikovno-govornem izobraževanju. V letih 1999 do 2008 je tečaje jezikovnega in govornega izobraževanja obiskovalo 370 slušateljev z RTV Slovenija⁸ (prav tam). Radijski govorci se morajo naučiti tehnike pravilnega dihanja, pravil naglaševanja, stavčne fonetike, uporabe slovarjev, prevzemanja besed, vedenja pred mikrofonom in stilistike radijskega sporočanja⁹ (Sinkovič 2010: 78).

Kandidati morajo najprej opraviti glasovni preizkus, na katerem preverjajo, ali ima kandidat govorne napake, nezdrav glas, močan narečni naglas, kakšen je njegov besedni in stavčni ritem ter melodični poteki v stavku (Koestner v Sinkovič 2010: 79). Zatem sledi tečaj, ki je obvezen za vse radijske govorce, ki stopijo pred mikrofoni. Obsežnost tečaja se razlikuje glede na profil radijskega govorca; za napovedovalce je na primer bolj poglobljen kot za novinarje (prav tam). Šolanje poteka pri fonetiki in pri mentorjih za radijski govor. Pri fonetiki se mora *»vsak kandidat /.../ naučiti pravilne izgovorjave posameznih glasov in glasovnih zvez, sintagmatike fonemov, izgovora medmorfemskih in medbesednih meja, izpopolniti besedni in stavčni ritem, obvladati členjenje besedila in stavčno poudarjanje, znati mora določiti jedro stavkov, poznati jakostno in tonemsko naglaševanje, izdelati melodične poteke stavka ter biti primeren za interpretacijo«* (Koestner v Sinkovič 2010: 82), medtem ko je delo pri mentorjih prilagojeno vsakemu posamezniku: *»Izkušeni*

⁸ Od leta 2005 dalje se na Centru za kulturo govora izobražujejo le radijski govorci, televizijski govorci pa se odslej izobražujejo v Izobraževalnem središču RTVS (Jakopič v Sinkovič 2010: 77).

⁹ Pravila, ki jih mora obvladati radijski govorci, sta Cvetka Šeruga Prek in Emica Antončič objavili tudi v priročniku *Slovenska zborna izreka*, katerega namen je *»prenesti ekskluzivno znanje širšemu krogu uporabnikov«*, saj bi po njunem mnenju *»pravilna zborna izreka morala biti statusni simbol izobraženega Slovenca«* (prav tam: 10, 11).

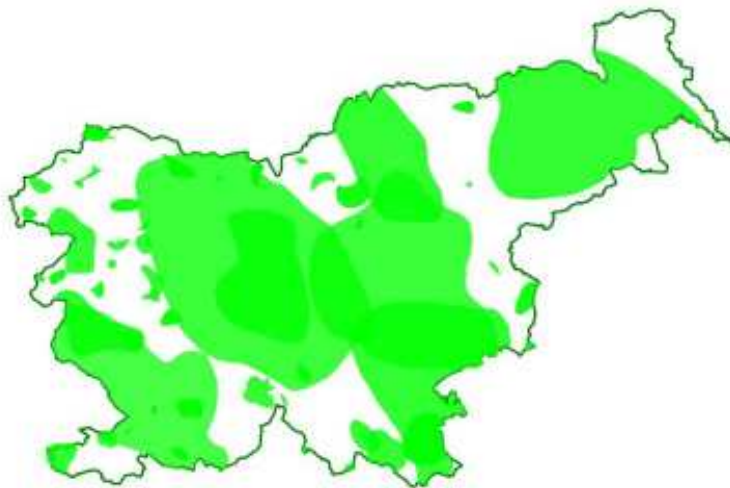
napovedovalci mentorji kandidatom pomagajo pri pravilni nastavitvi glasov, logičnem poudarjanju, pravilnem členjenju besedila, melodičnih oz. intonacijskih potekih, besednem in stavčnem ritmu, govornem tempu in zvrstno različni interpretaciji besedil» (Jakopič v Sinkovič 2010: 83). Po uspešno opravljenem tečaju jezikovno-govornega tečaja, ki traja za novinarje eno šolsko leto in za napovedovalce leto in pol, prejmejo kandidati potrdilo o uspešno opravljeni končni avdiciji, ki je od leta 2008 dalje potrebno tudi za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije za poklic napovedovalec/moderator (Jakopič v Sinkovič 2010: 80, 87). Na RTV Slovenija je trenutno zaposlenih 19 napovedovalcev: Ana Bohte, Jure Franko, Aleksander Golja, Lidija Hartman, Renato Horvat, Dejan Kaloper, Eva Longyka, Ivan Lotrič, Maja Moll, Sanja Rejc, Alenka Resman, Jasna Rodošek, Matjaž Romih, Matej Rus, Bernard Stramič, Maja Šumej, Igor Velše, Miha Zor in Barbara Zupan¹⁰.

4.2 VAL 202

Javni zavod RTV Slovenija ima pod svojim okriljem osem radijskih programov, od katerih so štirje namenjeni nacionalnemu občinstvu (Radio Prvi, Val 202, ARS, Radio Si), dva poslušalcem večjih regionalnih centrov (Radio Koper in Radio Maribor) in dva avtohtonim narodnim skupnostim (italijanski Radio Capodistria in madžarski Radio MMR)¹¹. Val 202 je javni medij s tretjim največjim odstotkom slišnosti med prebivalci Republike Slovenije (pred njim sta z razliko, izraženo v desetinkah odstotka, še Tretji program – program ARS in Prvi program Radia Slovenija) z dosegom 86,13 % prebivalstva (Analiza 2014). Na sliki 1 so prikazana območja zajamčene slišnosti v skladu s standardi Mednarodne telekomunikacijske zveze, kar pomeni, da je prikazana minimalna slišnost, saj je le-ta ob ugodnih pogojih in s prizanesljivostjo glede kakovosti lahko bistveno večja (Analiza 2014). Val 202 je bil v letih 2006 do 2010 najbolj poslušan radio v Sloveniji, leta 2011 si je prvo mesto delil z radijsko postajo Radio 1, v letu 2012 pa ga je slednji prehitel, čeprav na tedenski ravni Val 202 še vedno ostaja prvi z 20 % tedenskih poslušalcev (prav tam).

¹⁰ Podatke o spikerjih, voditeljih in napovedovalcih na RTV Slovenija mi je posredovala Alenka Kovačič (julija 2015).

¹¹ Podatki so bili pridobljeni 13. 8. 2015 s spletne strani <http://www.rtvsl.si/>.

Slika 1: Območje zajamčene sllišnosti Vala 202

Val 202 je bila že od vsega začetka radijska postaja, ki je prinašala novosti. Leta 1972 se je na drugem programu Radia Ljubljana¹² pričelo predvajanje oddaje Val 202, ki je uvedla neposredne prenose dogodkov. Kasneje je demokratizacija radijskega programa pripeljala do spremembe celotne programske sheme in preimenovanja drugega programa v Val 202. Demokratizirala se je tudi vloga napovedovalcev; šolanim profesionalnim govorcem so se v etru pridružili tudi novinarji, ki sami berejo svoje prispevke (Tivadar 2003: 288, 289). Val 202 ponuja kontaktne, informativne in zabavne oddaje oziroma vsebine, velik pomen imajo glasba in športne vsebine (Lengar Verovnik 2013: 243). Val 202 se predstavlja kot *»sodoben, interaktivni, informativno glasbeni program splošnega formata, ki nagovarja široko občinstvo, predvsem pa /.../ poslušalstv/o/ v starostnem segmentu od 25 do 45 let«* (Strategija 2011–2015). Njegov cilj je znižati starost povprečnega poslušalca s 43 na 38 let, povečati doseg v segmentu 25–45 let na 20 % in biti še naprej dovolj 'poljuden', da ostane najbolj poslušan nacionalni radijski program. Nagibanje k mladim poslušalcem je razvidno tudi iz dejstva, da je usmerjen v delovanje na drugih platformah (prav tam).

¹² Radio Ljubljana je bil že od vsega začetka (1. 9. 1928) nacionalni radio in *»simbol kulturne odprtosti in razvitosti slovenske kulture«*, uradno pa je postal državni radio z imenom Radio Slovenija v času osamosvojitve leta 1991 (Tivadar 2003: 285–289).

4.3 RADIJSKA INFORMATIVNA SPOROČILA NA VALU 202

Radijska informativna sporočila lahko razlikujemo tudi glede na tip radijskega medija, kar je posledica jezikovne in uredniške politike radijske postaje in njenega ciljnega občinstva (Lengar Verovnik 2013: 241–244). Po raziskavah službe za spremljanje javnega mnenja RTV Slovenija (Tivadar 2006: 214) poslušalci najbolj zaupajo informacijam (tj. poročilom, komentarjem, intervjujem ...) na nacionalnem radiu, delež poslušanja novic je nad 60 %, več kot dve tretjini Slovencev najbolj zaupa novicam nacionalnega radia. Za programe javnega servisa je značilno normativno novinarstvo¹³ (Lengar Verovnik 2013: 241–244). »V procesu tvorjenja novinarskih besedil o relevantnosti vsebin odločajo odbiralci (novinarji, uredniki; ang. gatekeeper); pri tem jih primarno vodijo dejavniki objave vrednosti, npr. pogostnost nekega dogodka, njegova (kulturna) domačnost, napovedljivost« (prav tam). Vpliv tarčne življenjsko-stilne skupine se na Valu 202 kaže v kratkih informativnih oddajah, imenovanih *Novice na Valu 202* (prav tam), medtem ko sta daljši dnevnoinformativni oddaji *Prva jutranja kronika* in *Druga jutranja kronika* enaki na Prvem programu in na Valu 202.

Daljša dnevnoinformativna oddaja, ki je skupna Valu 202 in Prvemu programu, na ravni izreke dosledno sledi izgovornim in naglasnim značilnostim zborne slovenščine. Z vidika stavčnofonetične realizacije so napovedovalci s Prvega programa, ki pripravljajo daljše dnevnoinformativne oddaje za oba programa, neosebni glas ustanove, berejo umirjeno, s predvidljivimi intonacijskimi poteki, vsebinsko ustrezno členjenostjo s premori in smiselnimi poudarki (Lengar Verovnik 2013: 245). *Druga jutranja kronika*, ki jo bomo analizirali v praktičnem delu, traja 15 do 20 minut, začne se s signalom odštevanja časa in dinamično glasbo, ki se v uvodni napovedi novic in glavnih dogodkov dneva vrti v ozadju, kasneje pa je uporabljena za zvočni signal, ki ločuje novice med sabo. Pred vremensko napovedjo in prometnim poročilom je uporabljen drug zvočni signal, ki ob rednem poslušanju že sugerira poslušalcu, katere vsebine bodo sledile.

¹³ Normativno novinarstvo ima vlogo zagotavljanja poročil in analiz dogodkov in procesov na objektivni način. Glede na vrsto storitev, ki jih novinarji opravljajo za svoje odjemalce, tj. javnost, razlikujemo pet vrst normativnega novinarstva: mediativno novinarstvo, odvetniško novinarstvo, razsvetljensko novinarstvo, razvedrilno novinarstvo in komunitaristično novinarstvo. Za slovensko novinarstvo je značilno mediativno novinarstvo, v katerem je normativna funkcija novinarjev posredovanje dejstev, ki jih je treba ločiti od mnenj. Vobič (2009) izpostavlja še odvetniško novinarstvo, ki podpira interese vladajočih elit, in razvedrilno novinarstvo, ki prinaša senzacionalizem, dramatizacijo in poenostavljanje (Vobič, 2009: 21–40).

Oddaja *Novice* traja približno 5 minut, berejo jo novinarji sami (večinoma mlajši, kar bi lahko bilo posledica politike pridobivanja mlajše ciljne skupine poslušalcev), nekatere izjave pa so vnaprej posnete. Novinarji sledijo zborni izreki, vendar z nekaj več izgovori in odstopanji, ki z vidika zbornosti, ki jo zahteva radijska šola, veljajo za spodrseljaje, vendar počasi postajajo dvojnice (npr. zobnoustnični izgovor fonema *v* pred zvočniki, l-jevski izgovor črke *l* v izglagolskih tvorjenkah tipa *tožilka*). S stavčnofonetičnega vidika je branje v primerjavi z bralci daljših dnevnoinformativnih oddaj bolj dinamično, sproščeno, hitrejše, sicer pa zaradi objektiviziranja vsebine prav tako v okvirih spikerskega branja (Lengar Verovnik 2013: 245). Uvod predstavlja značilna dinamična glasba s piski, ki ponazarjajo napoved časa. Glasba se vrti v ozadju tudi med branjem novic, med novicami pa služi kot vmesno zvočno ločilo. Podatke o vremenu prebere novinar ali pa je posneta izjava meteorologa, prometne informacije pa prebere voditelj (Lengar Verovnik 2013: 241–244).

5 BESEDILNA FONETIKA

V *Slovenski slovnici* beremo, da se besedilna fonetika ukvarja s slušnimi značilnostmi besedila. Raziskovanje besedilne ali stavčne fonetike obsega naslednje značilnosti besedila:

»nepretrganost glasovja členijo premori (pavze), tonsko vodoravnost razgibavajo rastoči in padajoči tonski poteki in njihova neenaka višinska lega; jakostno enoličnost odpravljajo glasneje, poudarjeno in tiše izgovorjeni deli sporočila; enolično hitrost govorjenja spreminja človekova sposobnost, govoriti hitreje in počasneje; vse glasovje lahko značilno obarva tvarina besedila, razpoloženje govorečega ali upoštevanje naslovnika« (Toporišič 2004: 533).

Besedilna fonetika se ukvarja z govorčevo interpretacijo besedila. Besedilo v govoru ni nepretrgano, monotono, vso izgovorjeno z enako jakostjo ali enako hitrostjo. Naštete lastnosti poskrbijo, da je besedilo (bolj) razumljivo. Nekatere izmed njih so pomenonosne, druge prispevajo k večji razumljivosti besedila ali pa nam izdajajo čustveno razpoloženje govorca in sporočila. Besedilna fonetika se v veliki večini posveča skladenjski obliki stavka ali večih stavkov skupaj, v tem primeru jo imenujemo tudi stavčna fonetika, vendar pa dobimo veliko več informacij, če zaobjamemo slušne značilnosti besedila v celoti in upoštevamo, da so lastnosti besedilne fonetike povezane ena z drugo (Toporišič 2004: 533). Lastnosti besedilne fonetike lahko določimo in ovrednotimo z obdelavo govornega signala na jezikovni ravni (Gros 2000: 41). Prozodične lastnosti govora lahko namreč

opazujemo na štirih ravneh uresničitve: na že omenjeni jezikovni ravni, na ravni izgovarjave ali artikulacije, na ravni akustične uresničitve in na ravni zaznavanja (Gros 2000: 40).

Na področje besedilne fonetike delno prehajajo seveda tudi vsebine glasoslovja – izrazitost po trajanju oziroma kolikost (kvantiteta) samoglasnikov ter premene nezvočnikov po zvenečnosti sta lastnosti, povezani s premori, jakostno naglaševanje samoglasnikov pa je treba upoštevati pri raziskovanju poudarkov (Huber 2013: 114), kar imenujemo *mikroprozodija* ali *segmentne prozodične lastnosti* (Werner v Gros 2000: 41).

5.1 INTONACIJA

Intonacija je »/p/otek osnovnega tona v posameznih členih (segmentih) govorne verige ali ene povedi. Sestoji iz trupa in glave, iz enega ali več členov; če iz več, potem iz nekončnih (polkadenca) in enega končnega (kadenca, antikadenca). Lik, ki ga tvorijo toni naglašanih zlogov, se imenuje intonacijsko ogrodje. Navadna povedna intonacija ima interval 3 poltonov, stilno zaznamovana navadno po več« (Toporišič 1992: 61–62). Glava intonacije je tisti del, ki se začne s težiščem segmenta in traja do konca segmenta, trup pa je celoten del pred glavo. Nadalje se glava intonacije deli na intonacijsko težišče in rep glave. Glede na razmerje intonacijskega težišča in repa glave ter mesta segmenta v povedi razlikujemo naslednje vrste intonacijske glave: kadenca, antikadenca in polkadenca.

Poved ima lahko eno ali več intonacijskih enot; krajše enostavčne ali podredne povedi imajo navadno eno intonacijsko enoto, priredne, širše podredne in zapletenejšje enostavčne povedi pa več (Slovenski pravopis 2001: 53–54). Oblike stavčne intonacije ali intonemi so pomensko razločevalne – po njih vidimo, ali je poved pripovedna, vprašalna, velelna, želelna ali vzklična (Toporišič 2004: 543–554). Intonacijski segment sestavljata intonacijsko ogrodje in zložje. Intonacijsko ogrodje sestavljajo naglašeni in poudarjeni zlogi, zložje pa nenaglašeni zlogi pred in za naglašnim samoglasnikom (prav tam). Razlikujemo končne in nekončne intonacijske enote (Slovenski pravopis 2001: 53–54). Končne intonacijske enote (kadence in antikadence) zaznamujemo s končnimi ločili: piko, vprašajem, klicajem ipd. (Toporišič 2004: 543–554).

Kadenca pomeni, da glas govorca doseže spodnjo mejo tonskega obsega in lege ;

- če v intonacijski enoti ni nič poudarjeno, se ton spušča od začetka proti koncu, izrazito pa od zadnjega (izraziteje) naglašene zloga naprej: *Nášo baráko je zamêdlo.*;
- če je kaj poudarjeno, se ton spušča od poudarjenega zloga naprej: *Nášo **baráko** je zamêdlo.*;
- če je poudarjeni zlog na koncu, ton samo nakaže odločno smer proti spodnji meji tonskega obsega: *Pridi **sám**.*

Antikadencia pomeni, da gre ton od zadnjega (izraziteje) naglašene oz. od poudarjenega zloga proti zgornji meji tonskega obsega ali pa vsaj oblebdi v določeni višini: *Nášo baráko je zamêdlo? - Nášo **baráko** je zamêdlo?*

Polkadence so nekončne intonacijske enote, ki jih zaznamujemo z nekončnimi ločili, npr. vejico, podpičjem in dvopičjem. Razlikujemo

- rastočo oz. navadno polkadenco: *Prišel sem domov / in povprašal po materi.*;
- padajočo polkadenco: *Vprašal sem jo: / Kod si hodila? (prav tam).*

Akustična manifestacija intonacije se odraža predvsem v osnovni frekvenci F_0 . Potek osnovne frekvence je zelo zapleten in se od govorca do govorca razlikuje, včasih celo pri enem samem govorcu (Gros 2000: 42–43); odvisen je od števila zlogov, položaja primarnega in sekundarnega naglasa in povezanosti z ostalimi intonacijskimi spremenljivkami (prav tam).

Grafični prikaz stavčne intonacije je videti kot notno črtovje s tremi ali štirimi pasovi, ki predstavljajo intonacijski obseg v srednji govorni legi, pri čemer zapisovanje intonacij ni tonsko absolutno, ampak relativno in služi večji preglednosti in branju stavčne intonacije. Naglašene zloge zaznamujemo s podčrtajem, nenaglašene pa s piko (Toporišič 2004: 543–554).

5.2 POUDAREK

Poudarek je »/s/tavčnofonetična večja izrazitost kakega dela stavka ali besedne zveze, npr. »***Naša Marjeta** pojde jutri na izlet*«, tj. ne morda ***Jurij ali Matevž***; /.../ *Na poudarjenem je težišče stavčne intonacije (vendar je to lahko tudi nepoudarjeno)*« (Toporišič 1992: 199). Poudarek (in naglas) sta v slovenskem jezikoslovju izražena z jakostno izrazitostjo, tj. izgovorom z večjo količino izdišnega zraka nekega zloga oz. daljše

govorne enote (Huber 2013: 398). Glede na obseg poudarka razlikujemo tri vrste naglasa: besedni naglas, frazni naglas ali frazni poudarek in stavčni naglas ali stavčni poudarek (Gros 2000: 41–42). Nosilec naglasa je v vsakem primeru naglašeni oziroma poudarjeni zlog. Z vidika akustične uresničitve igrata vlogo pri naglasu najmanj dva izmed naslednjih treh akustičnih parametrov prozodije: osnovna frekvenca, jakost in trajanje (Werner v Gros 2000: 42). Raziskovalci se strinjajo glede navedenega nabora akustičnih signalov poudarjanja, niso pa si enotni, kateri izmed njih je najpomembnejši za percepcijo poudarka (Huber 2013: 398). Poudarek se torej izrazi kot odklon od relativne intenzitete segmenta govora že z menjšavo ene od navedenih dimenzij zvoka: razlike v jakosti, trajanja, frekvenca osnovnega tona segmenta ali natančnosti artikulacije (Bakran v Huber 2013: 399). Če besede, fraze ali stavki vsebujejo več naglašanih zlogov, je najbolj izrazit primarni poudarek, le-temu pa sledi sekundarni poudarek, preostale besede oziroma zlogi pa lahko nosijo oslabljeni ali reducirani naglas, še vedno pa ohranijo svoj lastni besedni naglasni vzorec (prav tam).

Jakostna členitev povedi v veliki meri pogojuje tudi stavčno intonacijo; kjer je jakostno težišče, je namreč tudi glava intonacije (Huber 2013: 124–126). Jakostno težišče je navadno v najpomembnejšem delu povedi ali pa na besedi, ki sledi poudarnemu členku (*Tudi on se je nasmehnil.*). V zapisanem besedilu jakostnega težišča ne označujemo, če pa že, ga zapišemo z velikimi črkami v razprtem, poševnem ali krepkem tisku (prav tam).

5.3 HITROST GOVORJENJA

Hitrost govorjenja pomeni »/t/vorjenje različnega števila glasov na določeno časovno enoto. To je deloma individualna značilnost govorečega ali pa je utemeljeno doživljajno oz. pomembnostno« (Toporišič 1992: 57). Lokalna upočasnitev govora (tj. v besedi) je posledica naglaševanja, globalna upočasnitev/pospešitev (v primeru celotne povedi ali sestavka) pa pomeni spremembo ritma ali hitrosti govora (Gros 2000: 43). Običajno jedro stavka izgovorimo počasneje kot prehod, včasih tudi počasneje od izhodišča, vrinjeni stavek pa izgovorimo hitreje od sobesedila. Počasneje izgovorimo tudi, kar se nam zdi pomembno in želimo poudariti (Toporišič 2004: 553–554).

Pri hitrosti govorjenja velja, da je najprimernejša tista, ki je ne opazimo: če je govorjenje prepočasno, sogovorce oziroma poslušalce dolgočasimo, če pa je prehitro, nam poslušalci ne morejo slediti. Prednost normalne hitrosti je tudi, da govorec lepše in

natančneje izgovarja, njegova misel je ravno prav pred govorom, poslušalec pa zaradi primerne hitrosti in premorov lažje razume besedilo in si ga razporedi v večje miselne enote (Toporišič 2004: 553). Hitrost govora je tvorjenje različne količine glasov v določeni časovni enoti; izražena je v številu zlogov na sekundo oziroma v številu besed na minuto. Idealna hitrost je 4 do 6 zlogov na sekundo (Tivadar v Sinkovič 2010: 19), odvisna pa je tudi od zahtevnosti vsebine oziroma besedilnega žanra. Normalno branje pomeni tri besede na sekundo oziroma 140 do 180 besed na minuto, počasnejše 140 do 160, hitrejša pa 180 do 190 besed na minuto (prav tam). Spremembe v hitrosti govora so najbolj vidne pri trajanju samoglasnikov, najmanj pa pri trajanju zapornikov (Gros 2000: 43).

5.4 PREMOR

Premor je »/s/tavčnofonetični pojav, da se govorna veriga na določenih mestih pretrga. Ta mesta so navadno na koncu povedi (v pisavi za podpičjem, dvopičjem, pomišljajem, ob dvodelnih ločilih, pikah), med prirednimi deli povedi (še najmanj pred veznikom in), med pristavkom, dostavkom, izpostavkom, vstavkom (=vrivkom), pa tudi med pastavkom ali polstavkom in preostalim delom povedi, med prorekom in porekom, med nadrednim in podrednim stavkom v obeh zaporedjih, med ritmičnimi deli povedi /.../, med izhodiščem in jedrom stavka; pri jecljanju ali čustvenem sporočanju kjer koli itd.« (Toporišič 1992: 213).

Pravilna členitev besedila s premori naredi sporočilo jasno, pregledno in razumljivo, v nasprotnem primeru pa je lahko besedilo neprepričljivo ali dvoumno (Sinkovič 2010: 22). Daljše premore zaznamujemo s končnimi ločili (piko, vprašajem, klicajem, tremi pikami, pomišljajem), srednje dolge z dvopičjem, podpičjem ter oklepajem sredi povedi, tudi z nekončnimi tremi pikami ali pomišljajem, najkrajše pa z vejico (Slovenski pravopis 2001: 53). Pri počasnem govorjenju delamo tudi premore, ki jih z ločili ne zaznamujemo, pri hitrem govorjenju pa so premori krajši, lahko tudi povsem izginejo (prav tam). »Radijski govorec mora pri razčlenjevanju besedila zelo spretno in na pravih mestih izkoristiti in uporabiti premore. Tega se nauči šele s prakso oz. ko se znebi osnovnega strahu (strahospoštovanje do nastopanja pred množičnim občinstvom) in začne uživati v svoji vlogi. Govorjenje brez premorov je za poslušalce zelo naporno, saj težko sledijo vsebini. Premor je oddih tudi za poslušalca in mu sporoča, da je neka misel končana in da sledi nova« (Sinkovič 2010: 23). Daljše premore delamo med sestavinami prirednih zvez, krajše

pa med podrednimi deli stavka ali povedi, tudi v vezalnih priredjih in besednih zvezah (Slovenski pravopis 2001: 53).

Tipična mesta členitve s premori (Toporišič 2004: 537–538) so naslednja:

- meje povedi; to so premori na koncu povedi, ki so najdaljši, trajajo okrog 50 stotink sekunde. Med samostojnimi povedmi, ki so sicer del priredja, so premori krajši;
- relativno samostojni deli iste povedi, zlasti med takimi deli, ki so povezani predvsem vsebinsko in ne toliko skladenjsko – to so deli, ki jih v pisanem besedilu zaznamujemo s podpičjem;
- po spremnem stavku premege govora, kadar je le-ta pred dobesednim navedkom in ko se iz poročanja preide na dobesedni navedek brez posebnega napovedovanja, vendar z besedilno pripravo;
- med posameznimi prirednimi deli v priredno zloženih povedih, kjer je premor odvisen od vrste priredja; najpogosteje jih najdemo v posledičnem in protivnem priredju, tudi v stopnjevalnem priredju brez veznika, najmanj premorov pa je v vezalnem priredju;
- pred dostavki in pred neprvim nestavčnim prirednim členom brez veznika;
- v podredju; predvsem pred prilastkovim odvisnikom, krajši pa so pred časovnim in pred predmetnim odvisnikom;
- glede na ritmičnost; po načelu ritmičnosti se glasovje povedi deli na približno enako dolge dele, pri počasnejšem govorjenju pa se členitev pojavi med t. i. izhodiščem in jedrom povedi;
- v prostem nepripravljenem govorjenju, ko želimo stavek ali večstavčno poved preokreniti v povsem drugo smer ali ko nam zmanjka besed.

6 GRADIVNA ANALIZA – RAZISKOVALNA METODA

Govorjeni jezik je vstopil v jezikoslovno raziskovanje šele v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja z razvojem teorije govornih dejanj, pragmatike in s pojmovno-funkcijskim in komunikacijskim pristopom učenja jezika (Zemljarič Miklavčič 2008b), preskok v smislu znanstvenega pristopa pa je pomenil razvoj informacijskih tehnologij. V slovenskem jezikoslovju je bilo v drugi polovici prejšnjega stoletja razširjeno mnenje, da je fonetični

del *Slovenske slovnice* njen najbolj znanstveni del¹⁴ (Tivadar 2009: 365), odprto pa je ostajalo vprašanje uporabnosti in relevantnosti teh informacij. Tehnološki razvoj medijev, snemalnih naprav in računalnikov je omogočil lažje zbiranje in analizo posnetkov in s tem raziskovanje realnih besedil in govora (prav tam). Realna besedila in spontani govor so tudi najbolj zanimivi za raziskovanje, vnaprej pripravljena besedila in studijski posnetki pa nam omogočajo raziskovanje sodobnega javnega govorjenja v odnosu do govorne norme ki je navedena v jezikovnih priročnikih, slovnici, pravopisu in slovarju (prav tam); tudi branje kot dobesedni govor namreč ni posnetek pisnega jezika, tako kot govor kot jezikovni proces ni enak pisanju (Tivadar 2012a: 209). Raziskovanje govorjenega jezika in celovit opis fonetično-fonoloških značilnosti knjižnega govora je v domeni nacionalne RTV, ZRC SAZU in fakultet, ki se na takšen ali drugačen način ukvarjajo z jezikom (AGRFT, FF, FDV)¹⁵, te pa naj s svojimi raziskavami vplivajo na srednje šole in medije in posledično na izobrazbo govorcev (Tivadar 2012b: 587). Govorjeni jezik je mogoče raziskovati na dva načina: lahko ga raziskujemo tako, da ga primerjamo s knjižnim jezikom in iščemo odstopanje od njegovih sistemskih lastnosti ali govorjeni jezik raziskujemo kot samostojno, od knjižnega jezika neodvisno pojavnost (Zemljarič Miklavčič 2008b: 91). Obstaja pa tudi govorjeni knjižni jezik, ki je govorjena oblika knjižnega jezika, včasih poimenovana tudi kot zborna izreka.

Govorni korpusi so postali vir podatkov za raziskave in opise govorjenega jezika, veliko raziskav je bilo opravljenih v okviru diplomskih nalog in znanstvenih razprav. V slovenščini sta za raziskovanje govora dostopna *Učni korpus govorne slovenščine* (UKGS) (Zemljarič Miklavčič 2008b) in od leta 2011 še *Slovenski govorni korpus* (Gos). Besedilnovrstni kriteriji za zajem govornih besedil v govornem korpusu so naslednji: stopnja spontanosti, prevladujoča struktura besedila (ali gre za monolog, dialog, multilog), okoliščine (je besedilo javno ali zasebno, uradno ali neuradno), govorni položaj, prenosnik (ali gre za osebni stik, telefonski pogovor, sprejem preko avdio oziroma video medija, internet), okoliščine snemanja (besedilo je mogoče zajemati z ali brez vednosti govorcev), namen besedila, tematika besedila (Zemljarič Miklavčič 2008a: 81–90).

¹⁴ *Slovenska slovnica* je za fonetično-fonološko raziskovanje pomembna predvsem zaradi shematičnosti in tabelarnega prikaza fonetično-fonoloških značilnosti slovenskega jezika (Tivadar 2012b: 588).

¹⁵ Z razvojem in raziskavami s področja govornih tehnologij za slovenski jezik se ukvarjajo tudi raziskovalci z ljubljanske elektrotehniške fakultete in Inštituta Jožefa Štefana (Tivadar 2012b: 597), na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko v Mariboru, na Fakulteti za računalništvo in informatiko v Ljubljani, na Naravoslovnotehniški fakulteti v Ljubljani ter v podjetjih Masterpoint, Hermes Softlab in Alpineon razvoj in raziskave (Gros Žganec 2003: 47).

6.1 HIPOTEZE

Radio kot semiotične znake ne uporablja samo besed, ampak tudi zvoke in glasbo ter tišino kot njuno nasprotje (Crisell v Lengar Verovnik 2013: 241), zato bi »*redukcija analize zgolj na jezikovno raven /.../ pomenila zanemarjanje pomembnih prvin neposrednega diskurza*« (Lengar Verovnik, 242). Tivadar (2011: 493) v delitvi besedil glede na pisnost kategoriji branja, pri kateri kot tipičen primer poda napovedovalca *Druge jutranje kronike* na Radiu Slovenija, doda še podkategorijo branja novic in drugih novinarskih prispevkov, »*kjer je predvsem hitrost govora bistveno višja, spodbujena tudi z glasbo in drugimi zvočnimi dodatki*.« V ta namen smo v raziskavo vključili dve krajši informativni oddaji *Novice na Valu 202* z žensko govorko in moškim govorcem in dve daljši informativni oddaji *Druga jutranja kronika* z istima govorcema. Naša prva hipoteza se torej glasi:

H1: V kratkih novicah z glasbeno podlago bo hitrost govora višja kot v daljši informativni oddaji.

Druga hipoteza se nanaša na razliko v intonaciji med daljšo informativno oddajo in krajšimi novicami z glasbeno podlago. V informativnih oddajah pričakujemo pripovedno intonacijo, ki se uporablja v povedih brez čustvene zavzetosti (Toporišič 2004: 543–554). Radio načeloma upošteva zaključenost pripovednih stavkov in padajočo končno intonacijo (Tivadar 2006: 221), medtem ko se stavčna intonacija, ki je na koncu povedi, kljub zaključku odstavka ali besedila in pripovednem stavku, pogosto rastoča, pojavlja pri govornih interpretih na slovenskih televizijah in pri kratkih novicah na vseh televizijah in komercialnih radijskih postajah. Glede na slušni vtis, ki smo ga dobili pri zbiranju gradiva, se druga hipoteza glasi:

H2: V kratkih novicah z glasbeno podlago se ne upošteva zaključenost pripovednih stavkov s padajočo intonacijo oziroma se upošteva v manjši meri kot v daljši informativni oddaji.

Premori so različnih dolžin, vendar jih glede na mesto pojavljanja lahko razdelimo v 9 skupin, kar smo opisali že v poglavju 7.4. Skušali pa bomo dokazati, da so premori govorcev, ki govorijo prosto brez zapisa, a z miselno pripravo, daljši od premorov branega in polbranega besedila govorcev novinarjev:

H3: Premori v prostem govoru v informativnih sporočilih so daljši od premorov v branem govoru v informativnem besedilu.

6.2 IZBOR IN PRIPRAVA GRADIVA

Postopek pridobivanja gradiva poteka v treh korakih: najprej moramo izbrati primerna besedila, sledi snemanje govornega gradiva, zadnji korak pa je segmentacija, označevanje in analiza zbranega govornega gradiva (Gros Žganec 2003: 52). Skušali smo zbrati gradivo, ki bi bilo kar najbolj primerno za preverjanje naših hipotez. Za znanstveni pristop je treba zagotoviti primerljivost in zanesljivost merjenih parametrov, kar se nanaša na primeren izbor govorcev, vrste informativne oddaje in kvaliteto posnetkov. Za računalniške meritve besedilnofonetičnih značilnosti morajo biti posnetki kakovostni, brez šumov in prekinitev (Tivadar 2009: 365–368). Za raziskovanje nekaterih fonoloških posebnosti je potrebno besedilo vnaprej pripraviti, saj se v realnih besedilih ne pojavi dovolj primerov, da bi bila zagotovljena statistična relevantnost. Pri takšnih raziskavah gre za 'laboratorijski poskus', ki je primerljiv s tistimi v naravoslovno-tehničnih vedah (prav tam), medijski govor pa je realno besedilo, pri katerem moramo pred (in med) zbiranjem gradiva razmišljati o besedilnih žanrih, govorcih in pripravljenosti gradiva. Glede na pripravljenost delimo fonetično gradivo v tri skupine: pripravljeno gradivo je načeloma brano ali govorjeno na pamet; uporabimo ga pri zgoraj opisanem 'laboratorijskem poskusu' in vsebuje točno določene primere fonoloških posebnosti, ki jih želimo raziskati. Realno studijsko gradivo pridobimo tako, da posnamemo realna govorjena besedila aktualnih oddaj ali pa jih kasneje pridobimo iz arhiva posnetkov. Realno nestudijsko posneto gradivo pa je lahko posneto kjerkoli, kar nam omogočajo sodobne snemalne naprave, vendar pa je kvaliteta posnetkov običajno slabša (prav tam).

Uporabili smo realno studijsko posneto gradivo,¹⁶ ki smo ga pridobili preko spletne strani *Vala 202*, natančneje s pomočjo storitve *Radio rez*¹⁷, ki nam omogoča poslušanje 6-minutnih izrezov vsebin radijske postaje v preteklem tednu. Elektronske naslove poslušanih informativnih oddaj smo prenesli v brskalnik *Google Chrome*, ki nam omogoča vpogled v strukturo strani. S pomočjo podokna *Orodja za razvijalce* smo v kodi spletne strani poiskali strukturo *Frame* in preko njene podstrukture prišli do povezave na lokacijo strežnika, kjer so shranjeni posnetki oddaj. Povezave smo shranili v obliki mp3-datotek in

¹⁶ Uporabo posnetkov za potrebe diplomskega dela nam je odobril direktor RTV Slovenija Miha Lampreht 3. 7. 2015.

¹⁷ *Radio rez* je spletni predvajalnik radijske postaje *Val 202*, ki nam omogoča poslušanje radijskih vsebin za nazaj. Je storitev, ki je druge radijske postaje družine RTV Slovenija ne ponujajo, zato sklepamo, da gre za enega izmed načinov pritegnitve mlajšega poslušalca na drugih platformah.

tako pridobili mp3-posnetke oddaj. Le-te smo nato v programu *Audacity*¹⁸ razrezali s prvotne dolžine na posamezne prispevke in jih shranili v obliki stereo s frekvenco vzorčenja 22.050 Hz, resolucijo 32 bitov in v formatu .wav, kar je naprimernejša oblika za nadaljnje delo v programu *Praat*¹⁹.

»Profesionalni govorci oz. napovedovalci (spikerji) nacionalnega radia (stari med 30 in 40 let, na višku svoje poustvarjalnosti) (so) prav gotovo obravnavani kot neke vrste ideal« (Tivadar 2004b: 37) in nosilci govorne norme, saj jih poslušalci pogosto dojemajo kot govorni vzor; glede na to, da so profesionalni govorci deležni celovite izobrazbe v skladu z normativnimi jezikovnimi predpisi, je zanimivo opazovati, ali njihovo govorno uresničevanje kakorkoli odstopa od jezikovne norme, saj »v tako strogih razmerah regulativno naravnane govorne sporočanja vsakršen odstop od predpisanega priča o tistih dejanskih pojavnostih v jezikovni rabi, ki jih trenuten ustroj sistema ne dopušča, s svojo frekventnostjo ter spontano in (navljub zavestnim prizadevanjem šolanih govorcev) nezavedno pojavnostjo pa opozarjajo na svojo splošno prisotnost in na dejstvo, da jih jezikovni sistem oziroma norma v dani sinhroniji ni sposobna upoštevati« (Vitez 1999: 42). Vitez torej meni, da je realizacija prebranega besedila s strani profesionalnih govorcev, ki odstopa od jezikovne norme, lahko znak, da je slednja nezadostna, saj govorci kljub svoji govorni izobrazbi spontano, včasih brez da bi to sami sploh opazili, odstopajo od govorne norme. Če do takih odstopanj prihaja na naključnih mestih, gre za lapsuse in običajne človeške napake, če pa ugotovimo, da so take napake sistemske, bi morali razmisliti o tem, ali niso morda del jezikovne norme. Pri izbiri profesionalnih govorcev smo izhajali tudi iz predpostavke, da so najprimernejši govorci, ki se pojavljajo v najbolj poslušanih terminih²⁰, v jutranjem programu in v poročilih ob 7.00, saj ti zaradi največje slišnosti najbolj vplivajo na normo govorcev-poslušalcev (Tivadar 2004b: 37), analizirali pa smo tudi vse ostale govorce, ki so v sklopu oddaje v tem terminu nastopili v etru, tj. politike, kulturnike, dežurne reševalce, meteorologe in ostale, ki so bili del aktualnega dogajanja in so jih novinarji vključili v svoje prispevke.

Skušali smo izpolniti naslednje kriterije:

¹⁸ *Audacity* je brezplačni program za snemanje in montažo zvoka: <http://audacityteam.org/>.

¹⁹ *Praat* je brezplačen program za analizo govora: <http://www.fon.hum.uva.nl/praat/> in je »po ocenah fonetikov izvrstno orodje za fonetične analize govora – raziskovanje trajanja glasov, višine osnovnega tona, jakosti, formantov, premorov idr.« (Huber 2013: 349–350).

²⁰ Po raziskavi Valiconi iz leta 2013 je najbolj poslušan termin dopoldanski čas od 6.00 do 12.00, ko radio posluša 70 % občinstva, skozi dan pa se doseg zmanjšuje; 56 % občinstva radio posluša v popoldanskem času z največjo poslušanoostjo med 12.00 in 13.00, v večernih urah je delež poslušalcev le še 17 % in ponoči pade na 8 % (Analiza 2014).

- čim večja kvaliteta posnetka informativne oddaje,
- govorci, ki jih med sabo primerjamo, morajo imeti podobno govorno izobrazbo,
- enakovredna zastopanost govork in govorcev,
- ista oseba, ki bere kratka poročila, vodi tudi daljšo informativno oddajo.

Iskali smo torej dve kratki informativni oddaji (*Novice na Valu 202*) in dve dolgi informativni oddaji (*Druga jutranja kronika*). Najprej smo zbirali posnetke oddaj *Druga jutranja kronika* in kratkih informativnih oddaj *Novice na Valu 202* ob 8.30. Ugotovili smo, da se isti bralci pri obeh vrstah informativnih oddaj pojavijo v vsaj šestih primerih v obdobju enega meseca. Izmed teh bralcev smo izbrali žensko bralko in moškega bralca, ki imata podobno govorno izobrazbo in za analizo izbrali štiri posnetke, v katerih sta izbrana bralca glavni ženski in glavni moški voditelj²¹.

6.3 DEJAVNIKI GOVORCEV

Glede na raziskave v slovenskem jezikoslovju naj bi na razlike v govoru najbolj vplivali naslednji demografski kriteriji: spol, starost, izobrazba, regijski izvor oz. etnična pripadnost, poklic in socialni status (Zemljarič Miklavčič 2008a: 59). Pri radiu kot nosilcu načeloma enosmerne govorne komunikacije velja, da imajo vsi nastopajoči, tako govorno šolani novinarji in voditelji kot gostje, vlogo govorcev (Vitez 1999: 42).

V štirih oddajah, ki smo jih analizirali, nastopa 32 govorcev: 18 moških in 14 žensk. Med njimi so tako šolani govorci, tj. spikerji (napovedovalci) in novinarji, ljudje, ki so navajeni nastopov v javnosti – politiki, glasbeniki in drugi, pa tudi ljudje, ki običajno ne nastopajo pred mikrofonom. Govorce smo morali najprej anonimizirati in jim določiti šifre, iz katerih so vseeno razvidni nekateri podatki o govorcih, npr. spol, govorna izobrazba, splošna izobrazba, področje dela. Zaradi večje preglednosti smo se odločili, da seznam govorcev s pripadajočimi šiframi in njihovimi osebnimi podatki (tj. stopnja izobrazbe, pokrajinska pripadnost, poklic, v kolikor smo navedene podatke našli) dodamo v prilogo (priloga 1), na tem mestu pa dodamo le pomen delov šifer, ki so za našo analizo najpomembnejši (tabela 1). Tako bo iz naših šifer potem v besedilu razvidno le, ali je govorec spiker, novinar ali kaj tretjega, in njegov spol. Ženski spol smo označili s črko z, ker program Praat ne podpira uporabe šumnikov. Zaporedne številke govorcev smo

²¹ Glavni voditelj je oseba, ki se predstavi v uvodu informativne oddaje, sicer pa slišimo tudi druge bralce in novinarje v vnaprej posnetih prispevkih.

razporedili tako, da se pri vsaki razliki v kriterijih začnejo šteti od začetka: tako smo pridobili šest lestvic govorcev: ženske novinarke (GovNz), moški novinarji (GovNm), ženske spikerke (GovSz), moški spikerji (GovSm), ženske običajne govorka (GovOz) in moški običajni govorci (GovOm). Za razkritje imen v prilogi smo se odločili, ker so posnetki javno dostopni in se vsi govorci tudi predstavijo. Drugi razlog pa je, da bo pri osnovnem šifriranju prišlo do velikih razlik v segmentu običajnih govorcev; sem smo namreč uvrstili vse govorce, ki ne sodijo v segment spikerja ali novinarja RTV Slovenija. Nekateri izmed njih so odgovorni za stike z javnostmi ali pa že dolgo nastopajo v javnosti, gotovo so med njimi velike razlike v govorni izobrazbi, zato smo v prilogi dodali še poklic oziroma funkcijo, ki jo opravljajo. V posnetkih se na primer dve osebi pojavita v vlogi dežurnih prognostikov, vendar ena izmed njiju nastopa tudi v vlogi televizijskega voditelja in ima zaradi tega najbrž višjo govorno izobrazbo od druge osebe, v seznamu govorcev pa sta obe osebi označeni kot običajni govorci, ker ju ne moremo uvrstiti niti med novinarje niti med spikerje.

Tabela 1: Sestavljenost šifre govorca

Mesto v šifri	Vrsta šifre	Pomen
1	Gov	Govorec/govorka
2	N	Novinar/novinarica
	S	Spiker/spikerka
	O	Običajni govorec/govorka
3	m	moški govorec
	z	ženska govorka
4	x	Zaporedna številka govorca

6.4 POTEK TRANSKRIPCije

Pri oblikovanju načel za transkripcijo moramo upoštevati mednarodne standarde in priporočila, obenem pa jih moramo prilagoditi svojim zahtevam; raziskovalec, ki ga zanima na primer pogostnost pojavljanja ter pomen besed in podobno, ne potrebuje sofisticirane in podrobne transkripcije, pač pa je zanj najpomembnejša velika količina podatkov in hiter potek transkribiranja, fonetik, ki raziskuje prozodijo in akustično realizacijo, pa potrebuje manjšo količino podatkov, ki pa morajo biti zelo podrobno transkribirani na področju prozodije in akustične realizacije (Thompson v Zemljarič Miklavčič 2008a: 93). Za zapis besedil smo izbrali najbolj preprosto ortografsko

transkripcijo po priporočilih evropske iniciative EAGLES²² in jo segmentirali na povedi z ločili, po potrebi pa smo jo dodatno modificirali z zapisom nekaterih prozodičnih oznak (Zemljarič Miklavčič 2008a: 103–108). »Proces prozodičnega označevanja lahko opišemo kot zapisovanje lingvistično relevantnih dogodkov, ki se v izjavi zgodijo na področju jakosti, hitrosti, višine, časovnega in tonskega poteka zvočnega signala« (Zemljarič Miklavčič 2008a: 107). Posebnosti ortografskega transkribiranja po priporočilih EAGLES so, da skuša v največji možni meri upoštevati standardni zapis besed (slovarski), vse nestandardne oblike pa morajo biti ustrezno označene (prav tam):

- priporočljivo je uporabljati oblike besed, kot se pojavljajo v standardnem slovarju, če jih v slovarju ne najdemo, a imajo visoko frekvenco pojavljanja, pa jih zapisujemo po slušnem vtisu in jih ustrezno označimo;
- dialektalne oblike je potrebno v transkripciji označiti;
- številke zapišemo kot besede;
- kratice zapišemo kot kratice in jih označimo; če so izgovorjene kot besede, jih tako tudi zapišemo;
- črkovanje v govoru mora biti označeno tudi v transkripciji;
- medmeti naj bodo, če je le mogoče, označeni in zapisani kot v slovarju.

Za označevanje neverbalnih pojavov, ki spremljajo govor, je delovna skupina EAGLES sestavila naslednji nabor dogodkov (povzeto po Zemljarič Miklavčič 2008a: 93–128):

- **glasovni polverbalni dogodki** so oklevanja, in neverbalna komunikacijska sredstva; priporočljivo jih je zapisovati v seznam in, če je le mogoče, slediti ortografski transkripciji glasov;
- **glasovni neverbalni dogodki** so kašljanje, kihanje, vzdihovanje, skratka vsi neverbalni akustični zvoki govorca;
- **nekomunikacijski dogodki** so akustični dogodki, ki jih slišimo na posnetku in niso bili proizvedeni namerno; v studiu na primer listanje papirjev, v posnetkih s terena veter, govorci v ozadju in podobno;
- **identifikacija govorca** je povzeta po priporočilih TEI, torej s števkami in oznako <who> znotraj izjave;

²² Prednost priporočil skupine EAGLES (*Expert Advisory Group on Language Engineering Standards*) je, da je skušala oblikovati skupne standarde, s katerimi bi dosegla kompatibilnost med že uveljavljenima transkripcijskima standardoma NERC in TEI (Zemljarič Miklavčič 2008a: 103–104).

- **menjava govorcev** je povzeta po priporočilih TEI: <u> je niz govornega besedila, ki ga na vsaki strani omejuje premor v govorjenju ali menjava govorcev;
- **prekrivni govor** je povzet po priporočilih TEI, torej označen z zvezdicami ali oglatimi oklepaji na začetku in koncu; pri nas se ne pojavi.
- **izpusti branega besedila**: če imamo pisno predlogo besedila, v transkripciji označimo, če govorec izpusti dele besed ali besedila;
- **samopopravki** so lahko izraženi eksplicitno (npr. z besedama oprostite in oziroma) ali implicitno (ponavljanje napačno izrečenih besed in ponovni začetki);
- **besedni fragmenti** so glasovi besed, ki niso bile do konca izrečene, ker je govorec prej ugotovil, da se je zmotil;
- **nerazumljivi fragmenti** so deli besed ali besedila, ki jih nismo mogli razumeti; razlike med negotovo transkripcijo in popolnim nerazumevanjem besedila moramo prav tako ustrezno označiti.

Prekinjeni začetki²³ »so značilnost govornega jezika in ena izmed razlikovalnih prvin glede na pisni jezik. Termin označuje dogodek, ki se zgodi na ravni ene same besede (in ne sintaktične enote) – govorec besedo začne, pa je iz različnih razlogov ne dokonča – lahko je prekinjen, lahko si premisli in izbere drugo besedo, lahko se zmoti itd.« (Zemljarič Miklavčič 2008a: 144). Za označevanje prekinjenih začetkov smo uporabili oznako () na mestu prekinitve. **Popravljanje** se »nanaša na besede in besedne zveze, ki so do konca izgovorjene, vendar jih govorec nato zaradi določenega (a pogosto težko določljivega) razloga popravi oz. ponovno izreče – v drugačni obliki, drugačnem zaporedju, s spremenjeno besedo itd.« (Zemljarič Miklavčič 2008a: 147). Označujemo jih z levostičnim vezajem na mestu popravljanja, čeprav se pri nas popravljanje le redko pojavi, ker gre večinoma za brana besedila. Prekinjeni začetki in popravljanje se razlikujeta samo po tem, ali se govorec ustavi, preden besedo izgovori do konca (prekinjeni začetki), ali pa izgovori celotno besedo, ki jo takoj nato ponovno izreče v drugačni obliki ali pa jo zamenja z drugo besedo (popravljanje). Med **nestandardne besede in oblike** smo prištevali tiste, ki jih ne moremo najti v slovarju; pri nas gre predvsem za pogovorne besede in oblike in jih v transkripciji označujemo z zvezdico v oglatem oklepaju [*]. **Kratice in okrajšave**

²³ Avtorica sicer uporabi termin 'napačni začetki', ki pa je neroden v smislu, da je nekaj napačno, a obenem tipično. Zaradi tega sem izbrala termin 'prekinjeni začetki', čeprav se velikokrat zgodi, da se govorec sam prekine, oziroma lepše rečeno, ustavi sredi besede, ker želi preoblikovati realizacijo svoje misli ali pa iz drugih razlogov, ki so navedeni zgoraj (po posvetu s Tivadarjem, 10. 9. 2015).

zapišemo kot so izgovorjene, v transkripciji jih označimo s simboloma <okr> na začetku in </okr> na koncu kratice. **Premori v govoru** so transkripciji dodani naknadno, in sicer samo na mestih, ki na kakršenkoli način odstopajo od povprečja, kjer smo jim dopisali še dolžino, sicer pa so premori označeni z ločili glede na intonacijski potek. **Neverbalni glasovi** so glasovi in glasovni sklopi, »ki imajo komunikacijsko funkcijo, pa niso besede ali vsaj ne polnopomenske besede« (Zemljarič Miklavčič 2008a: 154). Neverbalne glasove, kot so medmeti, smo zapisovali brez posebnih oznak, tiste, ki jih nismo mogli ortografsko zapisati, pa smo po priporočilih EAGLES in TEI vpisali med oznaki <nv> in </nv>. **Nekomunikacijski glasovi** so »glasovi, ki potekajo v ozadju sporazumevanja ali med njim /.../ Gre za zvoke, ki jih ne producirajo govorci« (Zemljarič Miklavčič 2008a: 155). **Glasbena podlaga** se pojavlja predvsem v krajših informativnih oddajah, pa tudi v uvodnem delu daljše informativne oddaje. Za nas je označevanje glasbene podlage in tudi zvočnih signalov pomembno zaradi predpostavke, da vpliva na prozodične dejavnike govorjenja; označili jo bomo na začetku in na koncu pojavljanja s simboloma <glasbena podlaga> in </glasbena podlaga>, sicer pa velja pravilo, da nekomunikacijske glasove zapisujemo znotraj navadnih oklepajev; v transkripciji se bodo pojavili naslednji nekomunikacijski zvoki: (šumenje papirja), (zvočni signal), (glasbeni signal), (govorjenje v ozadju), (glasba v ozadju). Pri zapisovanju **lastnih imen** smo ostali zvesti zapisanemu besedilu. **Besedilo neznane govorce** je zapisano z ležečim tiskom. Neznani govorec se v besedilu pojavi samo kot del uvodne in zaključne špice oddaje, ki je vnaprej posneta. **Vokalna redukcija** se pojavlja samo pri običajnih govorcih in je v transkripciji nismo posebej označevali, zapisali pa smo jo po slušnem vtisu in opredelili v razpravi. V transkripcijo smo naknadno dopisali še **besedilnofonetične značilnosti**: simbole za intonacijo na koncu povedi in čas trajanja premorov. Vse oznake, ki smo jih uporabili, so v tabeli 2, celotna transkripcija pa je v prilogi 2.

Tabela 2: Transkripcijske oznake

Pomen	Oznaka	Primer
Označitev govorca	Gov	GovNz3
Čas trajanja segmenta	mm:ss–mm:ss	01:43–02:17
Prekinjeni začetki	()	prec() premier
Popravljanje	levostični-	
Nestandardne besede in oblike	[*]	
Kratice in okrajšave	<okr> </okr>	<okr> beemve</okr>
Neverbalni glasovi	<nv> </nv>	<nv> vdih </nv>
Glasbena podlaga	<glasbena podlaga> </glasbena podlaga>	
Nekomunikacijski glasovi	(opis šuma)	(zvočni vstavek)
Besedilo neznanega govorca	<i>ležeči tisk</i>	<i>Na sporedu je Druga jutranja kronika</i>
Govorjenje preko telefona	<telefon> </telefon>	
Intonacija	/↓/, /↗/	Sedijo tri ure, ni jim dolgčas, /↗/
Trajanje premorov	(čas v sekundah)	Sedijo tri ure, ni jim dolgčas, (0,50)

6.5 SEGMENTACIJA IN OZNAČEVANJE GOVORNEGA SIGNALA

Posnetke oddaj je treba v postopku segmentacije razmejiti na posamezne govorne odseke in jim v postopku označevanja pripisati oznake na grafemskem, fonetičnem in prozodijskem anotacijskem nivoju glede na namen uporabe zbirke (Gros Žganec 2003: 54–57). Zaradi pridobitve posnetkov s pomočjo spletne storitve *Radio rez*, ki je omejena na dolžino 6 minut, smo morali obe daljši informativni oddaji razdeliti na 3 oziroma 4 dele. Posnetke smo poimenovali tako, da lahko že iz identifikacijske oznake posnetka razberemo, ali gre za daljšo ali krajšo informativno oddajo, vrstni red posnetkov znotraj posamezne oddaje in kdo je glavni voditelj oddaje (tabela 3). Skupno smo iz dveh oddaj *Jutranja kronika* in dveh oddaj *Novice* pridobili 9 posnetkov – 7 posnetkov *Jutranje kronike* v dolžini približno 31 minut in pol ter 2 oddaji *Novice* v skupni dolžini približno 9 minut. Gradivo smo nato v programu *Audacity* segmentirali na izjave posameznih govorcev, kar je označeno tudi v transkripciji (pri vsakem govorcju je navedeno mesto začetka in konca govora v celotnem posnetku), izrezan posnetek pa smo poimenovali kar z začetkom in koncem govora; tako za vsak shranjen segment vemo, kje se je nahajal v posnetku kot celoti. V posnetkih nastopa 32 govorcev: 15 je zaposlenih na radiu, 17 pa je ostalih govorcev oziroma 14 žensk in 18 moških. Skupna dolžina vsega materiala je bila približno 40 minut, mi pa smo ga razdelili na 87 izjav govorcev, vmesne glasbene signale pa smo izrezali.

Tabela 3: Sestavljenost imena posnetka

Mesto v šifri	Vrsta šifre	Pomen
1	J	Jutranja kronika
	N	Novice na Valu 202
2	M1	GovNm3
	Z1	GovNz6
3	_A	Zaporedje posnetkov
	_B	
	_C	
	_D	

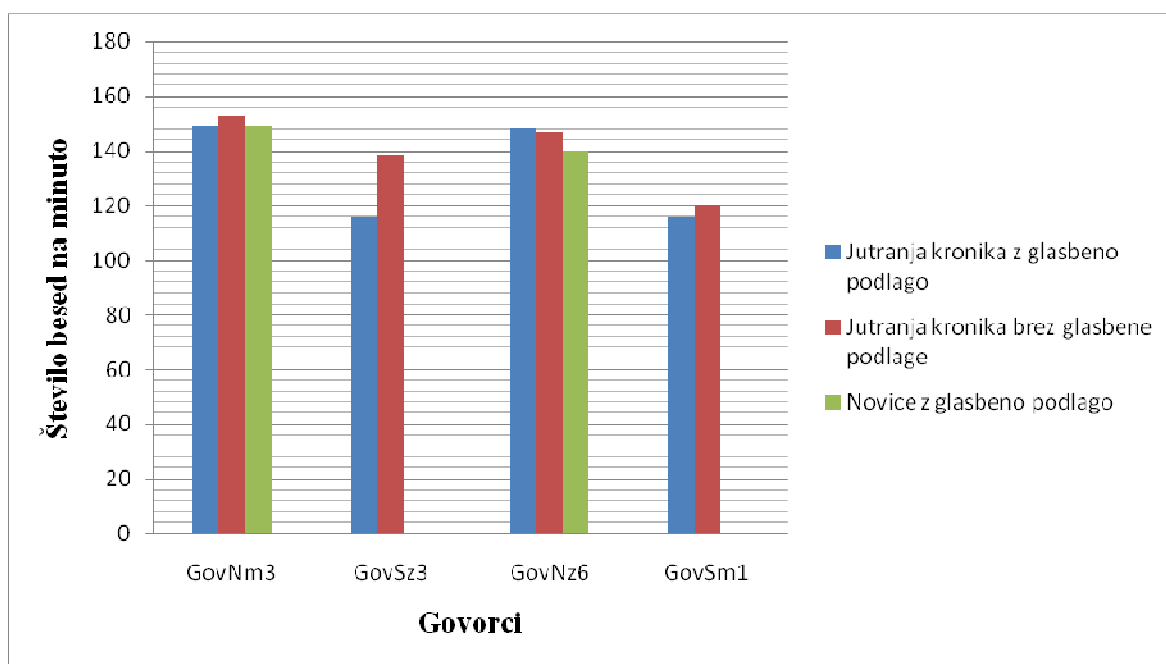
7 PREDSTAVITEV REZULTATOV

V tem poglavju bomo skušali odgovoriti na vprašanja, ki smo si jih zastavili v obliki hipotez, na realnih primerih pa bomo predstavili tudi vse ostale besedilnofonetične značilnosti, na katere smo naleteli med analizo in so se nam zdeli vredni predstavitve in razprave.

7.1 HITROST GOVORA

Toporišič v *Slovenski slovnici* priporoča normalno hitrost govora; to je hitrost, pri kateri ne opazimo, da govorec govori prehitro ali prepočasi (Toporišič 2004: 553). Glede na to, da ne pričakujemo izredno velikih razlik med besedilom z glasbeno podlago in besedilom brez nje, sta oznaki hiter govor in počasen govor preohlapni. Normalno branje pomeni 140 do 180 besed na minuto, tri do pet besed na sekundo (Pirc 2005: 74–75), 4 do 6 zlogov na sekundo (Tivadar v Sinkovič 2010 :19). Pričakujemo, da bo razlika vidna že v številu besed, izgovorjenih v eni minuti. Pri meritvah smo se osredotočili na hitrost govora, ki pa jo moramo razlikovati od hitrosti artikulacije oz. izgovora. »Hitrost artikulacije je kvocient med številom zlogov in trajanjem artikulacijske sekvence /.../ Hitrost govora, ovrednotena s kvocientom števila zlogov in trajanja celotne fonične verige /.../ pa nam posreduje informacije o kodificiranju govora oz. o kognitivni dejavnosti govorca« (Scuteri 2013: 376). Pri hitrosti govora merimo hitrost s premori vred, pri hitrosti artikulacije pa izgovor besed brez premorov. Tako se lahko zgodi, da pri govorcu, ki ima visoko hitrost artikulacije, a dela relativno dolge premore, vseeno izmerimo običajno hitrost govora.

Zaradi zastavljene hipoteze smo se še posebej posvetili primerjavi hitrosti govorjenja oz. branja pri prispevkih z glasbeno podlago in brez nje. Izbrali smo štiri govorce, ki govorijo v obeh oddajah. Ženska in moški, oba novinarja (GovNz6 in GovNm3) sta nastopala v *Drugi jutranji kroniki* z glasbeno podlago, ki se v tej oddaji pojavi v uvodniku, in v jedru oddaje brez nje, ter v krajši oddaji *Novice na Valu 202*, ki ima ves čas glasbeno podlago. Spikerja ženskega in moškega spola (GovSz3 in GovSm1) sta nastopala v *Drugi jutranji kroniki*, v uvodniku in zaključku oddaje z glasbeno podlago in v jedru oddaje brez nje. Že na prvi pogled lahko ugotovimo, da sta oba spikerja govorila počasneje od novinarjev (graf 1).

Graf 1: Hitrost govora z glasbeno podlago in brez pri različnih oddajah, izražena v številu besed na minuto

V delu z glasbeno podlago sta oba, GovSz3 in GovSm1, govorila s hitrostjo 116 besed na minuto (b/min)²⁴, brez glasbene podlage pa sta govorila hitreje: GovSz3 s hitrostjo 138 b/min, GovSm pa s hitrostjo 120 b/min. Novinarka in novinar, GovNz6 in GovNm3, sta se med seboj bolj razlikovala. GovNm3 je v segmentih z glasbeno podlago v obeh oddajah govoril z enako hitrostjo, tj. 149 b/min, brez glasbene podlage pa je govoril hitreje (153 b/min). GovNz6 je govorila malenkost hitreje v oddaji *Druga jutranja kronika* v segmentih z glasbeno podlago (148 b/min) kot v besedilu brez nje (147 b/min), v oddaji *Novice na*

²⁴ V nadaljevanju bomo za zapis enote število besed na minuto uporabljali okrajšavo b/min.

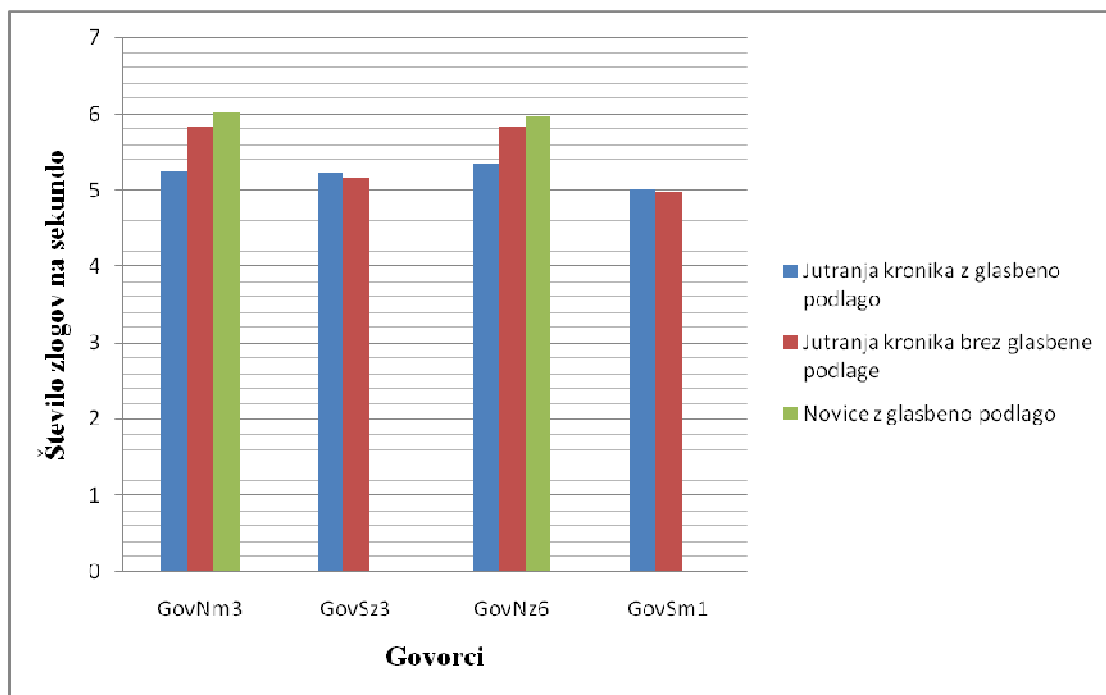
Valu 202 pa je njen govor počasnejši (140 b/min). Če izračunamo povprečno hitrost govorjenja z glasbeno podlago v obeh oddajah pri omenjeni govorki, ugotovimo, da v povprečju v segmentih z glasbeno podlago s hitrostjo 144 b/min govori hitreje kot v delih brez glasbe. Trije od štirih govorcev (GovNm3, GovSm1 in GovSz3) so torej v delih *Druge jutranje kronike*, ki nima glasbene podlage, govorili hitreje kot v segmentih, ki ima v ozadju glasbo, ena govorka (GovNz6) pa je v delih brez glasbe govorila malenkost počasneje, vendar je v povprečju obeh oddaj v delih z glasbeno podlago vseeno govorila počasneje kot v delih brez nje.

Če primerjavo naredimo še v številu zlogov na minuto (tabela 4 in graf 2), opazimo, da so rezultati drugačni. Oba govorca novinarja, GovNm3 in GovNz6, imata sedaj približno enake rezultate, prav tako vidimo podobnost pri obeh spikerjih. Iz tega podatka lahko sklepamo, da je vseeno bolje, da podatke primerjamo še v enoti število zlogov na sekundo²⁵. Oba novinarja, GovNm3 in GovNz6, govorita v oddaji *Novice* hitreje kot v *Jutranji kroniki*, zanimivo pa je, da v *Jutranji kroniki* z glasbeno podlago oba govorita počasneje (GovNm3 s hitrostjo 5,24 zl/s, GovNz6 pa s hitrostjo 5,35 zl/s) kot v isti oddaji brez nje (oba, GovNm3 in GovNz6 s hitrostjo 5,82 zl/s). Tudi oba spikerja govorita v delih oddaje z glasbeno podlago hitreje, vendar pa je ta rezultat posledica dejstva, da pri merjenju hitrosti govora nismo mogli upoštevati končnih premorov, ker je njun govor v obliki glavnih poudarkov dneva v uvodniku ločen z glasbenimi signali, v zaključku pa je besedila tako malo, da sploh ne naredita premora v govoru.

Tabela 4: Primerjava hitrosti govora in artikulacije izbranih govorcev

	Jutranja kronika brez glasbe HG (zl/s)	Jutranja kronika brez glasbe HA (zl/s)	Jutranja kronika z glasbo HG (zl/s)	Jutranja kronika z glasbo HA (zl/s)	Novice z glasbo HG (ZL/S)	Novice z glasbo HA (zl/s)
GovNm3	5,82	6,04	5,24	5,73	6,02	6,29
GovNz6	5,82	6,07	5,35	5,70	5,98	6,14
GovSm1	4,98	5,36	5,01	5,01	/	/
GovSz3	5,15	5,55	5,23	5,23	/	/

²⁵ V nadaljevanju bomo za zapis enote število zlogov na sekundo uporabljali okrajšavo zl/s.

Graf 2: Hitrost govora z glasbeno podlago in brez pri različnih oddajah, izražena v številu zlogov na sekundo

Na podlagi analize izbranih govorcev lahko pri GovNm3 in GovNz6 v celoti, pri GovSm1 in GovSz3 pa delno, potrdimo prvo hipotezo, ki se glasi: **H1:** V kratkih novicah z glasbeno podlago bo hitrost govora višja kot v daljši informativni oddaji. Ritem glasbe torej res vpliva na hitrejšo branje, za kar je verjetno kriva tudi sama struktura in funkcija napovedi, ki je motivacijske narave in povezuje oddajo.

V tabeli 5 so zbrani vsi nastopajoči govorniki vseh štirih govornih oddaj in izračunana hitrost govora (HG) v enoti število izgovorjenih besed na minuto ter v enoti število zlogov na sekundo in hitrost izgovora oz. artikulacije (HA) v številu zlogov na sekundo. Za govorce GovNm3, GovNz6, GovSm1 in GovSz3, ki smo jih že prej natančneje obravnavali, smo za skupno primerjavo uporabili povprečne vrednosti meritev iz tabele 4. Pred primerjavo moramo ločiti tudi govorce, ki so govorili prosto, od tistih, ki so svoje besedilo prebrali; govorci, ki govorijo prosto, namreč običajno govorijo počasneje od tistih, ki besedilo preberejo, saj nimajo vnaprej pripravljenega govornega načrta in morajo sproti oblikovati misli in stavke. V tabeli so tisti, ki govorijo prosto, označeni z zvezdico * pri šifri govornika.

Pri nekaterih govornikih (tabela 5), na primer pri GovOm18, je hitrost artikulacije znatno višja kot hitrost govora. To se zgodi v primerih, ko govorec premore uporablja kot sredstvo poudarjanja. Temu pojavu se bomo podrobneje posvetili v poglavju 7.3.

Ponekod je videti, kot da govorci govorijo brez premorov: GovOm3, GovOm16, GovOm18, GovOz1, GovOz2, GovOz6, GovOz9; to so govorci, ki nastopajo v prispevkih in imajo bodisi tako kratke izjave, da v njih sploh ne uporabijo premora, ali pa je izjava v prispevku izrezana tako, da ne vsebuje premorov. V tabeli imajo enake vrednosti pri hitrosti govora in pri hitrosti artikulacije.

Tabela 5: Hitrost govora pri posameznem govorcu

Šifra govorca	Hitrost govora (št. besed/min)	Hitrost govora (št. zlogov/s)	Hitrost artikulacije (št. zlogov/s)
GovNm2	149	5,54	5,56
GovNm3	150	5,69	6,02
GovNm4	139	5,48	5,59
GovNm6	143	5,78	5,88
GovNm7	151	6,12	6,34
GovNm10	140	5,44	5,54
GovNm11	131	5,08	5,24
GovNz1	148	5,62	5,86
GovNz2	147	5,66	6,02
GovNz4	147	5,96	6,14
GovNz6	145	5,71	5,97
GovNz7	150	5,40	5,71
GovNz11	165	6,23	6,39
GovOm1	150	5,22	5,55
GovOm2	159	6,07	6,52
GovOm3*	128	4,10	4,10
GovOm5*	111	4,22	4,22
GovOm6*	109	4,76	5,21
GovOm11*	126	3,95	4,03
GovOm15*	127	4,08	4,70
GovOm16*	137	4,78	4,78
GovOm17*	80	3,12	3,81
GovOm18*	109	3,97	4,74
GovOz1*	126	5,35	5,35
GovOz2*	86	3,20	3,20
GovOz4*	115	4,32	4,68
GovOz6*	155	5,19	5,19
GovOz8*	158	5,41	5,41
GovOz9*	143	4,84	4,84
GovOz10*	133	4,63	4,72
GovSm1	118	5,00	5,19
GovSz3	127	5,19	5,39

Na podlagi povprečnih izračunanih vrednosti (tabela 6) smo ugotovili, da povprečna ženska govorka (139 b/min oz. 5,19 zl/s) govori hitreje kot povprečni moški govorec (131 b/min oz. 4,91 zl/s), tudi če primerjamo hitrost artikulacije, so ženske govorke hitrejše (5,35 zl/s) od moških govorcev (5,17 zl/s). Najhitrejši so govorci in govorke v skupini novinarjev s hitrostjo 147 b/min, oziroma 5,67 zl/s, skupini spikerjev in običajnih govorcev pa sta glede hitrosti govora skoraj popolnoma izenačeni²⁶. Pri primerjavi hitrosti artikulacije pa pride do značilnosti, ki smo jo opisovali v uvodu tega poglavja: običajni govorci in spikerji imajo sicer zelo podobno hitrost govora, pri artikulaciji pa so spikerji hitrejši. To pomeni, da delajo v povprečju daljše premore od običajnih govorcev. Pričakovali bi ravno nasprotno situacijo, torej da bodo običajni govorci, ki govorijo prosto (a z miselno pripravo), delali daljše premore. Do takega razmerja je prišlo, ker so izjave nekaterih običajnih govorcev dolge samo eno ali dve povedi, pa še te so kot del prispevkov izrezane iz konteksta, zato nimajo premorov. Po drugi strani pa lahko pri obeh spikerjih v transkripciji opazimo, da sta včasih naredila daljše premore od njunih povprečnih govornih premorov, ker sta med branjem teksta morala obrniti list.

Tabela 6: Povprečne vrednosti izbranih skupin govorcev

Šifra govorca	Hitrost govora (št. besed/min)	Hitrost govora (št. zlogov/s)	Hitrost artikulacije (št. zlogov/s)
GovN (m+ž)	146,54	5,67	5,87
GovO (m+ž)	122,87	4,39	4,60
GovS (m+ž)	122,50	5,10	5,29
Gov (m)	130,94	4,91	5,17
Gov (ž)	138,93	5,19	5,35

7.2 INTONACIJA

Intonacija je sestavljena iz dveh delov: glave in trupa. Glava je tisti del, ki se začne s težiščem segmenta in traja do konca segmenta, trup pa je del pred njo (Toporišič 2004: 547–553). Glavo intonacije sestavljata intonacijsko težišče in rep glave. Glede na razmerje obeh in mesto segmenta v povedi ločimo kadenco, antikadenco in polkadenco (prav tam). V naši analizi se bomo srečali s kadenco in različnimi polkadencami. Kadenca se v težišču

²⁶ V skupini običajnih govorcev smo za povprečne vrednosti uporabili govorce, ki govorijo prosto (GovOm1 in GovOm2 sta namreč meteorologa, ki sta svoje besedilo prebrala).

usmeri proti višini, v nadaljevanju pa je padajoča. Polkadenca ima tri različne variante – rastoča je, ko je težišče glede na pripovedno intonacijo znižano, nato pa se rep enakomerno dviga navzgor, stopničasta, ko se z nizkega težišča rep začne visoko in se nato rahlo spušča in tonsko obledi, visoka pa, ko je težiščni zlog visok, rep pa se nato spušča (Toporišič 2004: 547–553). Tonski poteki stavčne intonacije so zapisani v transkripciji; znak /↓/ predstavlja kadenco, znak /↗/ pa rastočo polkadenco.

V povedih brez čustvene zavzetosti najpogosteje najdemo pripovedno intonacijo (Toporišič 2004: 551), zato tudi v informativnih oddajah pričakujemo pripovedno končno intonacijo, ki se končuje s kadenco. V spikerskem govoru se velikokrat pojavi tudi padajoča polkadenca, ki je v pisavi zaznamovana z dvopičjem, podpičjem ali tremi pikami, in rastoča polkadenca kot posledica poudarjanja zadnje besede v segmentu (Novinec in Zakšek 2006: 29).

Za analizo stavčne intonacije smo uporabili program *Praat*. Višino tona smo merili v območju 45 do 200 Hz pri moških in 50 do 300 Hz pri ženskih govorkah z nekaterimi izjemami, če smo pri analizi posameznega govorca ugotovili, da je ton postavljen čisto na meji območja; tako smo na primer pri govorki GovNz6 uporabili območje 40 do 350 Hz. Obseg smo izbrali na podlagi poskusnih meritev in priporočil v programu *Praat*, kjer svetujejo območje merjenja med 75 in 500 Hz. Pri obeh oddajah *Novice na Valu 202* nam je pri določanju intonacije težave povzročala glasba v ozadju, zato smo v nekaterih primerih intonacijo določali po posluhu in skušali čimveč informacij pridobiti iz obeh daljših informativnih oddaj brez glasbe v ozadju.

V tabeli 7 vidimo, kako so povedi zaključevali običajni govorci, ki so prosto govorili v obeh daljših informativnih oddajah. Pri običajnih govorcih je bila rastoča polkadenca na koncu povedi velikokrat posledica tega, da je poved izrezana iz konteksta, npr. pri GovOm15:

Upam, da bomo skozi dialog prišli do najprimernejšega kandidata, ki bo optimalen, ni važno, je naš, vaš ali čigav, /↗/²⁷

Takih zaključkov v seštevku intonacij nismo upoštevali, ker v resnici ne gre za zaključek povedi, ampak le-ta v izjavi manjka. Včasih novinar poved govorca zaključi kar sam, kot se je to zgodilo pri GovNz7 v intervjuju z GovOz10, vendar je GovNz7 svojo poved prav tako zaključila rastoče.

²⁷ V nadaljevanju bodo primeri iz transkripcije zaradi večje preglednosti zapisani z manjšo pisavo in zamikom v desno.

Sedijo tri ure, ni jim dolgčas, /♫/ **GovNz7 00:22-00:31** saj se na odru predstavljajo vselej zanimivi plesalci, dodaja Tjaša Ferenc Trampuš iz Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. /♫/

Ugotovili smo, da so običajni govorniki v svojih izjavah v 57 % primerov za zaključek povedi uporabili polkadenca, torej je uporaba kadence in polkadenca praktično izenačena. Seveda moramo upoštevati tudi, da smo imeli na voljo zelo malo primerov.

Tabela 7: Končna intonacija pri običajnih govornikih

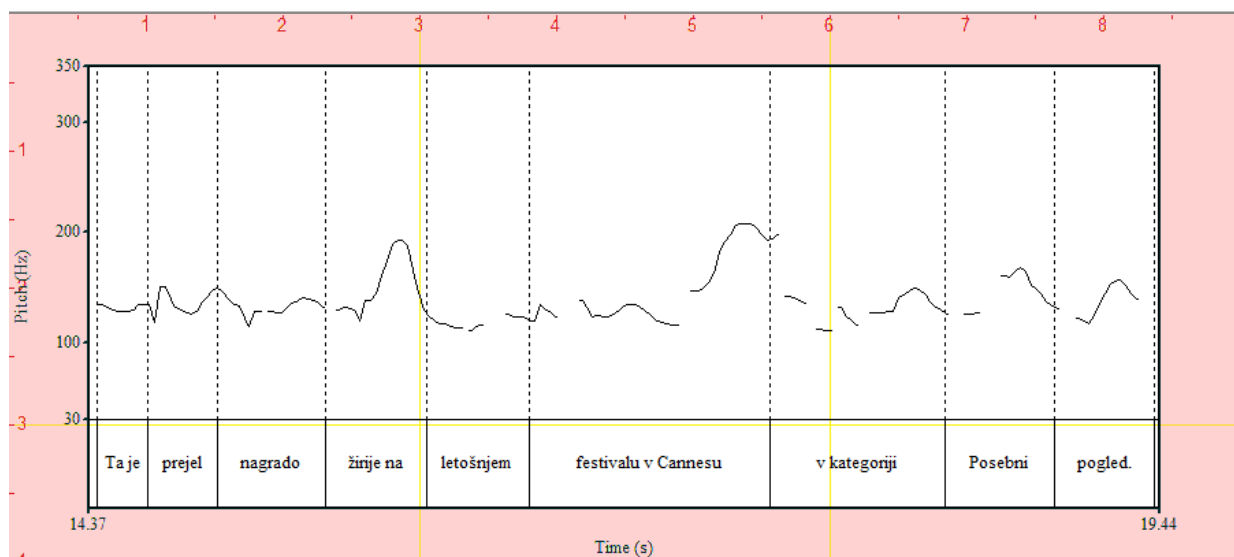
	Končna intonacija	
	Kadenca	Polkadenca
GovOm18	2	0
GovOz8	1	1
GovOz6	0	1
GovOz10	2	0
GovOm16	1	0
GovOm6	1	1
GovOm11	0	2
GovOm17	1	0
GovOm5	0	1
Skupaj (%)	8 (57)	6 (43)

Novinarji svoje povedi zaključujejo z rastočo polkadenca takrat, ko napovedo naslednjega govornika ali vsebino. V zapisu bi lahko namesto pike poved končali tudi z dvopičjem. Ta pojav smo opazili pri naslednjih novinarjih:

- GovNm3 (V oddaji boste slišali še: /♫/);
- GovNz7 (S tem so zelo zadovoljni, poudarja beltinski župan Milan Kerman. /♫/);
- GovNm4 (Pester je tudi dnevni program s kulturnimi, zabavnimi, športnimi vsebinami na in ob reki Kolpi, ki ima prijetnih šestindvajsetih stopinj Celzija, dodaja Darjan[?] Moravec. /♫/);
- GovNz6 (Erna Strniša. /♫/).

Spiker GovSm1 je vse povedi zaključil s kadenco. Prav tako tudi spikerka GovSz3 vse svoje povedi zaključuje s kadenco, razen v treh primerih.

Ta je prejel nagrado žirije na letošnjem festivalu v Cannesu v kategoriji Posebni pogled. /♫/ Na sliki 2 vidimo potek intonacije. Sklepamo, da je v tem primeru zaključek povedi višji zaradi dolgega in širokega samoglasnika e v besedi pogled, ki je v povedi tudi poudarjena, zato govorka ni mogla izpeljati padajoče intonacije.

Slika 2: Intonacija s poudarkom na zadnji besedi

Naslednja primera s polkadenčnim zaključkom sta še:

Tam so turška letala obstreljevala položaje pripadnikov islamske države in borcev kurdske delavske stranke. /↗/

Poslušali ste Jutranjo kroniko. /↗/²⁸

Zaradi že omenjenih težav z zvočno podlago bomo drugo hipotezo dokazovali na podlagi slušnega vtisa. GovNm3 je v *Jutranji kroniki* dosledno upošteval zaključevanje povedi s kadenco; polkadenco je v zaključku povedi uporabil trikrat, kar pomeni v 10 % primerov (tabela 8). Povedi, ki jih v transkripciji zaključimo z dvopičjem, je izpeljal z rastočo polkadenco, kar je razumljivo, ker jih lahko smatramo tudi kot nezaključene. Gre za napovedovanje vsebine, ki sledi, podobno kot pri napovedi novega govorca, ki smo jo omenili prej.

V oddaji boste slišali še: /↗/

Prav tako lahko tudi v naslednjem primeru rastočo polkadenco razumemo kot znamenje, da sledi natančnejša razlaga in bi jo morda lahko zapisali tudi s podpičjem ali pa celo z vejico, saj smo pri merjenju dolžine premorov ugotovili, da ga tukaj praktično ni.

Kot vedno bodo tam visoki gosti. /↗/ Letos oba predsednika vlad Rusije in Slovenije Dmitrij Medvedjev in Miro Cerar ter predstavniki več ver, med njimi štirinajstčlanska delegacija ruske pravoslavne cerkve. /↘/

²⁸ Tu je rastoča končna intonacija verjetno povezana s premorom, kar bomo natančneje obravnavali v naslednjem poglavju.

V enem primeru je GovNm3 poved zaključil z visoko polkadenco in obenem poudaril zadnjo besedo v povedi.

Ti plesi bodo danes zaznamovali dogajanje približno dvesto kilometrov severozahodno od omenjenega madžarskega mesta. /♫/ Popoldne bo namreč v Beltincih osrednji dogodek letošnjega petinštiridesetega mednarodnega folklornega festivala, to je prvi del državnega srečanja odraslih folklornih skupin z naslovom Le plesat me pelji.

V *Novicah* je GovNm3 polkadenco uporabil petkrat oziroma v 28 % primerov. Pri naslednjih štirih primerih vzroka polkadenčnega zaključka nismo mogli ugotoviti:

V svoji karieri je prodal dvaintrideset milijonov izvodov plošč, nastopil je na več kot deset tisoč koncertih. /♫/ Ansambel bratov Avsenik je v štiridesetih letih delovanja prejel enaintrideset zlatih plošč, eno platinasto in eno diamantno. /♫/

Gre za največjo poravnavo v zgodovini Združenih držav. /♫/

Delodajalci opažajo napredek pri javnih naročilih, češ da najnižja cena ni več glavno merilo. /♫/

V enem primeru pa je GovNm3 uporabil polkadenco pri napovedovanju novega govorca:

Marija Ahačič Pollak. /♫/

Tabela 8: Primerjava intonacije v informativnih oddajah

	Jutranja kronika		Novice	
	Kadenca (%)	Polkadenca (%)	Kadenca (%)	Polkadenca (%)
GovNm3	27 (90)	3 (10)	13 (72)	5 (28)
GovNz6	27 (90)	3 (10)	15 (94)	1 (6)

GovNz6 je v *Jutranji kroniki* polkadenco prav tako uporabila v treh primerih; v enem je napovedala novega govorca, kot smo omenili že prej, v preostalih dveh primerih pa ne moremo ugotoviti, zakaj je govorka povedi zaključila rastoče:

Evropska in državna sredstva za naložbe v namakalne sisteme bi morale biti v korist in zadovoljstvo tako lastnikov kot uporabnikov, a ni vedno tako. /♫/

Potem ko smo še pred tednom dni poročali o rekordno visokih julijskih temperaturah in prejšnji četrtek označili za najtoplejši dan letošnjega leta pa bo današnji najhladnejši v letošnjem juliju. /♫/

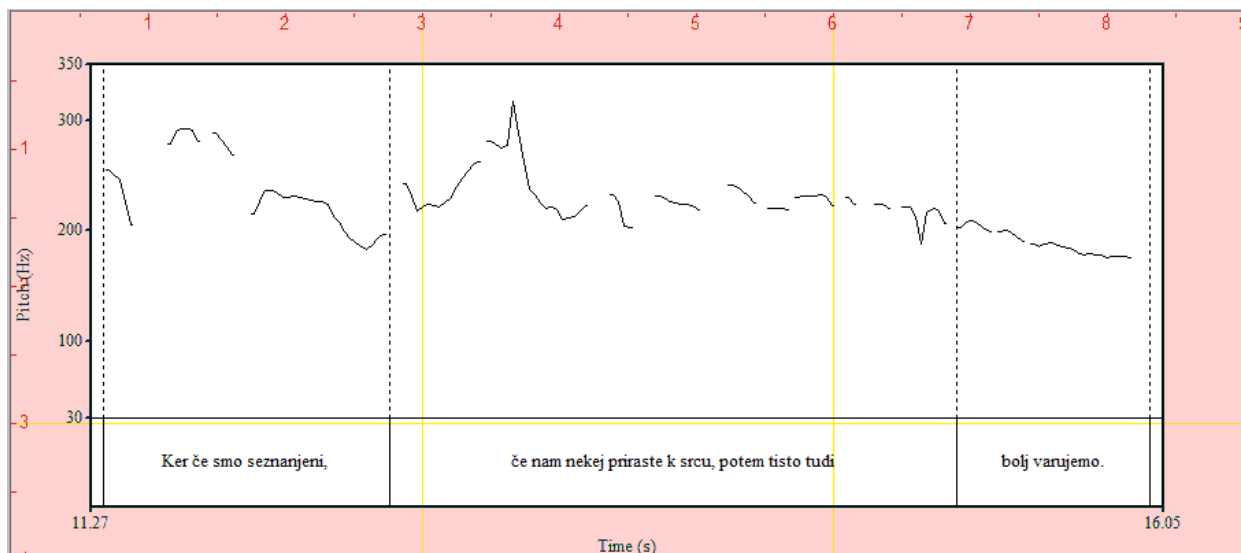
V oddaji *Novice* je GovNz6 polkadenco uporabila enkrat, zopet pri napovedovanju novega govorca.

GovNm3 je torej po pričakovanju polkadenco na koncu povedi večkrat uporabil v oddaji *Novice na Valu 202*, medtem ko je GovNz6 več povedi zaključila s polkadenco v oddaji *Druga jutranja kronika*. Na podlagi te ugotovitve lahko delno potrdimo drugo hipotezo, ki se glasi: **H2:** V kratkih novicah z glasbeno podlago se ne upošteva zaključenost pripovednih stavkov s padajočo intonacijo oziroma se upošteva v manjši meri kot v daljši informativni oddaji. GovNm3 je povedi res večkrat zaključil z rastočo

intonacijo v oddaji z glasbeno podlago, medtem ko je GovNz6 polkadenco večkrat uporabila v oddaji brez podlage.

Govorka GovOz8 (slika 3) je glede na slušni vtis poved zaključila z rastočo intonacijo, pri analizi v programu *Praat* pa je vidno, da je intonacija sicer padajoča, vendar je padec tako majhen, da jo zaznamo kot rastočo; padec v tem primeru znaša 7 %:

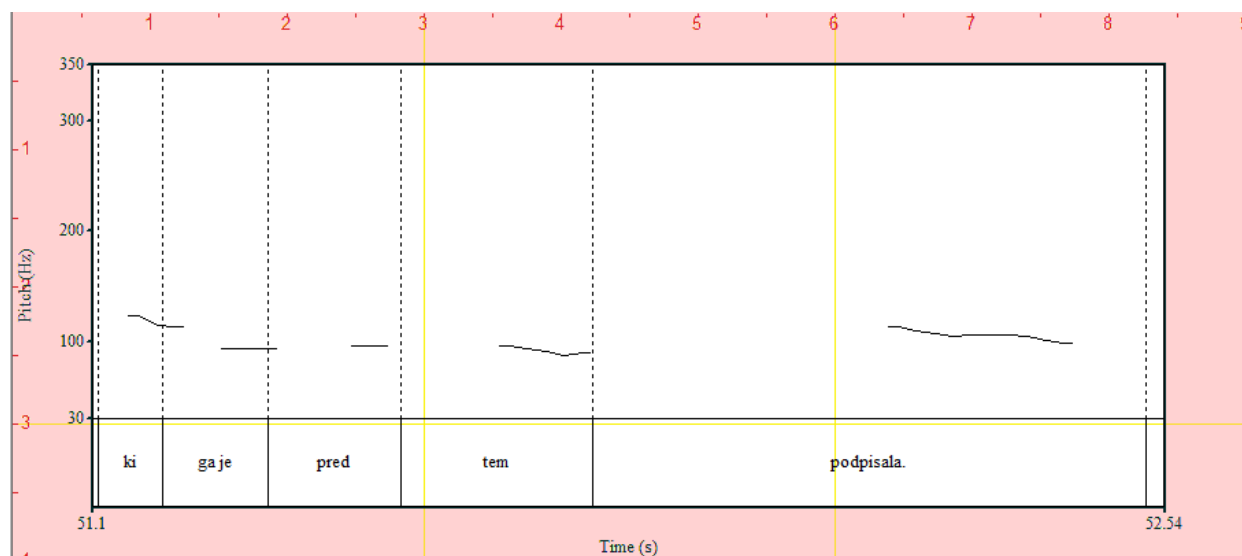
Ker če smo seznanjeni, če nam neke[*] priraste k srcu, potem tisto tudi bolj varujemo. /ʌ/

Slika 3: Intonacija z minimalnim padcem

Govorec GovNm6 je kar deset povedi od dvanajstih (kar znaša 83 %) zaključil rastoče oziroma z ravno intonacijo. Tudi povedi, ki ju govorec sicer glede na meritve zaključil padajoče (na sliki 4 na naslednji strani vidimo primer padca od poudarjenega zloga na 113,7 Hz do zaključka na 98,84 Hz), se glede na slušni vtis zaključita z rastočo intonacijo, ker je padec majhen; na predstavljenem primeru znaša 13 %. Iz primerov na slikah 3 in 4 lahko sklepamo, da človeško uho padec intonacije, ki ni dovolj izrazit, zazna kot rastočo intonacijo.

Kot pravijo, spoštujejo demokratično odločitev parlamenta, a obenem obžalujejo, da se je Hrvaška enostransko odločila, da se umakne iz dogovora, ki ga je pred tem podpisala. /↗/

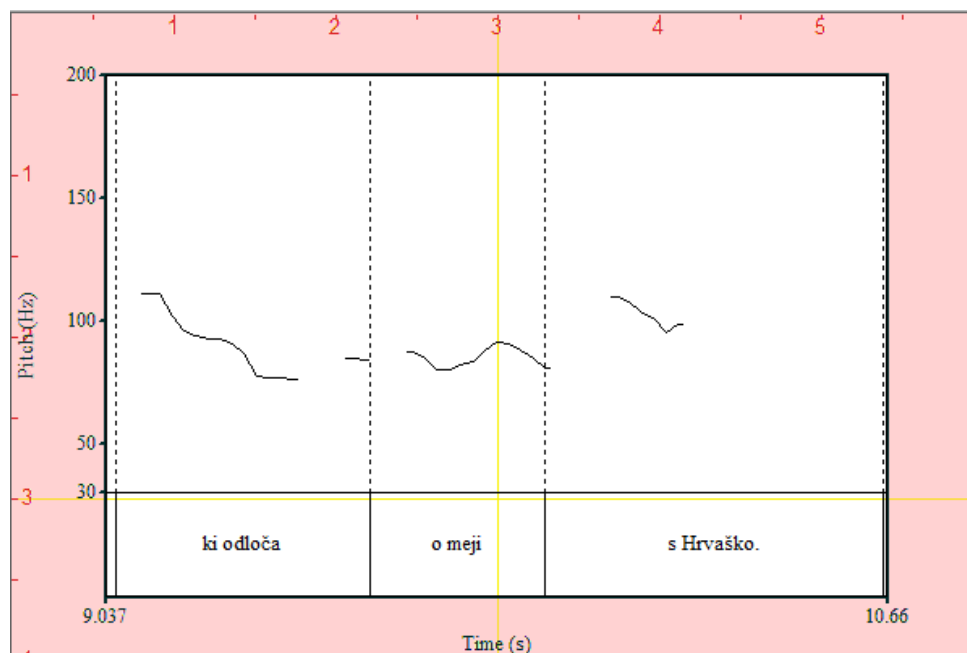

Slika 4: Ravna intonacija

Sedaj si oglejmo primer kadence pri govorniku GovNm3 (slika 5):

Parlamentarni odbor za zunanjo politiko je soglasno sklenil, naj vlada v najkrajšem času predlaga novega slovenskega člana arbitražnega sodišča, ki odloča o meji s Hrvaško. /↘/

Tu jasno slišimo padajočo intonacijo, glas se spusti za 20 %.

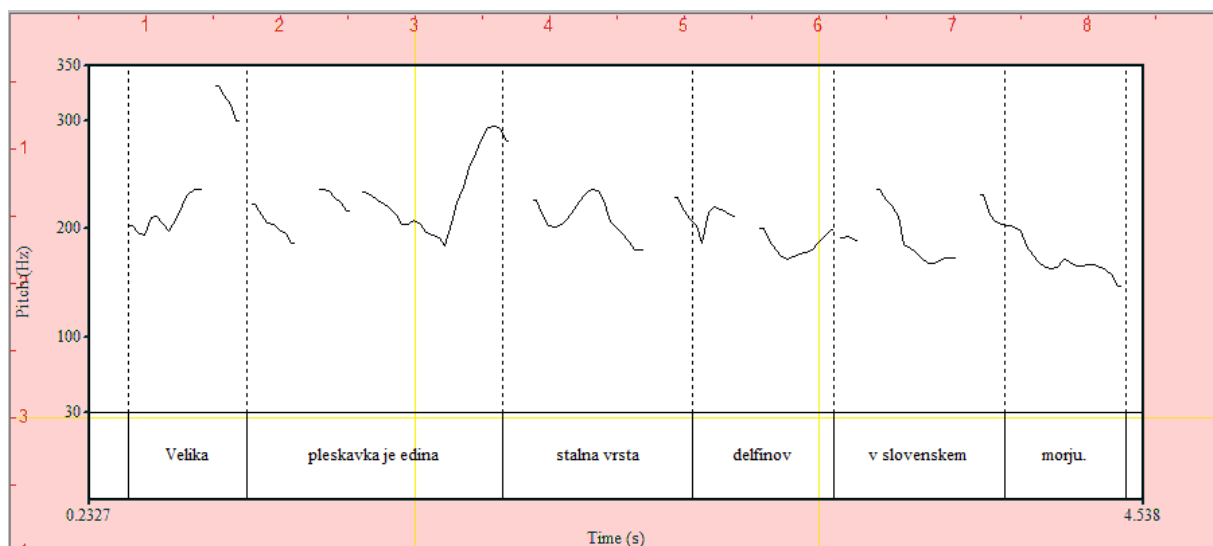

Slika 5: Primer padajoče intonacije

Predstavljena primera GovNm6 in GovNm3 sta zanimiva zato, ker med njima leži meja slušne zaznave intonacijskega padca kot kadence. Ko je intonacija padla za 13 %, smo še

imeli vtis, da gre za rastočo intonacijo, čeprav je analiza pokazala drugače. Ko je razlika v frekvenci 20 %, pa že zaznamo padajočo intonacijo.

Pri govorki GovNz1 (slika 6) je intonacija zelo razgibana, glede na slušni vtis ima prvine primorskega naglasa. Podatkov o prebivališču ali kraju rojstva omenjene govorce sicer nismo našli, lahko pa sklepamo na podlagi tega, da svoje novinarske prispevke objavlja tudi v spletnem mediju 3-reg.com, ki združuje prispevke s področja regij Furlanija – Julijska krajina, Primorska in Hrvaška Istra.²⁹

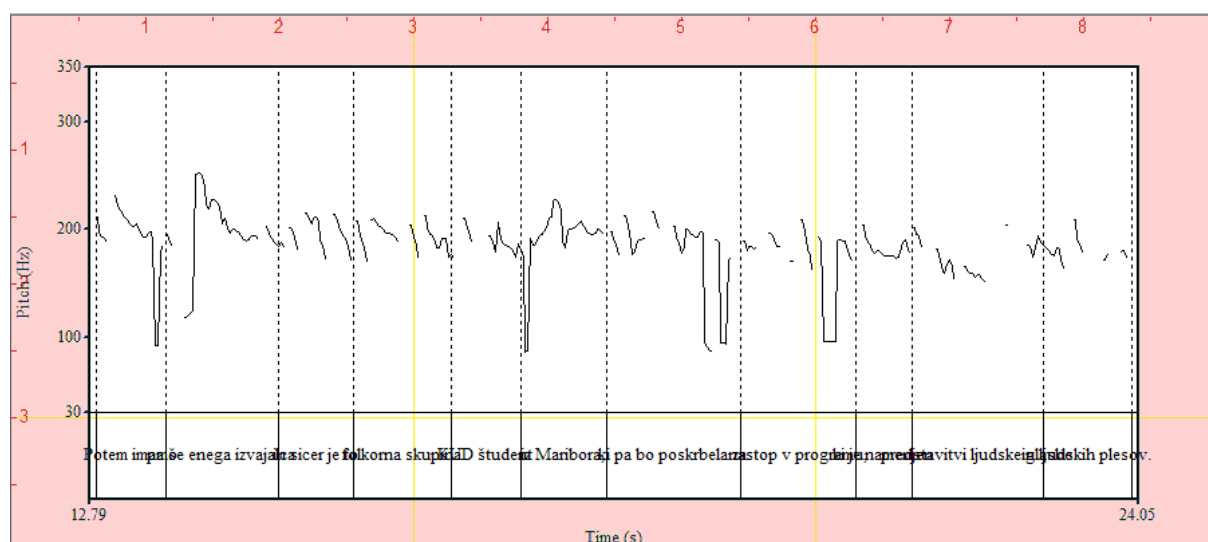

Slika 6: Primer razgibane intonacije

V govoru GovOz6 so v poteku intonacije vidni nenadni padci osnovnega tona, ki so posledica poškodovanih glasilk (slika 7). Končna intonacija ni padajoča, vendar je mogoče, da je govorka zaradi težav z glasilkami niti ne more pravilno izpeljati:

Ja, na slovenskem dnevu nastopa skupina Ingenium iz Lublane[*], nastopa Slovenski komorni zbor, ta kr[*] na dveh dneh, sodelovala bo tudi skupina Jazzva z vokalnim pop in džez programom, potem imamo pa še enega izvajalca, in sicer je to folklorna skupina <okr> KUD </okr> Študent iz Maribora, ki pa bo poskrbela za nastop v programu, ki je namenjen predstavitvi ljudske glasbe in ljudskih plesov. /↗/

²⁹ Podatki so bili pridobljeni 18. 9. 2015 s spletne strani <http://3-reg.rtvsllo.si/novinarji/almedina-lozic/121968>.

Slika 7: Primer intonacije govorne z okvarjenimi glasilkami

Pripovedna intonacija niti ni tako pogosta, kot smo pričakovali, tudi pri šolanih govornikih ne. Nekateri govorniki so še posebej nagnjeni k temu, da povedi zaključujejo s polkadenco (GovNm6 v 83 % vseh zabeleženih primerov, GovNm11 pa v 60 % primerov). Zaključevanje povedi s kadenco je bilo najbolj stalno pri obeh spikerjih.

7.3 PREMORI

Huber (2013) je iz ugotovitev večih raziskovalcev povzel, da sta dolžina in pogostost uporabe premorov odvisni od osebnostnih dejavnikov, kot so hitrost in način govora, starost, izkušnje in čustveno stanje govornika. Odvisni so tudi od vrste besedila, predvidljivosti vsebine³⁰ itd., vsi raziskovalci pa se strinjajo, da je najpomembnejši dejavnik pavziranja fiziološki, tj. potreba po vdihu med govorom (Huber 2013: 168–172). Za zaznavo premora mora biti govor prekinjen za približno 200 do 250 ms (Huber 2013: 201).

V slovenskih raziskavah je značilno, da so premori v transkripciji glede na trajanje označeni z navpičnimi | črtami, pri čemer ena črta pomeni krajši odmor, dve ali več pa daljšega (Huber 2013: 214–217). Mi smo v transkripciji načeloma označevali le premore na koncu povedi, torej ne bo toliko poudarka na različnih tipih premorov, zato smo jih

³⁰ V intervjujih je premorov na primer manj kot pri opisovanju, v političnih besedilih pa se recimo bolj skladajo s slovničnimi strukturami kot pa v intervjujih. Raziskave kažejo tudi, da govorniki delajo manj in krajše premore pri branju nenavadnih zgodb kot pri branju vsakdanjih besedil (Huber 2013: 171).

označili tako, da smo na koncu povedi v oklepaju zapisali dolžino premora. Prav tako smo premore označili na drugih mestih, če so glede na slušni vtis odstopali od pričakovanega bodisi po mestu ali pa po trajanju. Če je bila poved na koncu posnetega prispevka ali pa je bila izjava govorca skrajšana tako, da se poved ni zaključila, trajanja premora nismo zapisali, ker je na takih mestih dolžina premora posledica montaže.

V tabeli 9 so zapisani vsi zaključni premori, najkrajši in najdaljši premor posameznega govorca, število premorov posameznega govorca in povprečna dolžina zaključnih premorov, ki jih je govorec naredil. Pri nekaterih govorcih zaradi montaže ni bilo mogoče določiti nobene dolžine premora, kar je v tabeli označeno s poševno črto (/). Iz istega razloga smo v tabelo dodali tudi število premorov, saj so bolj merodajni rezultati, ki so bili pridobljeni iz večje količine podatkov posameznega govorca.

Govor GovOm6 ima več značilnosti prosto govornega besedila:

Vendar zaradi pomanjkljive opreme ne morejo sami sestopiti. /↗/ (1,90) əəəə, s() zd() Če bodo vremenske razmere dopuščali[?], bo v jutranjih urah ponje poletel helikopter. /↓/

Premor je dolg skoraj dve sekundi, nato sledita dva prekinjena začetka, ko govorec že začne artikulirati naslednjo misel, ki jo nato opusti. V naslednji povedi pride tudi do neujemanja v spolu, najbrž je govorec tik pred artikulacijo spremenil osebek in ga ni uspel povezati s povedkom (najbrž je želel najprej uporabiti izraz *če bodo vremenski pogoji dopuščali?*).

Neobičajno dolge premore smo opazili tudi pri nekaterih bralcih; pri govorcih GovSz3 in GovSm1 so najdaljši premori pospremljeni s šumenjem listov v ozadju, ko sta govorca očitno morala obrniti ali umakniti list, da bi lahko nadaljevala z branjem.

Tabela 9: Podatki o premorih govorcev na koncu povedi

Govorec	Najkrajši premor (s)	Najdaljši premor (s)	Število premorov	Povprečna dolžina vseh premorov (s)
GovNm2	/	/	1	0,20
GovNm3	0	0,68	36	0,39
GovNm4	0,23	0,43	5	0,33
GovNm6	0,23	0,41	9	0,32
GovNm7	0,22	0,60	4	0,48
GovNm10	0,47	0,55	3	0,50
GovNm11	0,26	0,42	9	0,36
GovNz1	0,07	0,34	9	0,17
GovNz2	0,34	0,67	12	0,49
GovNz4	0,26	0,49	9	0,37
GovNz6	0,11	0,56	31	0,35
GovNz7	0,10	0,67	5	0,43
GovNz11	0,30	0,42	3	0,37
GovOm1	0,29	0,46	4	0,39
GovOm2	0,30	0,60	7	0,37
GovSm1	0	2,73	23	0,78
GovSz3	0	1,54	18	0,54
GovOm3*	/	/	/	/
GovOm5*	/	/	/	/
GovOm6*	/	/	1	0,90
GovOm11*	/	/	1	0,40
GovOm15*	/	/	/	/
GovOm16*	/	/	/	/
GovOm17*	/	/	/	/
GovOm18*	/	/	1	0,81
GovOz1*	/	/	/	/
GovOz2*	/	/	/	/
GovOz4*	0,47	0,67	3	0,56
GovOz6*	/	/	/	/
GovOz8*	/	/	1	0,25
GovOz9*	/	/	/	/
GovOz10*	0	0,26	2	/

V posnetkih nastopa 15 govorcev, ki besedila niso brali. V tabeli 7 so označeni z zvezdico (*) za oznako govorca. Skupno smo lahko pri njih izmerili samo 9 končnih premorov, saj so druge vključeni v prispevke tako, da se njihov govor zaključi sredi povedi ali pa je prekinjen z zvočnim efektom ali govorom novinarja prispevka. Zaradi premajhne količine gradiva hipoteze o razlikah med premori v prostem govoru in v branem besedilu ne moremo dokazati.

H3: Premori v prostem govoru v informativnih sporočilih so daljši od premorov v branem govoru v informativnem besedilu.

Hipoteze ne moremo niti potrditi niti ovreči, saj je bilo premalo primerov prostega govora; govorniki, ki govorijo prosto, namreč nastopajo v prispevkih in imajo tako kratke izjave, da v njih sploh ne uporabijo premora, ali pa je izjava v prispevek vstavljena tako, da ne vsebuje premorov.

7.3.1 Premor kot sredstvo poudarjanja

Premori so lahko tudi del osebnostnih lastnosti govornika. GovOm17 je daljše premore naredil tudi med besedami znotraj povedi in na tak način dosegel večjo dramatičnost in poudarek vsebine:

Imam vodno dovoljenje, (0,70) ki ga je pridobila zadruga, v katerem (1,00) jasno piše, (0,37) da mora zagotavljati vodo. /↓/

Najdaljši premor je na mestu, ki v pisavi ne predvideva nobenega ločila, čeprav načeloma velja, da so premori, tako kot intonacija, v pisavi zaznamovani z ločili: končna ločila pomenijo daljši premor v govoru, nekončna pa krajšega.

7.3.2 Premor in intonacija

Kot smo že omenili, premore, prav tako kot intonacijo, v pisavi zapišemo z ločili. Toporišič je premore, ki temeljijo na analizi branja, z intonacijo povezal takole (Toporišič v Huber 2013: 214):

- najkrajši premor sledi za polkadenco in je v besedilu zapisan z vejico ali pa brez ločila;
- srednje dolg premor najdemo za polkadenčnim zaključkom, v besedilu je zapisan z dvopičjem, podpičjem, oklepajem sredi povedi, nekončnimi tremi pikami ali nekončnim pomišljajem;
- najdaljši je premor za kadenčnim in antikadenčnim zaključkom povedi, v besedilu pa ga zaznamujejo pika, klicaj, vprašaj, končne tri pike ali končni pomišljaj.

Oglejmo si primer govornika GovNm3:

Kot vedno bodo tam visoki gosti. /↗/ (0) Letos oba predsednika vlad Rusije in Slovenije Dmitrij Medvedjev in Miro Cerar ter predstavniki več ver, med njimi štirinajstčlanska delegacija ruske pravoslavne cerkve. /↓/ (0,27)

Pri transkribiranju smo po slušnem vtisu kot ločilo med obema povedima postavili piko. Končna intonacija je visoka, s čimer se ujema tudi premor, ki ga praktično ne moremo zaznati. V naslednjem primeru je govorec GovNm3 poved končal z rahlo padajočo intonacijo (padec intonacije znaša 6 %) in zelo kratkim premorom:

Ura je sedem in pet minut. /↓/ (0,06) Sledi nekaj pomembnejših dogodkov iz tujine. /↓/

Intonacija in premor se torej v obeh primerih med seboj ujemata, ne ujemata pa se s pričakovanim zapisom, ki zahteva padajočo intonacijo in daljši premor. Mogoče je, da govorec zaradi kratkega prvega dela, ki v obeh primerih obsega le en stavek, ni potreboval premora za vdih, zato je naredil krajši premor, kot bi pričakovali, prav tako pa ni potreboval premora s stališča miselne priprave, ker gre za brano besedilo. Enak je tudi primer GovSz3:

Poslušali ste Jutranjo kroniko. /↗/ (0) Pripravil in vodil jo je Gregor Budal, brala Mateja Perpar, tehnična izvedba Jon Čergan. /↓/

8 RAZPRAVA

V diplomskem delu smo analizirali 32 govorcev, ki so nastopali v štirih informativnih oddajah. Glede na znano govorno izobrazbo smo jih razdelili na tri skupine: Napovedovalce spikerje (2 govorca), novinarje (13 govorcev) in ostale govorce (17 govorcev), ki smo jih v besedilu imenovali tudi običajni govorci, čeprav ni nujno, da so bili govorci v tej skupini brez govorne izobrazbe. Taka razdelitev se nam je zdela potrebna zaradi tega, ker smo želeli med seboj primerjati govorce s podobno govorno izobrazbo.

Poudariti smo želeli tudi razlike med dvema informativnima oddajama: informativno oddajo *Druga jutranja kronika* in informativno oddajo *Novice na Valu 202*. *Druga jutranja kronika* naj bi bila klasična informativna oddaja, medtem ko naj bi se oddaja *Novice na Valu 202* že približevala informativnim oddajam komercialnih radijskih postaj. oddaja *Novice* je informativna oddaja radijske postaje Val 202, ki se trudi pridobiti čim širši krog občinstva in cilja na mlajše poslušalce, medtem ko si daljšo informativno oddajo *Druga jutranja kronika* delita Prvi program in Val 202.

Želeli smo raziskati razliko v govoru v informativni oddaji z glasbeno podlago (*Novice*) in v oddaji brez nje (*Jutranja kronika*); pričakovali smo, da bo hitrost govora v segmentih z glasbeno podlago višja kot pa v tisti brez nje, na kar smo se osredotočili tudi v prvi hipotezi. Ugotovili smo, da je vtis, da govorci govorijo hitreje, če je v ozadju glasba,

utemeljen. Na rezultate je vplival tudi izbor enote, saj se je razlika v hitrosti govora izkazala šele pri enoti število zlogov na sekundo, saj dolžina besed vpliva na artikulacijo.

Pri hitrosti govora smo ugotovili, da so spikerji glede na hitrost govora izenačeni z govorci, ki so govorili prosto, a z miselno pripravo. Brana oblika govora oziroma 'branje, ki noče biti brano' se je torej v tej prozodični lastnosti popolnoma približalo prostemu govoru. Glede na hitrost artikulacije so bili spikerji hitrejši od običajnih govorcev. Novinarji so veliko hitrejši od običajnih govorcev tako v hitrosti govora kot v hitrosti artikulacije.

Tudi drugo hipotezo smo naslonili na razliko med segmenti z glasbo in brez. Menili smo, da se v novicah z glasbeno podlago zaključenost povedi s padajočo intonacijo upošteva v manjši meri kot pa v segmentih brez nje. Ta hipoteza je povezana s prvo, ki se nanaša na hitrost govora; če je hitrost govora višja, so običajno premori v besedilu krajši, v takih pogojih pa je tudi končna intonacija večkrat polkadenčna kot pa kadenčna. Drugo hipotezo smo delno potrdili, saj se je izkazala za resnično pri enem govorcu, pri drugem pa ne.

Pripovedno intonacijo v informativnih oddajah najbolj dosledno uporabljajo spikerji. Novinarji povedi večkrat zaključijo s polkadenco, še posebej je to pogosto v primeru, ko napovedo novega govorca. Običajni govorci, ki so nastopali v informativnih oddajah, so povedi zaključili s polkadenco kar v 43 % primerov. Vsekakor bi morali ta podatek preveriti na večji količini besedila, da bi bil merodajen, prav tako pa bi morali kategorijo 'običajnih govorcev' še dodatno razčleniti.

Pri analizi intonacijskih potekov smo prišli tudi do zanimivega zaključka, ki se nanaša na človekovo percepcijo in slušni vtis. V primerih, ko smo v programu *Praat* izmerili padajoče zaključke, pri katerih je bil padec zelo nizek (izražen v odstotkih med 7 in 14 % vrednosti), smo le-te po slušnem vtisu zaznali kot visoke, medtem ko smo razliko v padcu, ki je znašala 20 %, že zaznali kot kadenco.

Ugotovili smo tudi, da tako v hitrosti govora kot v hitrosti artikulacije obstajajo razlike v govorjenju med spikerji, ki so bili deležni daljšega govornega izobraževanja, in novinarji, in sicer imajo slednji tako hitrost govora kot hitrost artikulacije višjo od spikerjev. Spikerja sta besedilo brala z enako hitrostjo kot so običajni govorci govorili prosto. Povedi sta dosledno zaključevala s pripovedno intonacijo in tudi njuni premori so bili v povprečju znatno daljši kot premori govorcev novinarjev.

9 ZAKLJUČEK

Posamezne akustične prvine govornega jezika težko opazujemo in raziskujemo ločeno, saj so zelo prepletene, vplivajo ena na drugo in imajo dodatno pomenonosno vrednost, zato jih ne moremo obravnavati ločeno. To se je izkazalo tudi tukaj, saj zastavljene hipoteze niso bile v celoti dokazane, kar dokazuje, kako zapleten je slušni proces in naša predvidevanja na osnovi slušne analize. Ob raziskovanju pa sem naletela na precej zanimivih primerov in prišla do ugotovitev, ki se ne nanašajo na moje hipoteze.

Fonetična raziskava zahteva, da se posvetimo vsakemu primeru posebej in da pri analizi upoštevamo tudi vsebinsko plat besedila, kar pa je tako s strokovnega kot tudi s časovnega vidika zelo zahtevno. V diplomsko nalogo sem najprej želela vključiti osem informativnih oddaj, vendar sem jih polovico bila primorana izločiti zaradi prevelike količine gradiva. Po eni strani je škoda, da nisem vključila še več gradiva, saj bi bili rezultati še zanimivejši, če bi na primer primerjala več spikerjev ali pa če bi izbrala gradivo, ki vsebuje več besedila običajnih govorcev. Zanimivo bi bilo namreč primerjati brano besedilo, ki se zelo dobro pretvarja, da je govorno, z dejanskim govornim besedilom. Obenem pa je analiza večjega števila govorcev in besedil velik izziv za prihodnost – za nadaljnje raziskovanje in študij, pri katerem se lahko uporabi tudi v tem diplomskem delu preizkušena metodologija, hipoteze in zaključki.

10 LITERATURA IN VIRI

Analiza radijske ponudbe v Republiki Sloveniji in možnosti za njen razvoj: Potrebe, priložnosti in omejitve na FM-platформи ter strateške usmeritve podeljevanja radijskih frekvenc za analogno zvokovno radiofuzijo. Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije. Pridobljeno 13. 8. 2015 s spletne strani: [http://www.srdf.si/File/Analiza%20radijske%20ponudbe%20\(AKOS,%202014\).pdf](http://www.srdf.si/File/Analiza%20radijske%20ponudbe%20(AKOS,%202014).pdf).

Čakš, Peter (2007). *Analiza navodil za pisanje radijskih informativnih besedil.* Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Erhartič, Blanka (2007). *Z besedo na dan: poslušamo, govorimo, beremo, pišemo.* Maribor: Obzorja.

Gros, Jerneja (2000). *Samodejno tvorjenje govora iz besedil.* Ljubljana: ZRC SAZU.

Gros Žganec, Jerneja et al. (2003). Govorne tehnologije: pridobivanje in pregled govornih zbirk za slovenski jezik. *Jezik in slovstvo* 48, št. 3–4, 47–59.

Huber, Damjan (2013). *Poudarek in pavza v standardnem slovenskem govoru.* Doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Lengar Verovnik, Tina (2010). *Radijski novinarski dvogovorni žanri kot okvir jezikovnih izbir novinarjev.* Doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Lengar Verovnik, Tina (2013). Povej mi, kako zvenijo dnevnoinformativne oddaje, in povem ti, za kateri radijski program gre. V Žele, Andreja (ur.), *Družbena funkcijskost jezika: vidiki, merila, opredelitve.* Zbornik z mednarodnega simpozija *Obdobja* 32 (str. 241–246). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Novinec, Anja in Zakšek, Živa (2006). Zaznamovanost stavčnofonetičnih prvin v interpretacijah Mirka Bogataja. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Pridobljeno 17. 8. 2015 s spletne strani: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Novinec-Zaksek.PDF>.

Pirc, Tatjana (2005). *Radio: zakaj te imamo radi.* Ljubljana: Modrijan.

Pogorelec, Breda (2008). Jezikovno načrtovanje govornega jezika pri Slovencih. Teorija, praksa in odprti problemi slovenskega zbornega jezika. *Spisi o govoru.* Ur. Primož Vitez. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete. 75–85.

Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija. Radiotelevizija Slovenija. Pridobljeno 9. 7. 2015 s spletne strani: <http://www.rtv slo.si/strani/pravilnik-opoklicnih-standardih/9#1.9>.

Scuteri, Lucia Gaja (2013). Utemeljenost makroprozodične analize pri proučevanju jezikovne variabilnosti. V Žele, Andreja (ur.), *Družbena funkcijskost jezika (vidiki, merila, opredelitve)*. Zbornik z mednarodnega simpozija *Obdobja 32* (str. 375–382). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. Pridobljeno 18. 9. 2015 s spletne strani: https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=7&cad=rja&uact=8&ved=0CD0QFjAGahUKEwiarNmny4HIAhWIWBQKHWqRC-c&url=http%3A%2F%2Fwww.centerslo.net%2Ffiles%2Ffile%2Fsimpozij%2Fsimp32%2Fzbornik%2FScuteri.pdf&usg=AFQjCNEqC0tW9vx0JsaNqHfjO3LqbdUfPQ&sig2=ycW_Rn6Deoc1uNwK9ji2vQ.

Sinkovič, Natalija (2010). *Smernice za kulturo radijskega govora (na primeru Radia Slovenija)*. Diplomsko delo. Maribor: Filozofska fakulteta.

Slovenski pravopis (2001). Uredniški odbor. Ljubljana: SAZU, ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša.

Strategija razvoja RTV Slovenija 2011–2015. Pridobljeno 9. 7. 2015 s spletne strani: <http://www.rtv slo.si/strani/strategija-rtv-slovenija/4019>.

Šeruga Prek, Cvetka in Antončič, Emica (2003). *Slovenska zborna izreka*. Maribor: Založba Aristej.

Tivadar, Hotimir (2003). Aktualna vprašanja slovenskega pravorečja. V Gajda, Stanisław in Vidovič Muha, Ada (ur.), *Współczesna polska i słoweńska sytuacja językowa = Sodobni jezikovni položaj na Poljskem in v Sloveniji* (str. 281–299). Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Tivadar, Hotimir (2004a). Podoba in funkcija govorjenega knjižnega jezika glede na neknjižne zvrsti. V Kržišnik, Erika (ur.), *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti*. Zbornik z mednarodnega simpozija *Obdobja 22* (str. 437–452). Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Tivadar, Hotimir (2004b). Fonetično-fonološke lastnosti samoglasnikov v sodobnem knjižnem jeziku. *Slavistična revija* 52/2004, št. 1, 31–48.

Tivadar, Hotimir (2006). Slovenski medijski govor v 21. stoletju in pravorečje – RTV Slovenija vs. komercialne RTV-postaje. V Palková, Zdenka in Janoušková, Jana (ur.), *Kapitoly z fonetiky a fonologie slovanských jazyků : příspěvky z pracovního vědeckého setkání na XVI. zasedání Komise pro fonetiku a fonologii slovanských jazyků při Mezinárodním komitétu slavistů* (str. 209–225). Praga: Karlova univerza, Filozofska fakulteta.

Tivadar, Hotimir (2008). Pravorečje, knjižni jezik in mediji. V Pezdirc Bartol, Mateja (ur.), *Slovenski jezik, literatura, kultura in mediji. Zbornik predavanj s 44. seminarja slovenskega jezika, literature in kulture* (str. 24–35). Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Tivadar, Hotimir (2009). Fonetika in realno gradivo – izbira(nje), pridobivanje, urejanje in analiza govorenih medijskih besedil. V Stabej, Marko (ur.), *Infrastruktura slovenščine in slovenistike. Zbornik z mednarodnega simpozija Obdobja 28* (str. 365–369). Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Tivadar, Hotimir (2011). Vzpostavitev razmerij med govorom in branjem, recitacijo in igranjem. V Kranjc, Simona (ur.), *Meddisciplinarnost v slovenistiki. Zbornik z mednarodnega simpozija Obdobja 30* (str. 489–495). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Tivadar, Hotimir (2012a). Nevarna razmerja med pisnim in govornim jezikom. V Jakop, Nataša in Dobrovoljc, Helena (ur.), *Pravopisna stikanja. Razprave o pravopisnih vprašanjih* (str. 203–211). Ljubljana: Založba ZRC.

Tivadar, Hotimir (2012b). Nove usmeritve pri raziskavah govora s pogledom v preteklost. *Slavistična revija* 60/2012, št. 4, 587–601.

Toporišič, Jože (1992). *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Toporišič, Jože (2004). *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.

Valh Lopert, Alenka (2009). Nacionalni in komercialni radio – jezikoslovčev pogled na radijski jezik. *Teorija in praksa*, 46, št. 6, 770–784.

Van Lieshout, Pascal (2003). *Praat Short Tutorial: A basic introduction*. Pridobljeno 9. 7. 2015 s spletne strani: https://www.google.si/?client=firefox-a&rls=org.mozilla:sl:official&gws_rd=ssl#q=praat+pascal+van+lieshout.

Vitez, Primož (1999). Od idealnih jezikovnih struktur k strategiji realnega govora. *Slavistična revija* 47/1, 23–48.

Vobič, Igor (2009). Normativne vrste novinarstva in poročanje o politiki skozi optiko slovenskih novinarjev, politikov in državljanov. *Javnost = The Public*, št. 16, 21–40. Pridobljeno 11. 9. 2015 s spletne strani: <http://javnost-thepublic.org/article/2009/5/2/>.

Zakon o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1). Pridobljeno 8. 7. 2015 s spletne strani: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4461#>.

Zemljarič Miklavčič, Jana (2008a). *Govorni korpusi*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Zemljarič Miklavčič, Jana (2008b). Iskanje odgovorov na *Vprašanja govorjenega jezika*. *Jezik in slovstvo* 53, št. 1, 89–106.

Zgrabljic Rotar, Nada (2002). Govor na radiu: analiza duhovitosti, poetičnosti i afektivnosti novinara hrvatskoga radia. *Govor/Speech XIX*, br. 1, 45–65. Pridobljeno 12. 8. 2015 s spletne strani: djelatnici.unizd.hr/~nrotar/govor.pdf.

Priloga 1: Seznam govorcev

Besedilo	Oddaja	Na sporedu	Število govorcev	Govorec	Šifra govorca	Čas govora (sec)	Podatki o govorcu
JM1	Jutranja kronika	26. 7. ob 7.00	15	Gregor Budal	GovNm3	211	Novinar, rojen v Ljubljani, živi v Koritnicah
				Mateja Perpar	GovSz3	174	Spikerka, Rojena l. 1974 v Ljubljani, živi v Logatcu
				Tomaž Gerden	GovNm10	44	Novinar, rojen 1964 v Ljubljani
				Saša Geržina	GovOm18	37	Predsednik Društva Slovenija - Rusija, diplomiran ekonomist, živel v Mariboru in Ljubljani
				Milan Brglez	GovOm15	9	Predsednik Državnega zbora, diplomiran politolog, rojen 1967 v Ljubljani
				Almedina Lozić	GovNz1	53	Novinarka, diplomirana novinarka
				Nina Uratarič	GovOz8	16	Koordinatorica programa Posvojitev delfina, odnosi z javnostmi, diplomirana novinarka
				Ana Hace	GovOz1	20	Članica društva Morigenos, diplomirana geografinja
				Mihael Kozjek	GovNm7	56	Novinar
				Mihela Jagodic	GovOz6	24	Samostojna strokovna svetovalka za vokalno glasbo
				Lidija Kosi	GovNz7	61	Novinarka, dopisnica Radia Slovenija iz Pomurja
				Valerija Žalig	GovOz10	14	Vodja folklorne skupine v Beltincih
				Tjaša Ferenc Trampuš	GovOz9	17	Samostojna strokovna svetovalka za folklorno dejavnost
				Milan Kerman	GovOm16	14	Župan občine Beltinci
				Goran Krbelj	GovOm6	11	Diplomiran upravnik
NM1	Novice na Valu 202	3. 7. ob 8.30	4	Gregor Budal	GovNm3	82	
				Marija Ahačič Pollak	GovOz4	22	Pevka, skladateljica in tekstopiska, ojena 1937 v Trzinu, likovna pedagoginja
				Edvard Žitnik	GovNm2	44	Novinar, dopisnik iz New Yorka
				Andrej Pečenko	GovOm1	26	Meteorolog, rojen 1960 (?)

JŽ1	Druga jutranja kronika	30. 7. ob 7.00	11	Katja Arhar	GovNz6	213	Novinarka
				Jure Franko	GovSm1	244	Spiker, živi v Ložu
				Matjaž Trošt	GovNm6	87	Novinar, dopisnik iz Bruslja
				Vanja Vardjan	GovNm11	108	Novinar, dopisnik iz Zagreba
				Erna Strniša	GovNz2	87	Novinarka
				Jožef Škof	GovOm11	20	Predsednik Krajevne skupnosti Malečnik - Ruperke
				Jernejka Drolec	GovNz4	90	Novinarka
				Oto Šporn	GovOm17	12	Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji, živi v Braslovčah
				Jelica Bizjak	GovOz2	13	Direktorica Kmetijske zadruge Braslovče
				Jože Žura	GovNm4	66	Novinar, živi v Novem mestu
				Damjan Moravec	GovOm5	19	Organizator festivala Schengenfest
NŽ1	Novice na Valu 202	29. 7. ob 8.30	5	Katja Arhar	GovNz6	114	
				Matjaž Trošt	GovNm6	42	
				Boštjan M. Zupančič	GovOm3	15	Evropski sodnik, rojen 1947, diplomiran pravnik,
				Romana Erjavec	GovNz11	35	Novinarka
				Benedikt Strajnar	GovOm2	38	Meteorolog

Priloga 2: Transkripcije besedil

Identifikacijska oznaka posnetka: JM1_A

Identifikacijska oznaka transkripcije: TransJM1_A

Trajanje posnetka: 05:23

Informativni program radia Slovenija. Na sporedu je Jutranja kronika

GovNm3 00:12-00:30 <glasbena podlaga> Dobro jutro želim, Gregor Budal. /↓/ (0,38) Ruski prec() ruski premier Dmitrij Medvedjev začenja dvodnevni obisk v naši državi. /↓/ (0,44) Prvi dan ga bo najbolj zaznamovala udeležba na spominski slovesnosti pri ruski kapelici pod Vršičem. /↓/ (0,45) Tam bo kot najvišji ruski predstavnik doslej. /↓/ (0,22) V oddaji boste slišali še: /↗/ **GovSz3 00:30-00:55** (zvočni signal) Naporna noč za bohinjske gorske reševalce in primorske gasilce. /↓/ (zvočni signal) Turške oblasti ostro nad skrajneže in prepovedano kurdsko stranko. /↓/ (zvočni signal) Film s slovensko udeležbo zaznamuje festivala v hrvaški Istri. /↓/ (zvočni signal) Kolesarska dirka po Franciji danes najverjetneje drugič v Froomu. /↓/ (zvočni signal) Padavine bodo dopoldne ponehale, popoldne delno jasno. /↓/ (zvočni signal) </glasbena podlaga> **GovNm3 01:05-01:28** Pri ruski kapelici pod Vršičem se bo čez tri ure začela tradicionalna slovesnost v spomin na preminule ruske vojne ujetnike med prvo svetovno vojno. /↓/ (0,50) Kot vedno bodo tam visoki gosti. /↗/ (0) Letos oba predsednika vlad Rusije in Slovenije Dmitrij Medvedjev in Miro Cerar ter predstavniki več ver, med njimi štirinajstčlanska delegacija ruske pravoslavne cerkve. /↓/ (0,27) Tomaž Gerden. /↓/ **GovNm10 01:27-01:54** Kapelica, ki so jo zgradili preživeli ruski vojni ujetniki v spomin na svoje preminule tovariše, je vsako leto točka srečanja politikov, cerkvenih dostojanstvenikov, kulturnikov in drugih iz Slovenije in Rusije. /↗/ (0,47) Kot je dejal predsednik društva Slovenija Rusija, ki je eden od glavnih organizatorjev vsakoletnih slovesnosti, Saša Geržina, gre predvsem za pietetni dogodek, ki je postal simbol slovensko-ruskega prijateljstva. /↓/ **GovOm18 01:54-02:30** Ruska kapelica je postala (0,73) simbol (0,44) in kot mi letos pravimo, vsak simbol vojne ima v sebi potencial, da postane simbol miru (0,42) in kapelica je to postala (0,62) in (0,21) je seveda tukaj (0,32) ta kot duhovna dimenzija. /↓/ (0,81) Pri tej smo izhajali s tega, da je pred sto leti Kraljevina Italija napovedala vojno Avstroogrski, posledica tega je bla[*] Soška fronta, posledica tega je bla[*] oskrbovalna linija in ruski ujetniki in žrtve. /↓/ **GovNm10 02:30-02:49** Že včeraj je na Bledu potekalo srečanje predstavnikov verskih skupnosti, ki so pozvali k miru in sožitju. /↓/ (0,47) Tokratnim slovesnostim bo poseben pečat dal obisk predsednika ruske vlade Dmitrija Medvedjeva. /↓/ (0,55) Ruski premier se bo jutri v Ljubljani srečal s slovenskim političnim vrhom. /↗/ **GovNm3 02:49-03:08** Parlamentarni odbor za zunanjo politiko je soglasno sklenil, naj vlada v najkrajšem času predlaga novega slovenskega člana arbitražnega sodišča, ki odloča o meji s Hrvaško. /↓/ (0,54) Državni zbor tako ne bo glasoval o kandidatu, parlamentarne stranke pa bodo predloge zanj sporočile do jutri. /↓/ (0,15) Predsednik parlamenta Milan Brglez. /↓/ **GovOm15 03:08-03:17** Upam, da bomo skozi dialog prišli do najprimernejšega

kandidata, (0,68) ki bo optimalen, (0,42) əəəə ni važno, je naš, vaš ali čigav, /↗/ **GovNm3 03:17–03:52** Vlada bi lahko novo ime Haagu sporočila v sredo, to je še pred sklepi hrvaškega sabora, ki bo takrat začel razpravo o prihodnjih korakih Hrvaške po prisluškovalni aferi. /↓/ (1,12) Na slovensko-hrvaške spore v Piranskem zalivu se prav nič ne ozira približno sto delfinov, ki živijo tam. /↗/ (0,43) Da gre za stalno populacijo, so ugotovili člani društva Morigenos, ki jih spremljajo in preučujejo več kot desetletje. /↗/ (0,42) Včeraj so v Piranu pripravili deveti dan delfinov, na katerem so z razstavo, predavanjem in delavnicami predstavili življenje te živalske vrste pri nas. /↓/ (0,15) Več v prispevku Almedine Lozić. /↓/ **GovNz1 03:52–04:12** Velika pleskavka je edina stalna vrsta delfinov v slovenskem morju. /↓/ (0,14) Ogroža jih tudi človek s prekomernim ribolovom, pomorskim prometom, onesnaževanjem in drugimi dejavnostmi. /↓/ (0,16) Da bi zaščitili delfine, je zato potrebno tudi ozaveščanje javnosti. /↗/ (0,34) Dan delfinov je namenjen tudi temu. /↓/ (0,15) Nina Uratarič iz društva Morigenos. /↓/ **GovOz8 04:12–04:28** (govorjenje v ozadju) Namen tega dogodka je, da predstavimo svoje delo, da seznanimo ljudi z dejstvom, da delfini živijo tudi v slovenskem morju, poleg raziskovanja je naše glavno poslanstvo osveščanje. /↓/ (0,25) Ker če smo seznanjeni, če nam nekej[*] priraste k srcu, potem tisto tudi bolj varujemo. /↗/ **GovNz1 04:27–04:51** Člani društva Morigenos iščejo in opazujejo delfine z daljnogledi na kopenski opazovalni točki Piranska cerkev. /↗/ (0,11) Če jih najdejo, to sporočijo ekipi, ki je na morju, da lahko delfinom sledijo še s čolnom. /↓/ (0,26) Dan delfinov so letos spremljali visoki valovi, kar je obiskovalcem oteževalo opazovanje. /↓/ (0,16) Če bi jih našli, bi morali zbrati razne podatke. /↓/ (0,10) Katere, je pojasnila Ana Hace. /↓/ **GovOz1 04:51–05:12** (govorjenje v ozadju) Zmerimo[*] recimo temperaturo morja, potem fotografiramo, skušamo pridobiti[*] čimveč fotografij vseh delfinov v skupini z leve in desne strani, namreč to je pomembno za fotoidentifikacijo, merimo njihove potope, opazujemo obnašanje delfinov v skupini, preštejemo, kolko[*] jih je v skupini, al[*] so zraven kakšni mladiči, /↗/ **GovNz1 05:12–05:23** Tokrat so se delfini skrivali za visokimi valovi. /↗/ (0,07) Kljub temu, da jih obiskovalci niso videli, so veliko izvedeli o raziskovanju, življenju, pa tudi o ogroženosti delfinov v slovenskem morju. /↓/

Identifikacijska oznaka posnetka: JM1_B

Identifikacijska oznaka transkripcije: TransJM1_B

Trajanje posnetka: 04:33

(zvočni signal) <glasbena podlaga> *Poslušate jutranjo kroniko. Oddajo informativnega programa Radia Slovenija* </glasbena podlaga>

GovNm3 00:10–00:14 Ura je sedem in pet minut. /↓/ (0,06) Sledi nekaj pomembnejših dogodkov iz tujine. /↓/ **GovSz3 00:14–01:34** V Carigradu so mestna[?] oblasti prepovedale za danes napovedani mirovni shod. /↓/ (0,37) Turška policija pa je sinoči z vodnimi topovi in solzilcem razgnala približno tisoč protestnikov, ki so v Ankari izrazili nasprotovanje letalskim napadom turške vojske na Sirijo in sever Iraka. /↓/ (0,61) Tam so turška letala obstreljevala položaje pripadnikov islamske države in borcev kurdske

delavske stranke. /↗/ (0,90) Turške varnostne sile so v minulih dveh dneh v racijah, v katerih so iskale islamske skrajneže in člane omenjene v Turčiji prepovedane kurdske stranke prijele petsto devetdeset ljudi. /↓/ (šumenje papirja) (1,40) V sinočnjem samomorilskem napadu na severu Kameruna je bilo ubitih najmanj devetnajst ljudi, med temi je tudi napadalka, po nekaterih informacijah najstnica, ki se je razstrelila v neki gostilni v mestu Maroua. /↓/ (0,37) Ranjenih je več deset ljudi. /↗/ (0,29) Odgovornosti za napad za zdaj ni prevzel nihče. /↓/ (šumenje papirja) (1,54) V Jemnu bo opolnoči začelo veljati petdnevno premirje. /↓/ (0,27) Razglasila ga je koalicija pod vodstvom Savdske Arabije, ki več mesecev izvaja letalske napade na položaje uporniških Hutijev, da bi človekoljubne organizacije lahko v Jemen dostavile nujno pomoč. /↓/ (0,46) Ob tem v koaliciji poudarjajo, da bodo odgovorili na karšnokoli kršitev premirja. /↓/ (zvočni signal)

Kultura GovSz3 01:43–02:17 V Motovunu se je sinoči začel osemnajsti mednarodni filmski festival, na katerem bodo do srede pripravili sto dvajset projekcij. /↓/ (0,47) V tekmovalnem delu je dvaindvajset filmov, tudi koprodukcija s slovensko udeležbo Zenit. /↓/ (0,47) Ta je prejel nagrado žirije na letošnjem festivalu v Cannesu v kategoriji Posebni pogled. /↗/ (0,50) Na sinoči končanem dvainšestdesetem Puljskem filmskem festivalu pa so mu podelili veliko zlato Areno. /↓/ (0,53) Nagrado občinstva v Pulju je prejela srbsko-hrvaško-slovenska športna drama Postali bomo prvaki sveta. /↓/ **GovNm3 02:17–02:37** V Pécsu na Madžarskem v teh dneh poteka festival Europa Cantat, na katerem sodelujejo tudi številne slovenske vokalne zasedbe, predavatelji in posamezni pevci. /↓/ (0,49) Sinoči je bila na trgu Dom uvodna slovesnost, v torek pa bo dogajanje na festivalu v znamenju naših glasbenikov. /↗/ (0,13) Več o tem v prispevku Mihaela Kozjeka. /↓/ **GovNm7 02:43–03:39** (glasba v ozadju) Europa Cantat je festival zborovske glasbe, ki že vse od leta devetnajsto triinšestdeset poteka pod okriljem Evropskega zborovskega združenja v različnih krajih po Evropi. /↓/ (0,57) Letošnjo izvedbo festivala od štiriindvajsetega julija do drugega avgusta gosti madžarski Pécs, v okviru festivalskega programa pa se bo zvrstilo kar sto šestintrideset koncertov, delavnic, predavanj in drugih prireditev. /↗/ (0,52) Med tisoč petsto aktivnimi udeleženci festivala najdemo tudi številne slovenske glasbenike in sestave. /↓/ (0,22) Ti se bodo najbolj množično predstavili v torek, ko bo na sporedu slovenski nacionalni dan, to pa je tudi posebnost tokratnega festivala, saj so se organizatorji odločili, da bodo vsaki od sosednjih držav namenili več časa in prostora za promocijo. /↗/ (0,60) Tako bodo v takšni ali drugačni vlogi nastopili Martina Burger, Ambrož Čopi in Karmina Šilec, za predstavitev slovenskih zasedb pa smo vprašali Mihelo Jagodic, strokovno svetovalko za zborovsko dejavnost Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. /↓/ **GovOz6 03:39-04:03** Ja, na slovenskem dnevu nastopa skupina Ingenium iz Lublane[*], nastopa Slovenski komorni zbor, ta kr[*] na dveh dnevih, sodelovala bo tudi skupina Jazzva z vokalnim pop in džez programom, potem imamo pa še enega izvajalca, in sicer je to folklorna skupina <okr> KUD </okr> Študent iz Maribora, ki pa bo poskrbela za nastop v programu, ki je namenjen predstavitvi ljudske glasbe in ljudskih plesov. /↗/ **GovNm3 04:03-04:33** Ti plesi bodo danes zaznamovali dogajanje približno dvesto kilometrov severozahodno od omenjenega madžarskega mesta. /↗/ (0,49) Popoldne bo namreč v Beltincih osrednji dogodek letošnjega petinštridesetega mednarodnega folklornega festivala, to je prvi del državnega srečanja odraslih folklornih

skupin z naslovom Le plesat me pelji. /↓/ (0,54) Nastopilo jih bo osem, še šest se jih bo predstavilo na drugem delu omenjenega srečanja oktobra v Sežani. /↓/ (0,52) Kot poroča Lidija Kosi, je v Beltincih vse v znamenju ljudskega izročila že od četrтка. /↓/

Identifikacijska oznaka posnetka: JM1_C

Identifikacijska oznaka transkripcije: TransJM1_C

Trajanje posnetka: 03:58

GovNz7 00:00-00:09 Organizator festivala <okr> KUD </okr> Beltinci tudi letos računa na okoli deset tisoč obiskovalcev v štirih dneh. /↓/ (0,39) Valerija Žalig /↓/ **GovOz10 00:08-00:22** Beltinski festival ima publiko. /↓/ (0,26) Tukaj ima folklorja publiko, tisoč petsto ljudi, najmanj[*] tisoč petsto ljudi pride v nedeljo, si usede in gleda in spremlja program. /↓/ (0) Sedijo tri ure, ni jim dolgčas, **GovNz7 00:22-00:31** saj se na odru predstavljajo vselej zanimivi plesalci, dodaja Tjaša Ferenc Trampuš iz Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. /↗/ **GovOz9 00:31-00:49** Ne rečemo, da gre za najboljše skupine, pravmo[*], da gre za najboljše programe, ki so se letos predstavili[*] najprej na območnih srečanjih, potem pa na sedmih regijskih srečanjih, program za oba dela državnega srečanja sta pripravili[*] doktor Urša Šivic in pa Klavdija Žabot, /↗/ **GovNz7 00:49-01:21** Program bo tudi tokrat spremljala tričlanska strokovna komisija in še posebej izpostavila najboljše. /↗/ (0,52) Kot gostje se letos predstavljajo hrvaški in mehiški folkloristi, seveda pa tudi brez beltinskih na festivalu ne gre. /↓/ (0,67) V beltinskem parku in gradu je že od četrтка več kot živahno. /↗/ (0,10) Poleg ljudskih plesov in glasbe pa so obiskovalcem na voljo tudi ljudski običaji in obrti, pa seveda kulinarika, kratka program, ki ga radi spremljajo tako domači kot obiskovalci od drugod. /↓/ (0,48) S tem so zelo zadovoljni, poudarja beltinski župan Milan Kerman. /↗/ **GovOm16 01:21-01:36** Folklorni festival je prav gotovo vrhunec dogajanja v Beltincih in ena izmed prireditev, ki je največjih razsežnosti, ne samo po tradiciji, ampak tudi po obisku in po fsem[*], kar se tukaj dogaja. /↓/ **GovNz7 01:36-01:49** Da so Beltinci predani folklori že od nekdaj, dokazuje tudi razglednica iz leta osemnajsto osemindeset, ki je skupaj z drugimi starimi razglednicami in novo knjigo o Beltincih nekoč in danes na ogled v tamkajšnjem gradu. /↓/ (zvočni signal) **GovNm3 01:54-02:13** Bohinjski gorski reševalci so minulo noč posredovali dvakrat. /↗/ (0,34) Okoli dvajsetih se je izgubil pohodnik med Voglom in Črno prstjo, našli pa so štiri prezeble belgijske planince, ki so pol ure pred polnočjo obtičali po vrhom Kanjavca, je povedal dežurni z uprave za zaščito in reševanje Goran Krebelj. /↓/ **GovOm6 02:13-02:24** <telefon> Vendar zaradi pomanjkljive opreme ne morejo sami sestopiti. /↗/ (1,90) əəəə, s() zd() Če bodo vremenske razmere dopuščali[?], bo v jutranjih urah ponje poletel helikopter. /↓/ </telefon> **GovSz3 02:24-02:53** Zaradi neviht in močnega vetra so imeli minulo noč največ dela primorski gasilci. /↓/ (0,43) Rešili so voznika, ki je zaradi podrtih dreves ostal ujet v vozilu na cesti med Sečovljami in Dragonjo ter tudi z drugih cest v piranski občini odstranili več podrtega drevja in vej. /↓/ (0,59) V Novi vasi so pogasili ogenj v palmi, ki ga je zanetila strela. /↓/ (0,38) Iz Portoroža poročajo o poplavljenem vozišču. /↓/ (0,11) Nekaj delo z meteorno vodo so imeli še v Domžalah in občini Lukovica. /↓/ (zvočni signal) **GovNm3 03:00-03:46** <glasbena

podlaga> Pred prispevkom športnega uredništva še o današnjem svetovnem dnevu- dnevu barij, ki pokrivajo približno tri odstotke zemeljskega površja. /↓/ (0,52) Kot opozarjajo strokovnjaki, so omenjena mokrišča med drugim pomembna pri ohranjanju biotske raznovrstnosti in pri blaženju podnebnih sprememb, predvsem pri skladiščenju ogljika. /↓/ (0,68) Pri nas so najbolj znana visoka barja na Jelovici, Pokljuki in Pohorju, prehodna Goreljek, Malo blejsko barje ter tisto pod Pavličevim sedlom. /↓/ (0,48) Med nizkimi barji pri nas, ta so tudi drugod po svetu najbolj ogrožena, pa omenimo Ljubljansko, tista v Bloščici in njenih pritokih, Barje Šijec v Triglavskem narodnem parku in nenazadnje naravni rezervat Zelenci. /↓/ (0,51) Skratka, kože med prsti še zdaleč nimamo zgolj Ljubljančani. /↓/ (0,42) Prijetno nedeljo želim, kjerkoli že jo boste preživeli. /↓/ (zvočni signal) **GovSz3 03:51-03:58** Poslušali ste Jutranjo kroniko. /↗/ (0) Pripravil in vodil jo je Gregor Budal, brala Mateja Perpar, tehnična izvedba Jon Čergan. /↓/ </glasbena podlaga>

Identifikacijska oznaka posnetka: NM1

Identifikacijska oznaka transkripcije: TransNM1

Trajanje posnetka: 03:52

<glasbena podlaga> *Val 202, Novice* **GovNm3 00:07-00:10** Dober dan, to dopoldne z vami Gregor Budal. /↓/ (zvočni signal) **GovNm3 00:10-00:41** Včeraj pozno popoldne se je razširila žalostna vest, da je v šestinosedesetem letu umrl velikan narodnozabavne glasbe Slavko Avsenik, harmonikar in avtor številnih skladb, med njimi ponarodele Na Golici. /↓/ (0,56) V svoji karieri je prodal dvaintrideset milijonov izvodov plošč, nastopil je na več kot deset tisoč koncertih. /↗/ (0,38) Ansambel bratov Avsenik je v štiridesetih letih delovanja prejel enaintrideset zlatih plošč, eno platinasto in eno diamantno. /↗/ (0,48) Pevka, ki je sodelovala z ansamblom, Marija Ahačič Pollak. /↗/ **GovOz4 00:41-01:03** <telefon> Slavko Avsenik je največja slovenska legenda. /↗/ (0,47) Posebej je izvirnost in ni nikoli kopiral drugih. /↓/ (0,54) Njegova glasba bo šla iz roda v rod, saj so nekatere melodije že sedaj ponarodele. /↗/ (0,67) Moje iskreno sožalje družini, pa tudi vsem Slovencem, kajti izgubili smo glasbenega velikan. /↓/ </telefon> (zvočni signal) **GovNm3 01:04-01:28** Ekonomsko socialni svet bo dopoldne razpravljal o predlogu zakona o javnem naročanju. /↓/ (0,32) Delodajalci opažajo napredek pri javnih naročilih, češ da najnižja cena ni več glavno merilo. /↗/ (0,36) Največjo pomanjkljivost vidijo pri izvedbenem delu zakona. /↓/ (0,33) Sindikati imajo pripombe pri socialni klavzuli, ki predvideva odpoved pogodbe o izvedbi javnega naročila ob kršenju delovnih ali socialnih obveznostih[?]. /↓/ (zvočni signal) **GovNm3 01:29-01:52** Britanska energetska družba <okr> bepe </okr> je privolila v plačilo osemnajst celih sedem milijarde ameriških dolarjev odškodnine ameriški vladi in petim zveznim državam zaradi velikega razlitja nafte v Mehiškem zalivu po eksploziji ploščadi pred petimi leti. /↓/ (0,39) Gre za največjo poravnavo v zgodovini Združenih držav. /↗/ (0,15) Okoljskih posledic razlitja še danes ni mogoče oceniti. /↓/ (0,17) Iz New Yorka Edvard Žitnik. /↓/ **GovNm2 01:52-02:37** Pravosodna ministrica Floride Pam Bondi je z dogovorom zadovoljna, po njenih besedah je več kot tri milijarde dolarjev odškodnine samo njeni državi racionalna rešitev, dogovor je ugoden tudi za British Petroleum, saj je samo zvezna vlada na začetku terjala skoraj štirinajst milijard dolarjev kazni, na koncu je

pristalo na pet celih pet milijarde, eden od razlogov, ki so pripomogli kompromisu, je tudi dejstvo, da so cene nafte na trgu rekordno nizke, vztrajanje pri začetnih zahtevkih bi lahko privedlo celo do bankrota podjetja, kar bi bila v končni posledici za tožnike slabša rešitev. /↓/ (0,20) British Petroleum je doslej porabil za odpravljanje posledic nesreče in različne kompenzacije posameznikom že osemindvajset milijard dolarjev. /↓/ (zvočni signal) **GovNm3 02:38-02:58** V potresu z magnitudo šest celih štiri, ki je davi stresel kitajsko provinco Xinjiang na severozahodu države so po najnovejših podatkih umrli trije ljudje, poškodovanih je najmanj dvajset. /↓/ (0,40) Ob tresenju tal se je v tej, povečini Ujgurski regiji, porušilo več tradicionalnih hiš, sicer pa poročajo o manjši gmotni škodi na drugih poslopih. /↓/ (zvočni signal) **Šport GovNm3 03:02-03:16** Nogometaši Kopra so kvalifikacije za Evropsko ligo včeraj v Reykjaviku začeli z zmago nad Vikingurjem z ena proti nič. /↓/ (0,38) Z enakim izidom sta doma izgubila Domžale proti Slasku iz Vroclava in Celje proti Čukaričkemu iz Beograda. /↓/ (zvočni signal) **Podatki o vremenu GovNm3 03:20-03:21** in Andrej Pečenko. /↓/ **GovOm1 03:21-03:47** Danes bo precej jasno, na severu države bodo popoldne lahko posamezne nevihte. /↓/ (0,46) Jutri bo tudi precej jasno, verjetnost za nevihte na severozahodu pa bo manjša. /↓/ (0,38) Zjutraj bodo temperature od trinajst do dvajset, čez dan pa od trideset do petintrideset stopinj Celzija. /↗/ (0,41) V nedeljo bo precej jasno, v ponedeljek bo čez dan nekoliko več oblačnosti, popoldne pa bodo v zahodni Sloveniji krajevne nevihte. /↗/ (0,29) Zelo vroče bo. /↓/ (zvočni signal) *Slišali ste novice na Valu 202.* </glasbena podlaga>

Identifikacijska oznaka posnetka: JZ1_A

Identifikacijska oznaka transkripcije: TransJZ1_A

Trajanje posnetka: 05:20

(zvočni signal) <glasbena podlaga> *Informativni program radia Slovenija. Na sporedu je Druga jutranja kronika* **GovNz6 00:18-00:41** Dobro jutro. /↓/ (0,47) Hrvaška vztraja pri odstopu od arbitražnega sporazuma. /↓/ (0,11) Danes bo sklep sabora potrdila tudi njena vlada, katere predsednik vztraja, da Evropska komisija nima pristojnosti pri reševanju nastalega zapleta. /↓/ (0,39) V igri, kdo je močnejši, pa je najbolj na preizkušnji ugled obeh vpletenih držav. /↓/ (0,42) Z vami sem Katja Arhar, v Drugi jutranji kroniki boste slišali tudi /↓/ (zvočni signal) **GovSm1 00:41-00:47** Vlada po vroči razpravi sprejela okviren razrez sredstev za prihodnji dve leti. /↓/ (zvočni signal) **GovSm1 00:48-00:51** Na predlog dimnikarskega zakona že številne pripombe. /↓/ (zvočni signal) **GovSm1 00:52-00:57** Upravljanje namakalnega sistema v Braslovčah primer slabe prakse. /↓/ (zvočni signal) **GovSm1 00:58-01:04** Malaysia Airlines svari: razbitine na Reunionu lahko pripadajo kateremukoli letalu. /↓/ (zvočni signal) **GovSm1 01:07-01:12** Danes oblačno s padavinami, od jutri znova poletno. /↓/ (zvočni signal) </glasbena podlaga> **GovNz6 01:22-01:41** Evropska komisija je še pred včerajšnjo odločitvijo hrvaškega parlamenta o odstopu od arbitraže dala vedeti, da se delo arbitražnega sodišča nadaljuje ter da ne vidi vzdržne alternative sporazumu. /↓/ (0,43) Sinoči pa so pri komisiji še zapisali, da spoštujejo odločitev sabora, a jo obžalujejo. /↓/ (0,35) Iz Bruslja Matjaž Trošt. /↓/ **GovNm6 01:42-01:57** Evropska komisija je najprej močno zaostrila stališča glede

morebitnega hrvaškega umika iz arbitražnega postopka, v Bruslju so izrazili pričakovanje, da se bosta tako Slovenija kot Hrvaška držali svojih zavez in še naprej podpirali arbitražni postopek. /↗/ **GovNm6 02:02–03:14** (govorjenje v ozadju) Nina Andreeva, tiskovna predstavnik evropske komisije je dejala, da mora biti jasno, da četudi hrvaški parlament izglasuje izstop Hrvaške iz arbitražnega sodišča, bi to še naprej delovalo. /↗/ (0,23) Zvečer je komisija spisala nov odziv, ki vsebinsko bistveno ne odstopa od prejšnjih stališč, saj tudi v novi izjavi poudarja, da ne vidi nobene vzdržne alternative arbitražnemu postopku, torej dogovorjeni mednarodnopravni rešitvi za reševanje odprtih vprašanj med državama, kar so tu večkrat izpostavili kot zgled za siceršnje reševanje odprtih vprašanj. /↓/ (0,39) Komisija je izjavo prilagodila novi realnosti, namreč jemlje na znanje glasovanje v hrvaškem saboru o umiku arbitražnega dogovora s Slovenijo. /↗/ (0,26) Kot pravijo, spoštujejo demokratično odločitev parlamenta, a obenem obžalujejo, da se je Hrvaška enostransko odločila, da se umakne iz dogovora, ki ga je pred tem podpisala. /↗/ (0,36) Zdaj je najprej na potezi arbitražno sodišče, da oceni pravne posledice glasovanja v parlamentu, komisija pa bo še naprej podrobno spremljala razmere. /↗/ (0,39) Poleg tega je tiskovna predstavnik komisije zapisala, da bo komisija prisluhnila obema stranema in skušala posredovati med njima, da bi skupaj našli rešitev. /↓/ **GovNz6 03:14–03:27** Hrvaška meni, da Evropska komisija v tej zadevi nima nobenih pristojnosti. /↓/ (0,15) Ne glede na opozorila iz Bruslja in Haaga bo namreč vztrajala pri odstopu od arbitraže. /↓/ (0,31) Iz Zagreba Vanja Vardjan. /↓/ **GovNm11 03:27–05:15** Hrvaška vlada bo danes na redni seji potrdila sklep sabora in začela postopek izstopa iz arbitražnega sporazuma na podlagi šestdesetega člena dunajske konvencije o pravu mednarodnih pogodb. /↗/ (0,43) Hrvaška vlada bo o tej odločitvi obvestila slovensko, Slovenija pa ima tri mesece časa, da poda odgovor. /↗/ (0,36) Če se Slovenija z odstopom od arbitraže ne bo strinjala, bi se začel spravni postopek, ki pa lahko traja več kot leto dni. /↗/ (0,33) Vzporedno se bo, glede na zadnja sporočila iz Haaga, nadaljeval tudi proces pred arbitražnim sodiščem. /↓/ (0,26) Ob verjetnem odstopu hrvaškega arbitra Vukasa bo imela ta država petnajst dni za imenovanje novega arbitra, sicer ga bo imenovalo arbitražno sodišče samo. /↗/ (0,40) Sam arbitražni postopek bi se v tem primeru lahko končal celo v roku, torej do konca tega leta. /↗/ (0,32) A Hrvaška odločitve arbitražnega sodišča gotovo ne bo priznala, sploh zato, ker bodo takrat potekale parlamentarne volitve. /↓/ (0,42) Hrvaška zunanja ministrica Vesna Pusić se je sicer sinoči srečala s tujimi diplomatskimi predstavniki v Zagrebu in po naših informacijah posebej izpostavila dejstvo, da naj bi bil poleg sodnikov kontaminiran tudi celoten arbitražni proces, saj naj bi bili v sodni spis po poteku predvidenega roka vloženi dodatni dokumenti. /↓/ (0,32) A kot je slišati, naj bi bili dokazi za to domnevno prekršitev postopka na zelo trhlih nogah. /↗/ (0,42) Pusićeva se je tudi odzvala na zadnje izjave predstavnikov evropske komisije in ocenila, da ta nima pristojnosti v arbitražnem postopku, saj da gre za dvostranski sporazum med Slovenijo in Hrvaško. /↓/ (zvočni signal)

Identifikacijska oznaka posnetka: JZ1_B

Identifikacijska oznaka transkripcije: TransJZ1_B

GovNz6 00:02–00:35 Vlada je na zadnji seji pred počitnicami, ki se je zavlekla pozno v noč, med drugim sprejela razrez proračunskih odhodkov za pripravo predlogov proračunov za prihodnji dve leti. /↓/ (0,52) Zgornja meja odhodkov za prihodnje leto je devet celih sedemindvajset milijona evrov, proračunski primanjkljaj pa ne sme preseči ena cela petindevetdeset odstotka bruto domačega proizvoda. /↓/ (0,60) Za leto dva tisoč sedemnajst pa je zgornja meja odhodkov devet celih enajst milijona evrov, proračunski primanjkljaj pa ne sme biti večji od ena cela dvainosemdeset odstotka <okr> bedepeja </okr>. /↓/ **GovSm1 00:35–02:21** Razrez je rezultat pogajanj med finančnim ministrom Dušanom Mramorjem in njegovimi kolegi, ki vodijo druge resorje. /↓/ (0,59) Kot so zapisali, je oblikovan programsko, prednostne naloge pa so usmerjene v področja poplavne varnosti posamičnih območij, zdravja in izobraževanja ljudi, njihove varnosti, sociale, pravosodja in infrastrukture. /↓/ (0,96) Proračunski uporabniki imajo do enaindvajsetega avgusta čas, da pripravijo svoje finančne načrte. /↓/ (0,71) Vlada bo končni predlog proračunov za prihodnji dve leti obravnavala in predvidoma sprejela na seji sedemnajstega septembra. /↓/ (0,84) Ob tem je vlada družbi <okr> emelem </okr> odobrila državno pomoč v obliki pretvorbe dela terjatev in med drugim sprejela resolucijo o strategiji razvoja prometa. /↓/ (1,59) Nadzorni svet državnega holdinga je dal pogojno soglasje k prodaji devetinštiridesetodstotnega deleža holdinga v Elanu družbama Merrill Lynch International in Wiltan Enterprises. /↓/ (0,66) Prodajo nadzorniki pogojujejo s tem, da kupca sprejmeta nekatere nefinančne zaveze, ki se nanašajo na spoštovanje delovne zakonodaje in kolektivne pogodbe ter druge socialne sporazume in ohranitev slovenskega jezika kot jezika komuniciranja z zaposlenimi. /↓/ (0,60) Prizadevajo si tudi za ohranitev sedeža družbe v Sloveniji. /↓/ (šumenje papirja) (2,73) Novoimenovani vršilec dolžnosti generalnega direktorja ljubljanskega kliničnega centra Andrej Baričič, ki bo funkcijo začel opravljati enajstega avgusta, se bo danes srečal z dozdašnjim prvim možem <okr> ukaceja </okr> Simonom Vrhuncem in predsednikom sveta zavoda Tomažem Glažarjem. /↓/ (0,57) Na neformalni sestanek so vabljeni tudi drugi člani sveta zavoda. /↓/ **GovNz6 02:21–02:48** Te dni je v javni obravnavi predlog zakona o dimnikarskih storitvah, ki kot glavno novost uvaja možnost proste izbire izvajalca dimnikarskih storitev po prvem januarju prihodnje leto, ko se iztečejo zdaj veljavne koncesije. /↓/ (0,56) Čeprav Ministrstvo za okolje s tem pritrjuje večletnim javnim pobudam za možnost izbire, so se že nabrale številne pripombe za predlog zakona, nekatere bodo predstavili danes. /↓/ (0,22) Erna Strniša. /↗/ **GovNz2 02:48–04:01** Slovenija je trenutno razdeljena na sto štiriindevetdeset dimnikarskih območij. /↓/ (0,34) Na vsakem od njih dimnikarske storitve izvaja koncesionar, izbran na javnem razpisu. /↓/ (0,57) Po novem pa bo uporabnik z dimnikarsko družbo sam podpisal izjavo o izbiri izvajalca, kar naj bi, tako ministrstvo, pripomoglo k večji preglednosti in varnosti. /↓/ (0,67) Licenco za opravljanje storitev bo dimnikarjem podeljevalo in odvezemalo ministrstvo. /↓/ (0,39) Omejeno ne bo ne krajevno in ne časovno, bo pa to področje še zmeraj regulirano, tako bo med drugim določena najvišja cena storitev. /↓/ (0,54) V sekciji dimnikarjev na Obrtni zbornici na vprašanje o morebitnih pripombah odgovarjajo, da jih moti že to, da stroka v pripravo zakonskih sprememb ni bila vključena. /↓/ (0,63) Čas za javno razpravo je po njihovem prekratek in

napačno umeščen prav v čas dopustov. /↓/ (0,61) Poleg tega predvideni štirje podzakonski akti sploh še niso zapisani, tako da številna vprašanja ostajajo še brez odgovorov. /↓/ (0,35) Denimo, kako bo zagotovljena požarna varnost, varstvo okolja, učinkovita raba energije in podobno. /↓/ (0,67) Z osnutkom zakona pa niso zadovoljni v civilni iniciativi Malečnik in vseslovenski pobudi Dimnik. /↓/ (0,34) Med drugim jih moti način meritve emisij dimnih plinov. /↓/ (0,35) Jožef Škof. /↓/ **GovOm11 04:01–04:22** Moti nas to, ker se tam not[*] nič ne omenja, da pri emisijah na kurilnih napravah ne bi smeli to opravljat[*] dimnikarji temveč serviserji. /↗/ (0,40) Serviserji so tukaj v tem popolnoma izločeni, tako da se mi z tem zakonom absolutno ne mormo[*] strinjat[*]. /↗/ **GovNz2 04:21–04:36** Zlasti pa po njihovih besedah prosta izbira ni zares prosta, saj bo mogoče izbirati le med dimnikarskimi službami, ne pa med posameznimi dimnikarji. /↓/ (0,42) Tudi obdobje enega leta, za kolikor bo sklenjena pogodba, se jim zdi bistveno predolgo. /↓/

Identifikacijska oznaka posnetka: JZ1_C

Identifikacijska oznaka transkripcije: TransJZ1_C

Trajanje posnetka: 04:53

GovNz6 00:00–00:29 Evropska in državna sredstva za naložbe v namakalne sisteme bi morale biti v korist in zadovoljstvo tako lastnikov kot uporabnikov, a ni vedno tako. /↗/ **PRIMER** (0,39) V Braslovčah se vrstijo kritike, ki so znova vroče v teh dneh. /↓/ (0,38) Eden od večjih uporabnikov, ki mu je po tehnološki posodobitvi sistema cevi zamašil mulj, že dalj časa opozarja Kmetijsko ministrstvo in druge institucije, da Kmetijska zadruga Braslovče neustrezno upravlja z namakalnim sistemom. /↓/ (0,32) Več pa Jernejka Drolec. /↓/ **GovNz4 00:29–01:20** Kmetijska zadruga Braslovče je za posodobitev namakalnih sistemov Šmatevž in Letuž leta dva tisoč trinajst pridobila stoo odstotna nepovratna sredstva Evropske unije. /↓/ (0,30) Za posodobitev je zadruga dobila osemsto šestdeset tisoč evrov, a sistem ne deluje, kot bi moral. /↓/ (0,44) Med napakami, ki jih je ugotovila študija Biotehniške fakultete, so bili neustrezni filtri in neustrezna tehnološka kakovost vode, ki jo zajemajo neposredno iz vodotoka. /↓/ (0,40) Eden večjih uporabnikov, Oto Šporn, ki je s kapljičnim sistemom namakanja opremil štiriindvajset hektarov hmeljišč, je zaradi nezadovoljstva za lani zavrnil netransparenten račun za namakanje. /↓/ (0,41) Preračunano na porabljeno vodo bi moral za kubik plačati en evro. /↓/ (0,36) Tako visoke cene ne prenese nobena poljedelska proizvodnja. /↓/ (0,26) Šporn je ogorčen, ker mu je letos zadruga prepovedala uporabljati vodo. /↓/ **GovOm17 01:20–01:32** Imam vodno dovoljenje, (0,70) ki ga je pridobila zadruga, v katerem (1,00) jasno piše, (0,37) da mora zagotavljati vodo. /↓/ **GovNz4 01:32–01:52** Jelica Bizjak, direktorica kmetijske zadruge Braslovče, pravi, da drugi uporabniki nimajo težav z namakanjem in da gospod Šporn krši vsa pravila namakalne skupnosti. /↓/ (0,49) Glede tega, da bi Zadruga kot upravljalec torej morala poskrbeti, da bi bili uporabniki zadovoljni in da bi sistem ustrezno deloval do zadnje njive v sistemu namakanja, pa: /↓/ **GovOz2 01:52–02:06** Naša naloga je, da pripeljemo vodo do njive, kjer se prik() ææææ uporabnik priklopi, način namakanja pa <repet> pa </repet> zagotavlja uporabnik sam. /↗/ **GovNz4 02:06–02:25** Obnova je bila izpeljana v skladu s projekti in razpisnimi pogoji Agencije za kmetijske trge, pravijo v

Zadrugi. /↓/ (0,29) Na Kmetijskem ministrstvu na težave gledajo kot na posledico osebnih zamer in se v reševanje problemov ne želijo vpletati. /↓/ (0,38) Morda pa bi bilo spore vendarle dobro presekati s kakšno strokovno neodvisno zunanjo revizijo. /↓/ (zvočni signal) <glasbena podlaga> *Poslušate Drugo jutranjo kroniko, oddajo informativnega programa Radia Slovenija.* </glasbena podlaga> **GovNz6 02:35-03:05** Ob sedmih in dvanajst minut nadaljujemo s pregledom dogajanja na tujem. /↓/ (0,47) Letalska družba Malaysia Airlines je sporočila, da je prežgodaj ugibati, ali deli letalskega krila, ki jih je včeraj morje napravilo na zahodno obalo francoskega otoka Reunion v Indijskem oceanu res pripadajo letalu, izginulem marca lani. /↓/ (0,46) Francoske oblasti so že sprožile preiskavo, a za zdaj niso potrdile, ali gre za ostanke izginulega malezijskega letala ali pa za razbitine dveh drugih letal. /↓/ **GovSm1 03:05-04:51** Francoske oblasti zaradi vdorov migrantov v predor, ki povezuje Francijo in Veliko Britanijo, v Calais pošiljajo dodatnih sto dvajset policistov. /↓/ (0,58) V Londonu pa razmišljajo o postavitvi ograje na območju predora. /↓/ (0,66) Tudi v noči na včeraj se je namreč skušalo tisoč petsto migrantov skozi predor pod Rokavskim prelivom prebiti v Veliko Britanijo, pri tem pa je enega od pribežnikov do smrti najverjetneje povozil tovornjak. /↓/ (1,26) Madžarska bo za ograjo na meji s Srbijo, ki naj bi zajezila tok beguncev na madžarsko ozemlje, namenila približno petindevetdeset milijonov evrov. /↓/ (0,51) Do zdaj so že plačali skoraj enaindvajset milijonov. /↓/ (0,55) Projekt financirajo iz proračunskih rezerv. /↓/ (0,26) Sredstva pa ne bodo namenjena zgolj ograji, temveč tudi postavitvi taborov za namestitev migrantov in preselitev zdajšnjih sprejemnih centrov iz urbanih in stanovanjskih središč. /↓/ (0,45) V madžarskih sprejemnih centrih je zdaj tri tisoč petsto migrantov. /↓/ (1,45) Izraelska vlada pa je včeraj odobrila takojšnjo graditev tristo judovskih domov na zahodnem bregu in načrtovanje petsto štiridesetih v vzhodnem Jeruzalemu. /↓/ (0,69) Judovska naselja na zahodnem bregu so po mednarodnem pravu nezakonita. /↓/ (0,50) Združene države so že izrazile veliko zaskrbljenost zaradi odločitve izraelske vlade. /↓/ (1,48) Ruska diplomacija je v varnostnem svetu združenih narodov vložila veto na predlog resolucije o ustanovitvi mednarodnega kazenskega sodišča o lanski sestrelitvi malezijskega potniškega letala nad Ukrajino. /↓/ (0,61) Veleposlanik Vitalij Čurkin je dejal, da to ni vprašanje mednarodnega miru in varnosti, zato ni nobene podlage za mednarodno sodišče. /↓/ (zvočni signal)

Identifikacijska oznaka posnetka: JZ1_D

Identifikacijska oznaka transkripcije: TransJZ1_D

Trajanje posnetka: 02:37

(zvočni signal) **GovNz6 00:03-00:28** V Vinici v Beli Krajini se je sinoči z nastopi petih glasbenih skupin, med njimi Elvis Jackson, Noctiferia in nemški Rammstein Tribute začel osmi festival Schengenfest. /↓/ (0,37) Na enem od največjih poletnih festivalov pri nas bo v štirih večerih nastopilo skupno štirideset skupin, zanimiv pa bo tudi dnevni program na travniku ob mejni reki Kolpi. /↓/ (0,28) Dogajanje tam spremlja Jože Žura. /↓/ **GovNm4 00:27-00:36** Sinočnji prvi večer Schengenfesta je bil metalsko obarvan, nocojšnji bo rokerski, pravi soorganizator festivala, Darjan[?] Moravec. /↗/ **PRIMER GovOm5 00:36-00:45** <telefon> Danes nastopajo Guano Apes, Asian Dub Foundation, Siddharta,

Elemental, na elektronskem odru Paolo Barbato, Alfredo Azzetto /↗/ </telefon> **GovNm4 00:45-01:06** Petek bo v znamenju slovenskih ustvarjalcev, Magnifica, Nietov in Zablujene generacije, zadnji festivalski dan v soboto pa bodo nastopili Rudimental, Sarsi, Terkaj in drugi. /↓/ (0,37) Pester je tudi dnevni program s kulturnimi, zabavnimi, športnimi vsebinami na in ob reki Kolpi, ki ima prijetnih šestindvajsetih stopinj Celzija, dodaja Darjan[?] Moravec. /↗/ **GovOm5 01:06-01:16** <telefon> Mamo[*] paintball, sup center, kanuje, panoramske polete z balonom, helikopter, vsak najde zase nekaj[*] in si lahko zapolni popoldan. /↗/ </telefon> **GovNm4 01:16-01:54** Pomembna letošnja novost je, da bodo obiskovalci festivala kampirali v obeh viniških kampih z višjim standardom nastanitve kot na prireditvenem prostoru v preteklih letih. /↗/ (0,43) V rojstnem kraju Otona Župančiča pričakujejo več tisoč obiskovalcev iz Slovenije in tujine. /↗/ (0,35) V preteklih dneh in tednih je bilo veliko govora o lanskem festivalu, ki je zaradi dolgotrajnega dežja in s tem manjšega števila obiskovalcev pridelal izgubo. /↗/ (0,23) Posledično so bili nekateri izvajalci plačani z večmesečnim zamikom. /↓/ (0,29) Glavna organizatorja pa sta odločena, da z letošnjim dobro obiskanim festivalom poplačata lanske dolgove in ohranita Schengenfest v prihodnjih letih. /↓/ (zvočni signal) **GovNz6 01:59-02:19** <glasbena podlaga> Potem ko smo še pred tednom dni poročali o rekordno visokih julijskih temperaturah in prejšnji četrtek označili za najtoplejši dan letošnjega leta pa bo današnji najhladnejši v letošnjem juliju. /↗/ (0,31) A zaskrbljenost pred koncem poletja je odveč. /↓/ (0,14) Vremenoslovci napovedujejo, da bo že od jutri naprej spet sončno in toplo. /↓/ (0,39) Uspešen dan želim. /↓/ **GovSm1 02:25-02:35** Poslušali ste drugo jutranjo kroniko. /↓/ (0) Pripravili sta jo Miranda Bratkič in voditeljica Katja Arhar. /↓/ (0) Bral Jure Franko, tehnična izvedba Igor Kropec. /↓/ </glasbena podlaga>

Identifikacijska oznaka posnetka: NZ1

Identifikacijska oznaka transkripcije: TransNZ1

Trajanje posnetka: 04:44

<glasbena podlaga> (zvočni signal) *Ura je osem in trideset minut.* (zvočni signal) *Val 202, Novice* **GovNz6 00:15-00:18** Dober dan želim, to dopoldne z vami Katja Arhar. /↓/ (zvočni signal) **GovNz6 00:19-00:41** Arbitražno sodišče je sinoči sporočilo, da je odločitev o zahtevi Hrvaške o ustavitvi postopka arbitraže v rokah sodišča. /↓/ (0,41) To bo o zadevi čimprej zaslišalo obe strani, nato presoјalo o nadaljevanju postopkov. /↓/ (0,38) Že pred tem je Evropska komisija poudarila, da sicer razume skrbi Hrvaške, a povsem podpira arbitražni postopek. /↓/ (0,22) Iz Bruslja Matjaž Trošt. /↓/ **GovNm6 00:41-01:23** Sodišče je tako sporočilo, da bo odločalo o zahtevi Hrvaške in o tem vprašanju čimprej zaslišalo obe strani. /↗/ (0,25) V prihodnjih dneh bodo določili datum za to obravnavo. /↗/ (0,31) V tem času pa je sodišče tako hrvaško kot slovensko stran pozvalo, naj se vzdržita potez, ki bi zaostriale razmere. /↗/ (0,41) Nekaj ur pred tem je Evropska komisija sporočila, da razume zaskrbljenost Hrvaške zaradi prisluškovalnega škandala, ki je izbruhnil pred dnevi, a dodaja, da arbitražni sporazum vsebuje mehanizme za odgovor na skrbi Hrvaške. /↗/ (0,32) Kot je poudarila tiskovna predstavnica Mina Andrejeva, Evropska komisija popolnoma podpira arbitražni postopek ter poudarja pomen arbitražnega sporazuma za

pravno varnost na obeh straneh. /➤/ (zvočni signal) **GovNz6 01:25-01:59** Za bruseljsko podporo o nadaljevanju arbitražnega sporazuma utegne biti sum, da ga skuša Hrvaška končati, ker se bo razpletel zanjo neugodno, pa menijo nekateri strokovnjaki. /↓/ (0,50) Med njimi je sodnik na Evropskem sodišču za človekove pravice Boštjan M. Zupančič, ki je za sinočnje Odmeve na naši televiziji ocenil, da je imenovanje Ronnyja Abrahama za novega slovenskega arbitra genialna poteza slovenske vlade. /↓/ (0,44) Gre namreč za predsednika meddržavnega sodišča, torej tistega sodišča, pred katerim je Hrvaška sprva želela reševati razmejitveno mejo v Piranskem zalivu. /↓/ **GovOm3 01:59-02:15** To je seveda še ena zelo močna točka, namreč dejstvo, da je gospod sprejel, ne, pomen, da verjetno resno ne računajo s tem, da bi mednarod() meddržavno sodišče v Haagu to dejansko stvar ææææ reševalo. /↓/ (zvočni signal) **GovNz6 02:17-02:38** V nizu visokih predstavnikov Evropske unije, ki so od sklenitve jedrskega dogovora obiskali Iran, danes tam obisk začenja še francoski zunanji minister Laurent Fabius. /↓/ (0,47) Gospodarska delegacija mu bo sledila septembra, nekaj vodilnih francoskih gospodarstvenikov pa je Iran obiskalo že pred skoraj letom in pol, češ da preučujejo morebitno tržišče /↓/ (zvočni signal) **GovNz6 02:39-02:58** Varnostni svet Združenih narodov naj bi danes glasoval o resoluciji, ki predvideva ustanovitev posebnega mednarodnega sodišča za preiskavo lanske sestrilitve malezijskega letala nad vzhodom Ukrajine. /↓/ (0,50) Rusija je že včeraj napovedala veto, saj oblikovanju sodišča nasprotuje, dokler se ne konča preiskava tragedije. /↓/ (zvočni signal) **Kultura GovNz6 03:03-03:21** S koncertom južnoafriške skupine Abavuki se na Bledu začenja petindvajseti mednarodni glasbeni festival Okarina. /↓/ (0,43) Do devetega avgusta se bodo na odru med drugim zvrstili Josipa Lisac, Cara Dillon, Carmen Paris, Ester Rada in Gisela João. /↓/ (0,20) Z Bleda Romana Erjavec. /↓/ **GovNz11 03:21-03:56** Začetki festivala segajo v leto enaindevetdeset, v vseh teh letih pa je Leo Ličof na Bled pripeljal številne, tudi svetovno znane izvajalce etno glasbe. /↓/ (0,42) Tako bo tudi letos, ko se festival ob svoji petindvajsetletnici po nekaj vzdržnih letih spet lahko pohvali s kar osemnajstimi vrhunskimi izvajalci. /↓/ (0,40) Potem ko je Okarina z dvema koncertoma v preteklih dneh že napovedala svoj letošnji prihod, se udarni del pričenja danes z nastopom južnoafriške skupine Abavukii[?]. /↓/ (0,30) Prvim od dvanajstih koncertov, ki se bodo zvrstili vsak večer do devetega avgusta, na začetku na blejskem gradu, nato pa na novem prizorišču, blejski promenadi. /↓/ (zvočni signal) **Podatki o vremenu GovNz6 04:00-04:02** In Benedikt Strajnar. /➤/ **GovOm2 04:02-04:40** Danes bo zmerno do pretežno oblačno z občasnimi krajevnimi padavinami, ki bodo pogostejše v popoldanskem času, ko bodo nastajale tudi posamezne nevihte. /➤/ (0,60) Nekoliko več sonca bo ob morju, kjer bo večinoma suho. /➤/ (0,36) Najvišje dnevne temperature bodo od šestnajst do triindvajset, na Primorskem do trideset stopinj Celzija. /↓/ (0,30) Jutri bo oblačno z občasnim dežjem, na Primorskem bodo tudi nevihte. /➤/ (0,37) Padavine bodo v noči na petek ponehale. /↓/ (0,33) Jutranje temperature bodo od dvanajst do šestnajst, na Primorskem do enaindvajset, najvišje dnevne od petnajst do devetnajst, na Primorskem do petindvajset stopinj. /↓/ (0,30) V petek bo sončno, zjutraj bo po nekaterih nižinah megla ali nizka oblačnost. /➤/ (0,31) Topleje bo. /↓/ (zvočni signal) *Slišali ste novice na Valu 202.* </glasbena podlaga>

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Vida Geršak izjavljam, da sem avtorica diplomskega dela z naslovom *Glasoslovna primerjava branega in prostega govora v informativnih sporočilih (Val 202)*.

Izjavljam tudi, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis avtorice: _____